

Väljaandja:
Sihtasutus Kutsekoda
Mustamäe tee 16
Tallinn 10617
Tel 679 1700
www.kutsekoda.ee

ISSN: 2228-2203

Koostaja: Heli Oruaas
Kujundus: Marko Levin, Tallinna Polütehnikum
Trükikoda: Tallinna Polütehnikumi trükikoda

Sisukord

Eessõna	5
Kutsekoja tegevus aastal 2012	6
Kutsekoja struktuur aastal 2012	8
Aasta olulisemad sündmused	9
Kutsenõukogudes tehtud töö	11
Kutseregister	27
Kutsekoda kui Euroopa elukestva õppe kvalifikatsiooniraamistiku rakendamise koordineerimisüksus (NCP)	27
Europassi Keskus	28
Välisprojektides osalemine	29
Väliskogemusest õppimine	31
Koostöö teiste riikidega	40
Teavitustöö	41
Infopäevad ja konverentsid	42
Kutsekoja töötajate koolitamine	45
Summary in English	46
Pilte toimunud sündmustest aastal 2012	58
Kutsesüsteemi kajastavad artiklid:	65

Eessõna

Käesolev aastaraamat, sellisena järjekorras juba viies, annab ülevaate Kutsekoja 2012. aasta kõige olulisematest sündmustest, kutseõukogude tööst, toimunud arendustegevustest ning aasta jooksul saadud väliskogemusest.

Eesti tööandjate ja töötajate organisatsioonide ning riigi koostöös on viimase 15 aastaga loodud toimiv kutsesüsteem, mis on ühenduslülilik tööturu ja elukestva õppe maailma vahel. Kutsequalifikatsiooni süsteemis kui liideses toimub kaks teineteist täiendavat protsessi. Ühest küljest selgitatakse välja, milliseid kompetentse ja millisel sooritustasemel ootab tööturg ühe või teise kutseala töötajatelt. Need ootused vormistatakse kutseala kutsestandarditena. Viimaseid aga kasutatakse inimeste sobivuse hindamisel antud kutsealal töötamiseks, teisisõnu nende kompetentsuse hindamisel, sh ka enesehindamisel. Kutsestandardite teiseks oluliseks kasutusala on kompetentsete inimeste koolitamiseks vajalike õppekavade koostamine.

Eesti kutsesüsteemi suureks eeliseks on, et see on loodud tööandjate initsiatiivil, kaasates ka teised tööturu osapooled. Tänu sellele areneb kutsesüsteem kõigi osapoolte huve arvestades. Kutsekoda on alates asutamisest 2001. aastal täitnud Eesti kutsesüsteemi tugiasutuse rolli, koordineerides 16 kutseõukogu tegevust kutsestandardite loomisest ja kutse andmise korraldamisel ning olles ühtlasi ka kutsesüsteemi arenduskeskuseks. Sellele peamisele rollile on ajapikku lisandunud mitu täiendavat: kutseregistri kui riikliku andmekogu pidaja roll, Europassi keskuse roll ja kõige viimasena – Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku (EQF) riikliku koordinatsioonikeskuse roll.

Kõige olulisemaks peame 2012. aastal tehtust Kutsekoja jaoks seda, et pärast mitu aastat kestnud meetodika arendustegevust algas kõigis kutsetegevuse valdkondades uue meetodika järgi nn kolmanda põlvkonna kutsestandardite koostamine. Uue meetodika keskseteks märksõnadeks on: tegevusvaldkonna kutsete kaardis-

tamine, läbivalt kompetentsus- ja moodulipõhine lähenemine, hindamisstandardite koostamine paralleelselt kutsestandarditega. Hindamisstandardid määratlevad kompetentsuse hindamise kriteeriumid, täpsustades kutsestandardis kirjeldatud tegevusnäitajaid. Uute kutsestandardite oluliseks iseärasuseks on ka see, et üks standard võib kirjeldada mitut kutset või osakutset.

Lisaks Eesti sisse suunatud tegevusele on jõudsalt arenenud ka Kutsekoja rahvusvaheline suhtlus. See on võimalikuks saanud ühest küljest tänu meie kogemusele Eesti kutse- ja laiemalt kvalifikatsioonisüsteemi arendamisel, teisalt aga seoses Kutsekoja kuulumisega mitmetesse rahvusvahelistesse võrgustikesse.

Head lugemist!

Maaja-Katrin Kerem
Juhatuse liige

Olav Aarna
Juhatuse liige

Kutsekoja tegevus aastal 2012

Kutsekoda on Eesti Vabariigi, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Eesti Tööandjate Keskliidu, Eesti Ametiühingute Keskliidu ja Teenistujate Ametiühingute Organisatsiooni poolt 31.08.2001 asutatud eraõiguslik sihtasutus. Kutsekoja tegevuse eesmärgiks on:

- ühtse ja korrastatud kutsesüsteemi loomisele ja arendamisele kaasa aitamine;
- Eesti töötajate kvalifikatsiooni võrreldavuse ja teiste riikide poolt tunnustuse saavutamiseks eelduste loomine.

Peamised tegevusvaldkonnad olid:

- Kutsenõukogude tegevuse korraldamine ja nende antud ülesannete täitmine.
- Kutsestandardite väljatöötamise ja uuendamise korraldamine.
- Kutseandmise rakendamine ja arendamine.
- Riikliku kutseregistri pidamine.
- Kutsesüsteemi arendamine.
- Eesti Europassi Keskuse töö korraldamine.
- Välisriigis omandatud kutse kvalifikatsioonide tunnustamise koordinatsioonikeskuse ülesannete täitmine.
- Euroopa elukestva õppe kvalifikatsiooniraamistiku (EQF) rakendamise riikliku koordinatsioonikeskuse ülesannete täitmine.

Tegevust finantseeriti järgmistest allikatest:

- Riigieelarvest vastavalt Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Kutsekoja vahelisele halduslepingule
- Euroopa Sotsiaalfondist (edaspidi ESF) programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ elluviimiseks
- Euroopa Komisjonist vastavalt Euroopa Komisjoni ja SA vahelistele lepingutele
- Muudest allikatest (osalemine partnerina kuues arendusprojektis).

Programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ 2012. aasta olulisemad tegevused olid järgmised:

- Koguti teavet ja koostati ülevaated teiste riikide kvalifikatsioonisüsteemide kohta;
- Täiendati kutsete kataloogi ja arendati kataloogi veebipõhist platvormi. Kutsete kataloog on kutsestandardite, kutsetunnistuste ja kutse andjate registritega sünkroniseeritud ning veebis avalikustatud;
- Kutsetegevuse kvalitatiivse arengu ja muutuste prognoosimehhanismi väljatöötamine: Eesti Statistikaameti tööjõu-uuringusse oli 2011. aasta I ja III kvartalis lisatud kutsetegevust puudutavad küsimused. 2012. aastal analüüsiti tulemusi ja koostati kokkuvõtte. Eesti Statistikaametiga on arutatud kutsetegevust puudutavate küsimuste lisamise vajalikkust edaspidi. Algatati Eesti tööjõu-uuringu haridust ja kvalifikatsiooni puudutava osa uuendamine koostöös asjast huvitatud osapooltega. Koostati 7 valdkonna tööjõudu ja/või koolitust puudutava uuringu kokkuvõtted ja regulaarsed tööturuülevaated, mis on Kutsekoja kodulehel üleväl;
- Koostati kompetentsipõhise hindamise alused (hindamisstandardid) 14 kutsele;
- Esimene õppeasutus - Tallinna Ülikool, sai esmataseme kutse andmise õiguse. 17 kutseõpetaja eriala lõpetajat said esmase kutse;
- Viidi läbi uuring kutseõppeasutuste lõpetajate kutseksamite sooritamise kohta 6 valdkonnas. Uuringu eesmärk oli välja selgitada:
 - mis motiveerib kooli lõpetanuid kutseksamit sooritama;
 - millised on kutseksami sooritajate tugevamad ja nõrgemad teadmised/oskused (kompetentsid) ning
 - kuidas annab kutseksam ülevaate nii lõpetanute poolt koolis omandatud kui kutsestandardis kirjeldatud.

Uuring koosnes 3 etapist, mille tulemusel on koostatud 3 dokumenti:

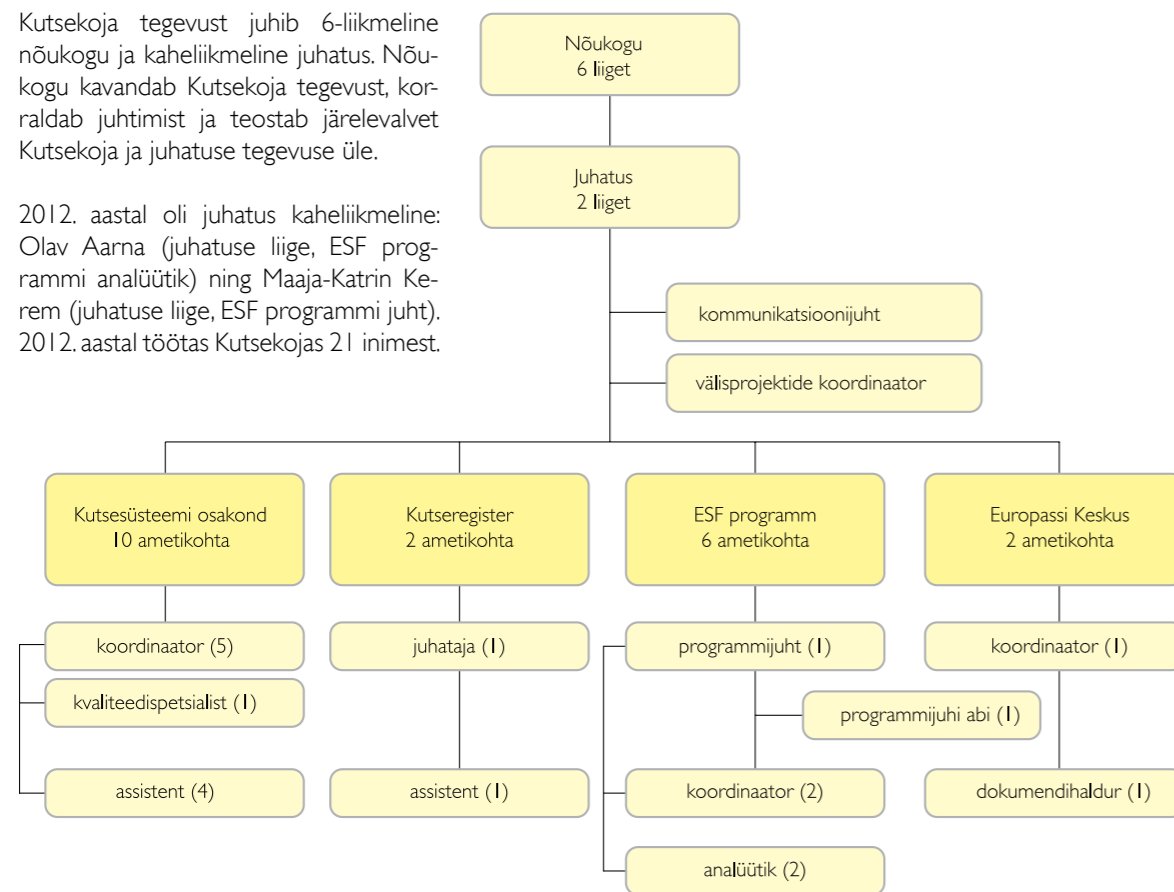
- Kutsestandardite ja hindamisaluste võrdlus
- Fookusgrupi koostumise kokkuvõtte
- Uuringu aruanne.

Uuringu tulemuste alusel tehakse ettepanekud kutset andvate organite ja õppeasutuste vahelise koostöö tõhustamiseks.

Kutsekoja struktuur aastal 2012

Kutsekoja tegevust juhib 6-liikmeline nõukogu ja kaheliikmeline juhatus. Nõukogu kavandab Kutsekoja tegevust, korraldab juhtimist ja teostab järelevalvet Kutsekoja ja juhatuse tegevuse üle.

2012. aastal oli juhatus kaheliikmeline: Olav Aarna (juhatuse liige, ESF programmi analüütik) ning Maaja-Katrin Kerem (juhatuse liige, ESF programmi juht). 2012. aastal töötas Kutsekojas 21 inimest.

Nõukogu koosseis aastal 2012 oli järgmine:

Tarmo Kriis
Mait Palts
Jüri-Sander Vaikma
Ago Tuuling
Egle Käärats
Nele Gerberson
Andres Pung

Eesti Töandjate Keskkliit – esimees
 Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
 Eesti Ametiühingute Keskkliit
 Teenistujate Ametiliitude Organisatsioon
 Sotsiaalministeerium (kuni 04.04.2012)
 Sotsiaalministeerium (alates 04.04.2012)
 Haridus- ja Teadusministeerium

Aasta olulisemad sündmused

6. veebruaril ilmus ajalehe Postimehe vahel Kutseleht, mille andis välja Kutsekoda ESF programmi "Kutsete süsteemi arendamine" toel. Eesmärgiks oli tutvustada Eesti kvalifikatsiooniraamistiku toimimise põhimõtteid, kutsesüsteemi alustalasid ning tuua läbi erinevate valdkondade lugujateni kutsesüsteemist saadav kasu.

20. aprillil ilmus uus Europassi ajakiri, mille eesmärgiks on tutvustada Europassi dokumente läbi lugude ja praktiliste artiklite, kuid lisaks anda ka natukene laiem pilt väliskogemuse saamise erinevatest võimalustest ja sellest saadavast kasust. Põnevast ja kasulikkust lugemist leiab igaüks, kellel on plaanis tulevikus väliskogemuse võrra rikkamaks saada.

20.septembril valmis käsiraamat „Isiksuseomadused ja nende kasutamine kutsesobivuse määramisel“. Käsiraamat on mõeldud kõigile kutsestandardi koostajatele määramaks isiksuseomaduste kasutamise võimalusi kutsesobivuse hindamisel. Kutsed on jaotatud rahvusvahelist ISCO-08 ametite klassifikaatorit kasutades. ISCO-08 jaotus sobib tema laia kasutusulatus tõttu ning ka seepärast, et selle alusel on isiksusepsühholoogias mitmeid rahvusvahelisi uuringuid tehtud. ISCO-08 võrdlemisi üldistest kutsegruppide spetsiifilisemaks minna ei olnud käesoleva töö puhul võimalik: niivõrd suure üldistusvõimega töö puhul on üksikute kutsealade vahelised isiksuseomaduste erinevused võrdlemisi väikesed ja ega pruugi olla ka kultuuriülesed. Kui näiteks USA Illinoisi osariigi arveametniku isiksusejoonte profiil ei pruugi olla ülekantav Tallinna arveametniku profiilile, siis kutserühma „ametnikud“ isiksuseomadused on piisaval määral ülekantava ka kultuuridevaheliselt.

Käsiraamat on koostatud paljude erinevate artiklite koondkookuvõttena. Kõik esitatud väited ja tulemused on leidnud kinnitust erinevate autorite töödes ja võimalusel ka erinevates katsekeskkondades. Kasutatud uuringud on tehtud USA-s, Kanadas, erinevates Euroopa riikides ja Iisraelis.

Käsiraamat on koostatud "Kutsete süsteemi arendamine" projekti raames Euroopa Sotsiaalfondi toel.

8. oktoobril väljastas Eesti Raudtee kutsetunnistuse nr 75 000 Galina Tsirp'ile, kes sai Raudtee liikluskorraldaja II (automaatblokeeringuga liinil) kutse.

12. oktoobril valmis Eesti kvalifikatsioonide ning kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga (EQF) sidumise protsessi kirjeldava aruande eestikeelne lõppversioon.

Aruanne esitab laialtlevitatava ülevaate Eesti haridusmaastikust ning erinevatest kvalifikatsioonidest, mis on EKR-ga seotud; kirjeldab, kuidas toimus suhestamisprotsess ning kuidas on täidetud EQF-i nõuanderühma poolt kokku lepitud kvaliteedi kriteeriumid ja menetlused.

Dokument on ühtlasi ka Bologna enesertifitseerimise protsessi aruanne. Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt moodustatud töörühm jõudis järeldusele, et Eesti kõrghariduse kvalifikatsiooniraamistik on kooskõlas Euroopa ühtse kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistiku ja täidab Bologna enesertifitseerimise protsessi kriteeriume ning korda.

22. oktoobril

toimus Kutsekoja ning Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel rahvusvaheline konverents „Kvalifikatsiooniraamistik elukestva õppe toeks“, mille eesmärgiks oli arutleda Eesti ja eeldatavasti ka mitmete teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kvalifikatsiooniraamistike rakendamise seotud probleemide ja kitsaskohtade üle.

4. detsembril

külastasid Kutsekoda European Qualifications Framework (EQF: Euroopa kvalifikatsiooniraamistik) portaali Euroopa Komisjoni poolsed arendajad hr Pikros Notis ja hr George Strousopoulos, kes tutvustasid üle-Euroopalist EQF portaali tööversiooni ning Ploteus programmi veebilehel arendatavat liikmesriikides õpivõimaluste ja kvalifikatsioonide tutvustamise ning võrdlemise andmebaasi ja liikmesriikidelt küsitava andmestiku mudelit.

Kutsenõukogudes tehtud töö

2012. aastal töötas Kutsekoja juures 16 kutsenõukogu. Toimus 33 kutsenõukogu koosolekut ning lisaks viidi läbi 12 kirjalikku hääletust. Kutsenõukogude all töötas 117 erinevat töörühma ning töörühmade poolt töötati välja 170 kompetentsipõhist kutsestandardit.

Avalikul konkursil anti 11 kutset andva organi tegevusluba, sealjuures alustas tegevust 5 uut kutset andvat organit:

Kutset Andev Organ	Väljastatavad kutsed	Õiguse andnud kutsenõukogu	Tegutsemisloa alguskuupäev	Tegutsemisloa lõppkuupäev
Eesti Maastikuarhitektide Liit	Maastikuarhitektuuri kutsed	Kultuuri Kutsenõukogu	20.11.2012	19.11.2017
Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit	Elektritöö ja automaatika kutseala	Energeetika, Mäe- ja Keemia-tööstuse Kutsenõukogu	15.02.2012	14.02.2017
Tallinna Ülikool	Kutseõpetaja kutseala	Hariduse Kutsenõukogu	16.05.2012	15.05.2017
Eesti Põllumees- te Keskliit	Põllumajanduse valdkond (va konsulendid)	Toiduainetööstuse ja Põllu- majanduse Kutsenõukogu	03.12.2012	02.12.2017
Eesti Kutseliste Mesinike Ühing	Mesiniku kutseala	Toiduainetööstuse ja Põllu- majanduse Kutsenõukogu	03.12.2012	02.12.2017
Eesti Hotellide ja Restoranide Liit	Toitlustus- ja majutus- teeninduse valdkond	Teeninduse Kutsenõukogu	24.05.2012	23.05.2017
Eesti Mäeselts	Mäeinseneri kutsed	Inseneride Kutsenõukogu	19.04.2012	18.04.2017
Eesti Suuhügie- nistide Liit	Suuhügienist, tase 6	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu	06.12.2012	05.12.2017
Eesti Lepitajate Ühing	Perelepitaja kutsed	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu	06.12.2012	05.12.2017
Eesti Turvaettevõ- tete Liit	Vetelpäästja, tase 3 kutse	Õigus- ja Sisekaitse Kutse- nõukogu	17.04.2012	16.04.2017
Sisekaitseaka- deemia	Pääste- ja piirivalvete- nistuse kutseala	Õigus- ja Sisekaitse Kutse- nõukogu	1.05.2012	30.04.2017

Kutsenõukogu otsusega anti esmase kutse andmise õigus ühele kõrgkoolile:

Kutset Andev Organ	Väljastatavad kutsed	Õiguse andnud kutsenõukogu	Tegutsemisloa alguskuupäev	Tegutsemisloa lõppkuupäev
Tallinna Ülikool	Kutseõpetaja IV (EKR 6), kutseõpetaja V (EKR 7)	Hariduse Kutsenõukogu	16.05.2012	15.05.2017

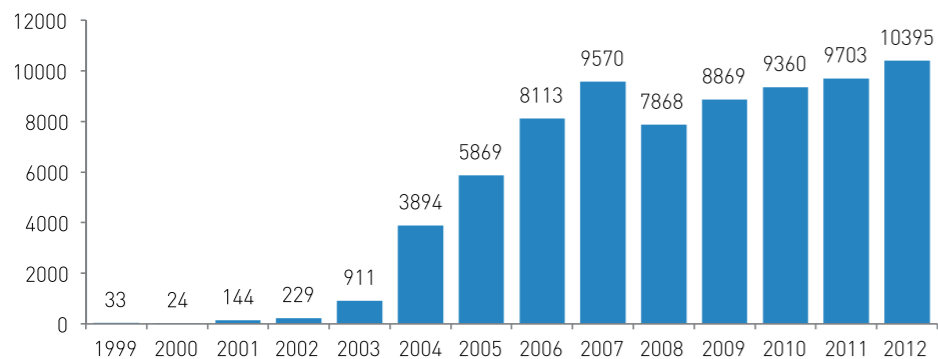
Kõigi kutsenõukogu koosolekute päevakorras oli lisaks kutsenõukogu valdkonna spetsiifilisi tegevusi (valdkonna uute kutsestandardite koostamise algatamine ja kinnitamine, kutset andvatele organitele tegevusloa andmine) puudutavatele küsimustele ka:

- esmataseme kutse andmine ja kutsesüsteemis osalejate ülesanded;
- hindamisstandardite koostamise põhimõtted;
- kutsestandardite suhestamine Eesti kvalifikatsiooniraamistikuga;
- kutsenõukogude koosseisu muutmine.

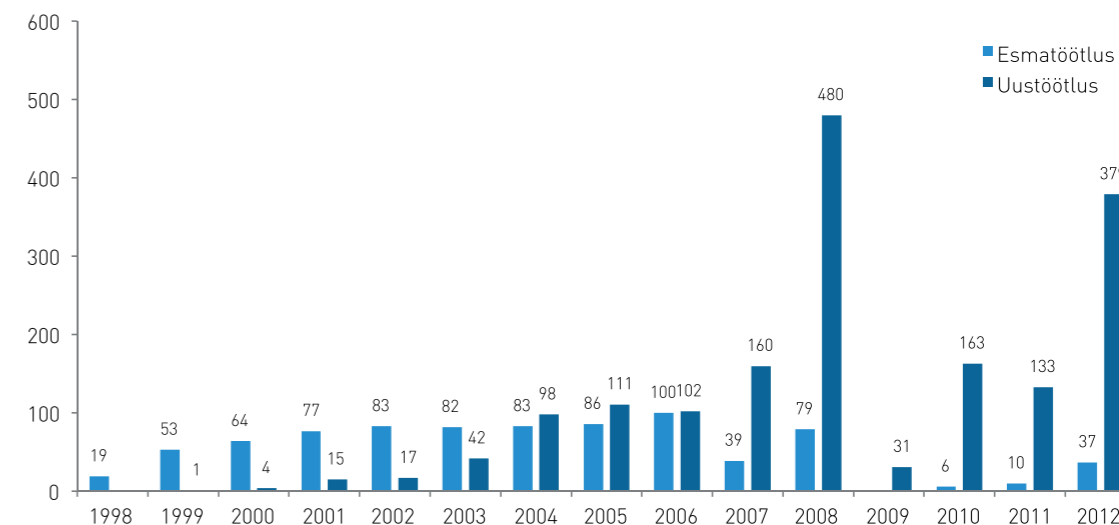
Kutset andvate organite poolt väljastati:

10 426 kutsetunnistust;
88 osakutsetunnistust;
17 esmast kutset.

Kutsetunnistuste väljastamine aastate lõikes

Kutsestandardite esma- ja uustöötluste välja töötamine aastate lõikes

Kutsestandardite kinnitamine ja kutsetunnistuste väljastamine kutseõukogude kaupa

Ehituse, Kinnisvara ja Geomaatika Kutseõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

Kutsestandard

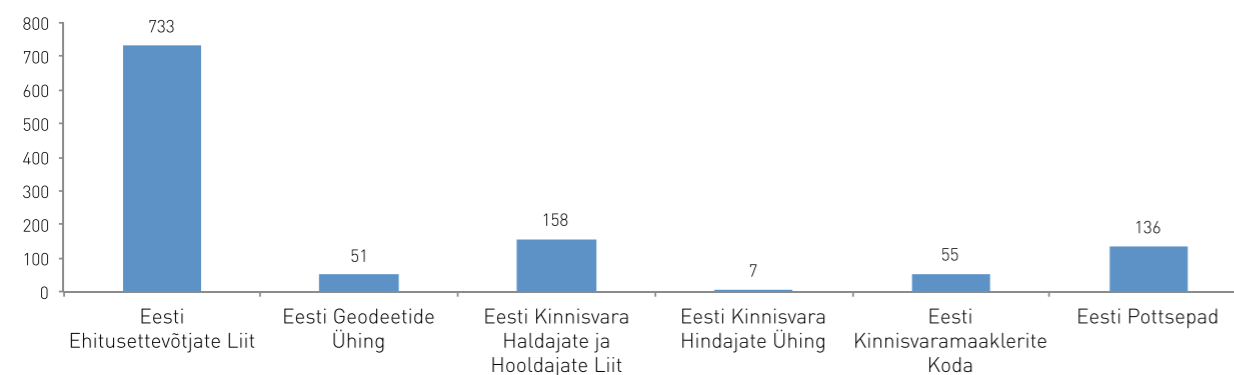
- Ehituspusepp, tase 4
- Mürsepp, tase 4
- Kinnisvara haldusjuht, tase 6
- Kinnisvarahaldur, tase 5

Esmane kutse

- Ehituspusepp, tase 4 esmane kutse
- Mürsepp, tase 4 esmane kutse

Eesti Pottsepad andsid välja 3 Küttesüsteemi paigaldaja, tase 3 ja 10 Küttesüsteemi vastutav paigaldaja, tase 4 osakutsetunnistust.

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

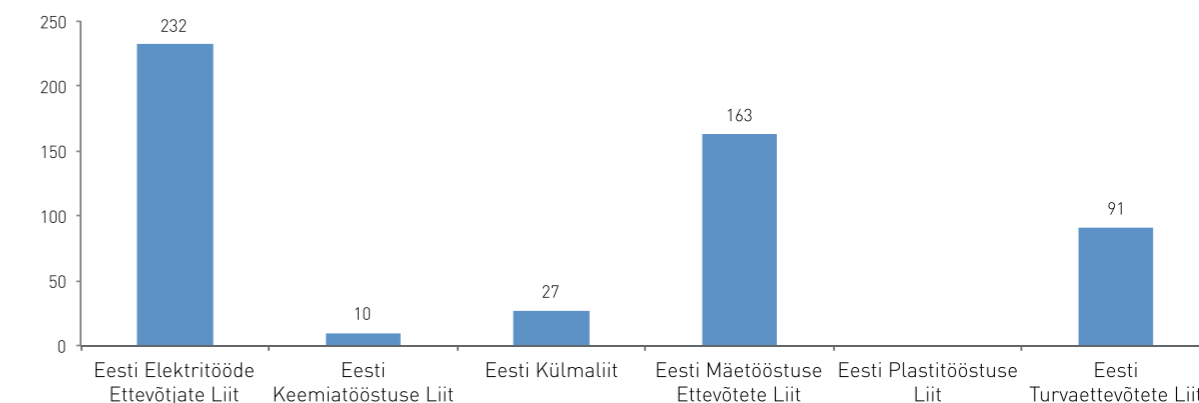
Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutseõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

- Biogaasijaama operaator, tase 5
- Biogaasiseadmete paigaldaja, tase 4
- Sisetööde elektrik, tase 4
- Välispaigalduse elektrik, tase 4
- Sisetööde elektrik, tase 5

Eesti Turvaettevõtete Liit andis välja 6 Fluoreeritud gaase sisaldavate gaaskustutussüsteemide paigaldamise ja hooldamise osakutsetunnistust

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

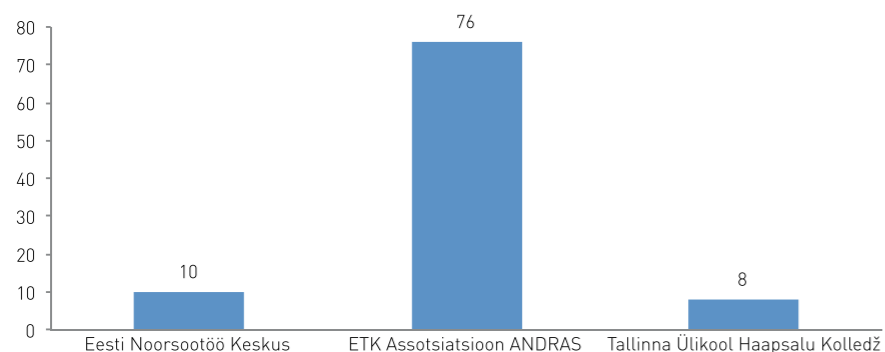
Hariduse Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

Kutsestandard	Osakutse nimetus
• Noorsootöötaja, tase 4	• Laagri kasvataja, tase 4
• Noorsootöötaja, tase 6	• Laagri kasvataja, tase 6
	• Laagri juhataja, tase 6
• Noorsootöötaja, tase 7	• Laagri juhataja, tase 7

Tallinna Ülikool andis 9 Kutseõpetaja IV, EKR tase 6 ja 8 Kutseõpetaja V, EKR tase 7 esmast kutset.

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

Kutsestandard	Osakutse nimetus
• Elektroonikaseadmete koostaja, tase 2	• Elektroonikakoostude koostaja, tase 2
	• Kaablikoostude koostaja, tase 2
• Elektroonikaseadmete koostaja, tase 3	• Elektroonikakoostude koostaja, tase 3
	• Kaablikoostude koostaja, tase 3
• Elektroonikaseadmete tehnik, tase 4	
• IT juht, tase 7	
• Telekommunikatsiooni noorempetsialist, tase 4	
• Telekommunikatsiooni spetsialist, tase 5	

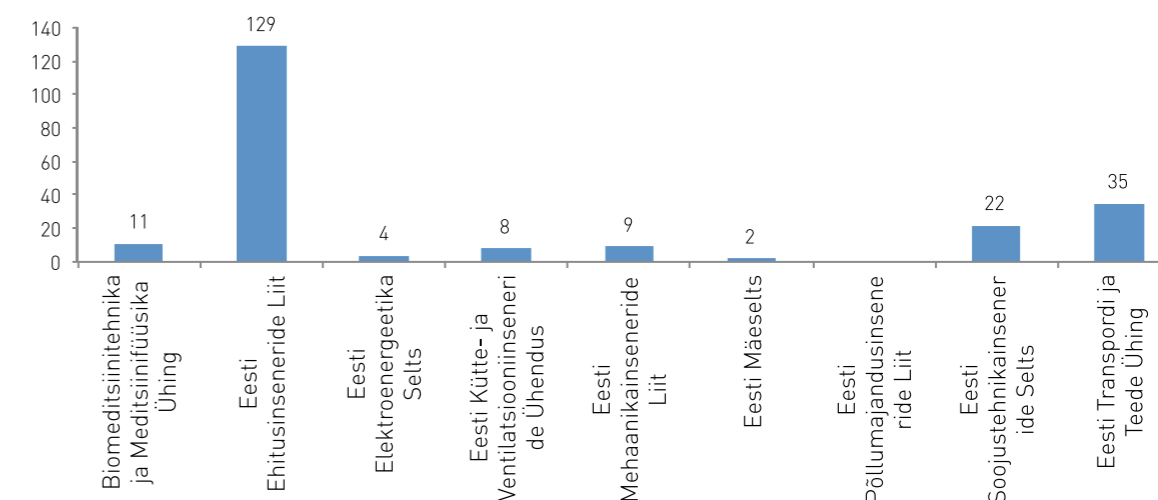
Kutsenõukogu on tegevusloa andnud ühele kutse andjale BCS Koolitus, kes väljastas 2012. aastal 245 kutsetunnistust.

Inseneride Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

- Ehitusinsener, tase 6
- Diplomeeritud ehitusinsener, tase 7
- Volitatud ehitusinsener, tase 8
- Hüdrotehnikainsener, tase 6
- Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7
- Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8
- Kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuseinsener, tase 6
- Diplomeeritud kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuseinsener, tase 7
- Volitatud kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuseinsener, tase 8
- Teedeinsener, tase 6
- Diplomeeritud teedeinsener, tase 7
- Volitatud teedeinsener, tase 8
- Veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 6
- Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7
- Volitatud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 8
- Mäetehnik, tase 5

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

Kergetööstuse Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

- Oskusõmbleja, tase 4
- Tekstiiliseadmete operaator, tase 4
- Õmbleja, tase 4

Kutsenõukogu on tegevusloa andnud ühele kutse andjale Eesti Rõiva ja Tekstiili Liit, kes väljastas 2012. aastal 15 kutsetunnistust.

Masina-, Metall- ja Aparaatitööstuse Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

- APJ lehtmetsa töötlemispinkide operaator, tase 4
- APJ lehtmetsa töötlemispinkide operaator, tase 5

Kutsenõukogu on tegevusloa andnud ühele kutse andjale Eesti Masinatööstuse Liit, kes väljastas 2012. aastal 387 kutsetunnistust.

Rahvakunsti ja Käsitöö Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

Kutsestandard	Osakutse nimetus
• Klaasipuhuja sell, tase 4	• Klaasesemete valmistamine
	• Klaastoodete ja teenuste turundus
• Klaasipuhuja, tase 5	• Klaasesemete valmistamine
	• Klaastoodete ja teenuste turundus

Kutsenõukogu all tegutseb üks kutse andja Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, kes väljastas 2011. aastal 47 kutsetunnistust.

Kultuuri Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

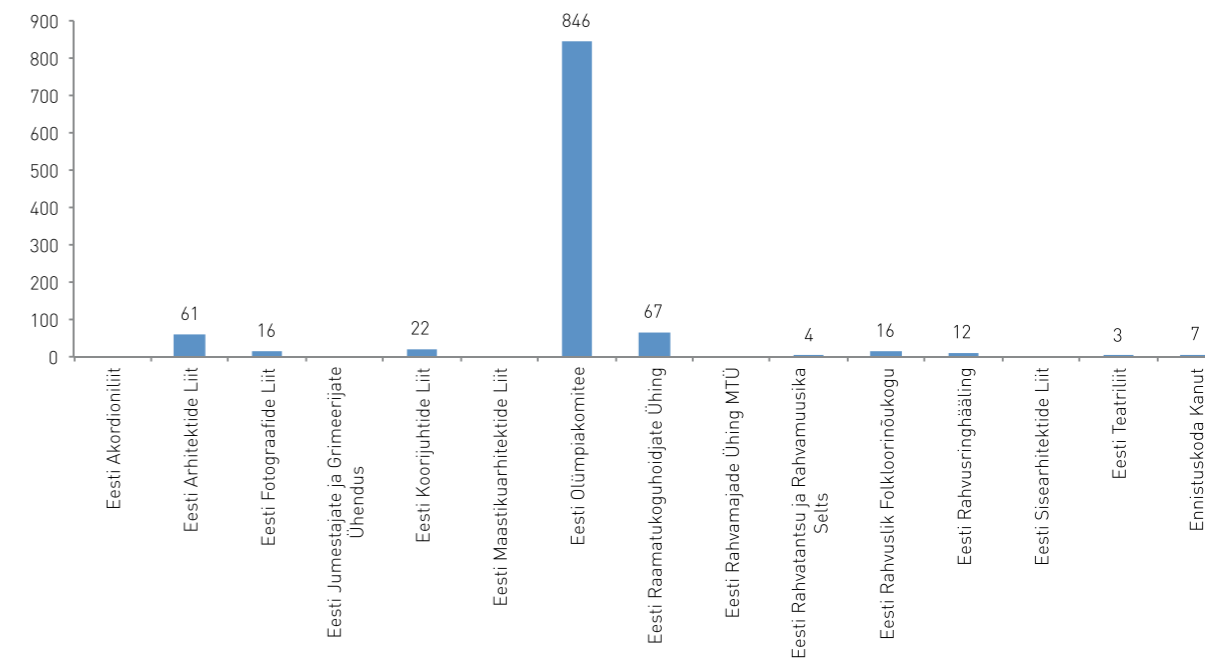
Kutsestandard

- Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7
- Diplomeeritud maastikuarhitekt, tase 7
- Volitatud maastikuarhitekt, tase 7
- Volitatud maastikuarhitekt-ekspert, tase 8
- Sisearhitekt, tase 6
- Diplomeeritud sisearhitekt, tase 7
- Volitatud sisearhitekt, tase 7
- Sisearhitekt-ekspert, tase 8
- Puhkpilliorkestrijuht, tase 5
- Puhkpilliorkestrijuht, tase 6
- Puhkpilliorkestrijuht, tase 7
- Rakendusarhitekt, tase 6
- Diplomeeritud arhitekt, tase 7
- Volitatud arhitekt, tase 7
- Volitatud arhitekt-ekspert, tase 8

Esmane kutse

- Diplomeeritud arhitekt, tase 7 esmane kutse

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

Metsanduse Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

Kutsestandard

- CNC töötlemiskeskuse operaator, tase 4
- CNC töötlemiskeskuse operaator, tase 5
- Forvarderioperaator, tase 4
- Harvesterioperaator, tase 4
- Palkmajaehitaja, tase 3
- Palkmajaehitaja, tase 4
- Palkmajaehitaja, tase 5
- Pehme mööbli valmistaja, tase 4

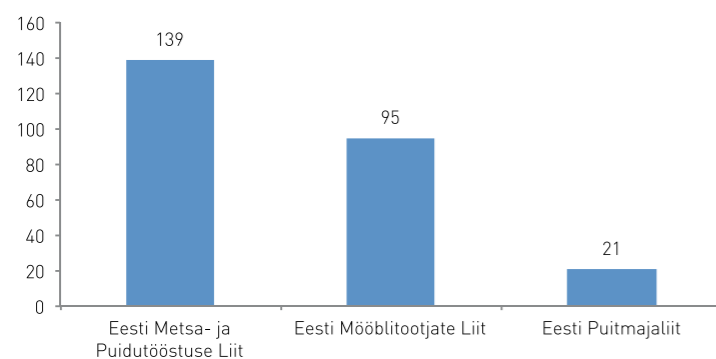
Osakutse nimetus

- Karkassi koostaja, tase 4
- Karkassi polsterdaja, tase 4
- Mööblikatete (keedrid, lukud, tepingud jm) õmbleja, tase 4
- Pealistsmaterjalide (kangas või nahk) lõikaja, tase 4
- Pehmendus- ja alusmaterjalide lõikaja, tase 3
- Pehmendus- ja alusmaterjalide pealistaja (liimija), tase 4
- Toote või toote osade monteeriija ja pakkija, tase 3

- Pehme mööbli valmistaja, tase 5
- Puidupingioperaator, tase 3
- Raie tööline, tase 3
- Tisler, tase 3
- Tisler, tase 4
- Tisler, tase 5

- Puidupingioperaator, tase 3
- Puidupingioperaator, tase 3

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

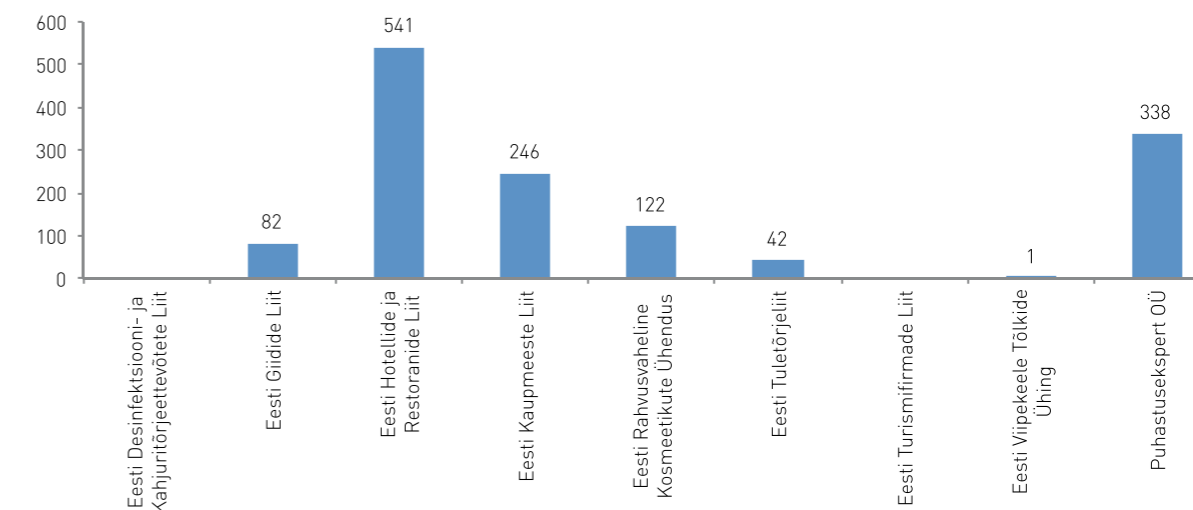
Teeninduse Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

- Abikokk, tase 3
- Juuksur, tase 4
- Kahjuritõrjuja, tase 4
- Kahjuritõrjuja, tase 5
- Kokk, tase 4
- Korstnapühkija-meister, tase 5
- Korstnapühkija, tase 4
- Kosmeetik, tase 4

- Kosmeetik, tase 5
- Meisterjuuksur, tase 5
- Meisterkokk, tase 5
- Puhastusteenindaja abiline, tase 2
- Puhastusteenindaja-juhendaja, tase 4
- Puhastusteenindaja, tase 3
- Puhastustööde juht, tase 5

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

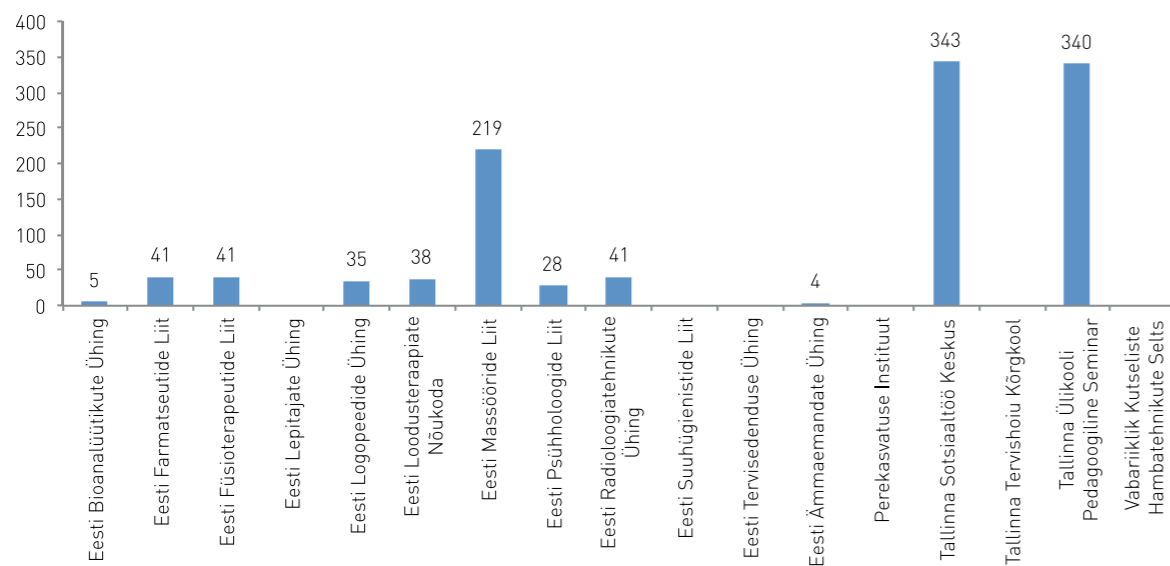

Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

Kutsestandard	Osakutse nimetus
<ul style="list-style-type: none"> Füsioterapeut, tase 6 Füsioterapeut, tase 7 Hiina loodusravispetsialist, tase 5 Hooldustöötaja, tase 3 	<ul style="list-style-type: none"> Hooldaja Koduhooldaja
<ul style="list-style-type: none"> Logopeed, tase 7 Logopeed, tase 8 Meditsiinilabori spetsialist, tase 7 Tegevusterapeut, tase 6 Täiendmeditsiini- ja loodusraviterapeut, tase 6 	

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

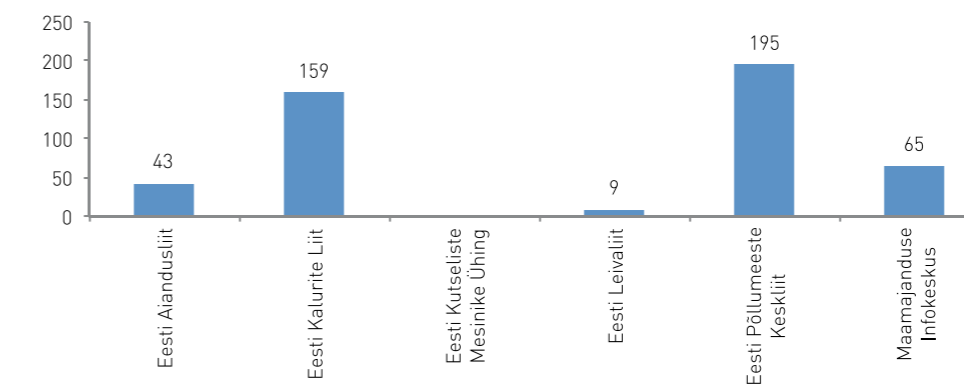

Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

Kutsestandard	Osakutse nimetus
<ul style="list-style-type: none"> Aednik, tase 4 Florist, tase 4 Maastikuehitaja, tase 4 	<ul style="list-style-type: none"> Haljasalade hooldaja, tase 4 Piirdeaedade ehitaja, tase 4 Sillutise paigaldaja, tase 4
<ul style="list-style-type: none"> Meisteraednik, tase 5 Meisterflorist, tase 5 Noorem-maastikuehitaja, tase 3 Nooremaednik, tase 3 Vanem-maastikuehitaja, tase 5 	

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

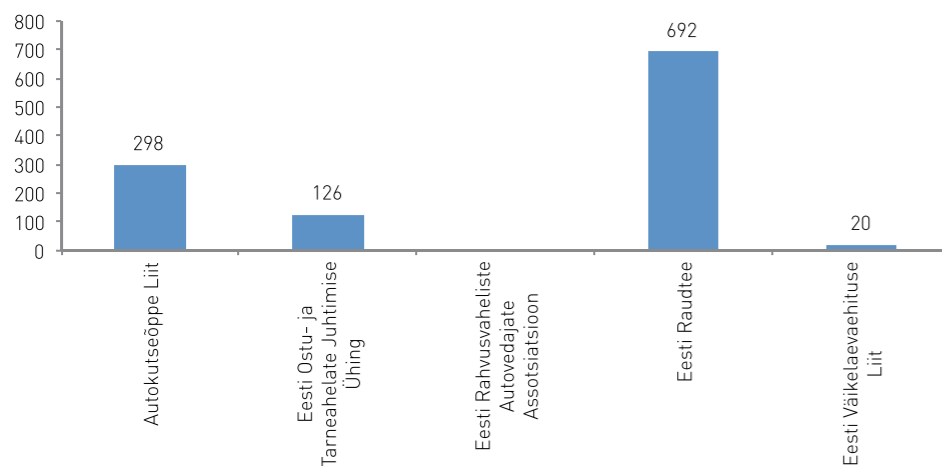
Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

Kutsestandard	Osakutse nimetus
<ul style="list-style-type: none"> Autokeretehnik, tase 4 Automaaler, tase 4 Autoplekkspepp-komplekteerija, tase 3 Dokker, tase 3 Dokker, tase 4 Ekspedeerija, tase 6 Laohoidja, tase 5 Laotöötaja, tase 4 Sõidukite kere- ja värvitööde meister, tase 5 Transpordikorraldusjuht, tase 7 Veokorraldaja, tase 4 Veokorraldaja, tase 5 Väikelaevaehitaja, tase 4 	<ul style="list-style-type: none"> Maalritööde ettevalmistaja, tase 3 Elektrisüsteemide ja elektroonikaseadmete paigaldamine Laevatehnika (seadmed, sõlmed, süsteemid jne) paigaldamine Lamineerimine Metallist väikelaeva koostamine Väikelaeva keevitamine Väikelaeva kere välisviimistlus

Eesti Autokutseõppe Liit andis välja 66 mootorsõidukite kliimaseadmete käitlemise osakutsetunnistust.

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

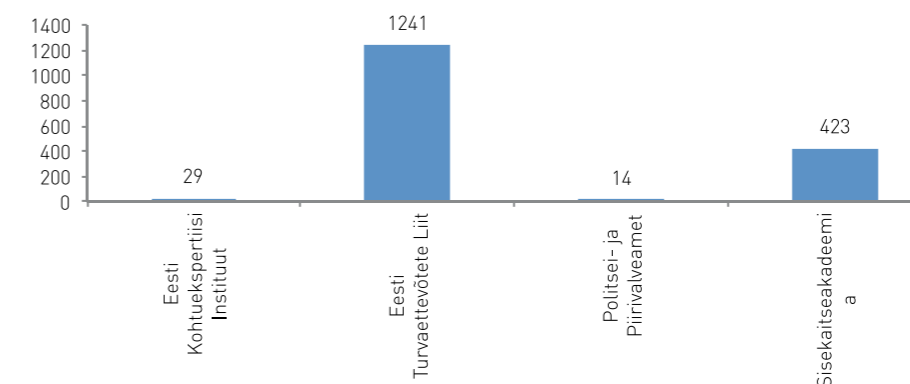

Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

Demineerija EOD1, tase 4 Demineerija EOD2, tase 4 Demineerija EOD3, tase 5 Demineerimisinstruktor, tase 6 Kohtupsühhiaatriaekspert, tase 7	Kohtupsühhiaatriaekspert, tase 8 Pommitehnik, tase 5 Tuleohutusekspert, tase 6 Tuleohutusspetsialist, tase 5

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

Äriteeninduse ja Muu Äritegevuse Kutsenõukogu

2012. aastal kinnitati järgmised kutsestandardid:

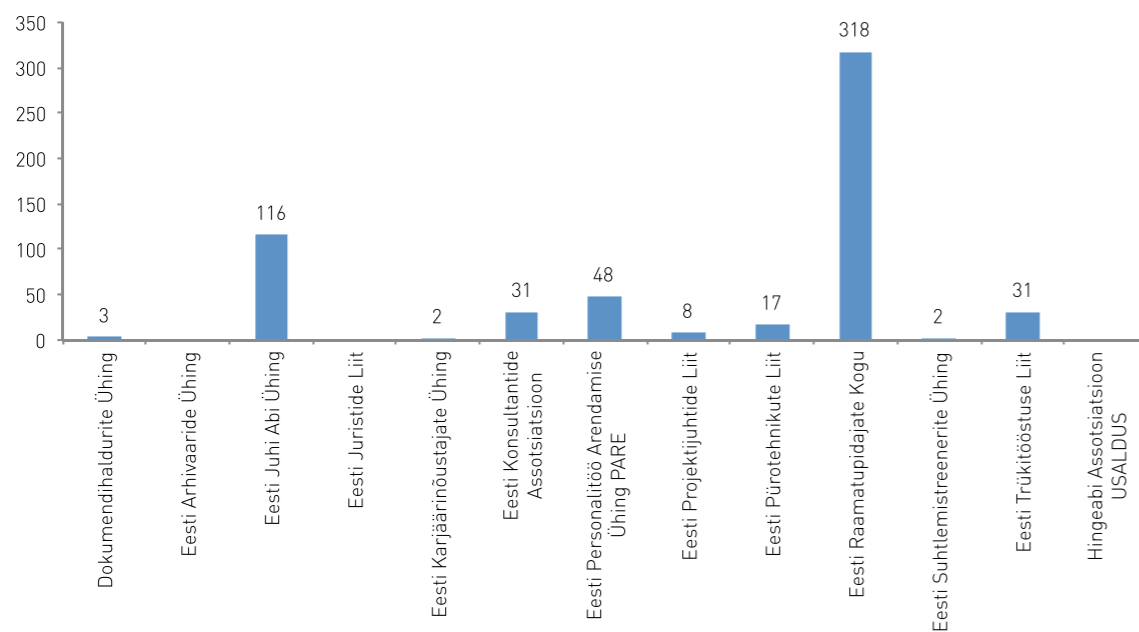
Kutsestandard

- Ekspordijuht, tase 7
- Ekspordimüügijuht, tase 6
- Juhiabi, tase 6
- Juhtivraamatupidaja, tase 7
- Karjääriinfo spetsialist, tase 5
- Karjääriinfo spetsialist, tase 6
- Karjääriinõustaja, tase 6
- Karjääriinõustaja, tase 7
- Kooli karjäärikoordinaator, tase 6
- Ofsettrükkal, tase 4
- Ofsettrükkal, tase 5
- Personalijuht, tase 8
- Raamatupidaja, tase 5
- Sekretär, tase 5
- Suhtlemistreener, tase 5
- Suhtlemistreener, tase 6
- Suhtlemistreener, tase 7
- Trükiettevalmistaja, tase 4
- Trükiettevalmistaja, tase 5
- Vanemraamatupidaja, tase 6

Osakutse nimetus

- Arhivaar, tase 6
- Arhivaar, tase 7
- Arhiivikorrastaja, tase 4

Väljastatud kutsetunnistused 2012:

Kutseregister

Kutseregister on riiklik register, mis sisaldab teavet kutseõukogude ja kutsestandardite kohta ning muude kutsealal kehtivate nõuete kohta, kutsete ja nende tasemete, kutsetunnistuste, kutse andmise kordade ning kutset andvate organite kohta. Kõik kutseeadusega ettenähtud andmed on esitatud Kutsekoja koduleheküljel.

2012. aastal jätkus senine kutsetunnistuste trükkimise, registrisse kandmise ja väljastamisega seotud igapäevane tegevus, mis hõlmab esitatud andmete kutsestandardis ja kutse andmise korras ettenähtud nõuetele vastavuse hindamist ning töötlemist. Jätkus ka kutsenõukogude otsuste ja nende alusel kinnitatud dokumentide, õiguste jm andmete kutseregistrisse kandmine.

Täiendati infosüsteemi tehnilisi lahendusi ning Riigikantselei eestvedamisel loodi kompetentside register, mis võimaldab kõigi praeguste kutsete süsteemi parameetrite järgi kompetentse iseseisvate ühikutena, otsida, sorteerida ja neist vajalikke komplekte moodustada.

Töötati välja statistilised mudelid kutsestandardite kinnitamise ja kutse andmise hindade, sh taastõendamise, osakutse, VÕTA rakendamisel ja kutsekooli lõpetamisel küsitava tasu ühtse andmekoguna kuvamiseks ja alla laadimiseks.

Kutsekoda kui Euroopa elukestva õppe kvalifikatsiooniraamistiku rakendamise koordinatsioonikeskus (NCP)

Selleks, et koordineerida riiklike kvalifikatsiooniraamistike arendamist ja tagada Euroopa elukestva õppe kvalifikatsiooniraamistiku (EQF) rakendamine, on Euroopa Liidu riikidel soovitatud luua riiklik koordinatsioonikeskus (National Coordination Point). Vastavalt HTM kantsleri korraldusele 26. veebruarist 2010 täidab Eestis seda rolli SA Kutsekoda.

Koordinatsioonikeskuse ülesanneteks on:

- Korraldada Eesti kvalifikatsioonid EQF tasemetega sidumise protsessi, tagades oluliste sihtrühmade kaasatuse ja protsessi läbipaistvuse;
- Rakendada Euroopas kokku lepitud kvalifikatsioonide EQF-ga sidumise kvaliteedi tagamise põhimõtteid;
- Teavitada kõiki huvirühmi ja avalikkust Eesti kvalifikatsioonid EQF tasemetega sidumise protsessi tulemustest ning Eesti kvalifikatsioonisüsteemi arengutest;

- Osaleda riiklike koordinatsioonikeskuste võrgustiku tegevuses.

Tagamaks kõigi oluliste huvirühmade kaasatust nendes protsessides, moodustati haridus- ja teadusministri käskkirjaga 4. oktoobrist 2010 laiapõhjaline juhtrühm, mida juhib HTM kantsler.

Koordinatsioonikeskuse ülesannete täitmiseks sõlmis SA Kutsekoda lepingu Euroopa Komisjoniga. Selle lepingu alusel toetas komisjon keskuse tegevust ajavahemikul 01.05.2011 – 30.10.2012 kuuekümmne tuhande euroga.

2012. aasta jooksul viidi läbi 5 põhitegevust:

- Suhestamisaruande lõpetamine – EKR-EQF suhestamise aruanne esitati edukalt Euroopa Komisjonile 2011. a septembris ja on kättesaadav nii eesti kui inglise keeles aadressil http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm. 2012. aastal tehti saadud tagasiside põhjal aruandesse parandusi ning alustati

- aruande levitamise Eestis.
- EKR-i ja EQF-i teemaline teavitustegevus – et levitada infot EKR-i ning EQF-i teemal, valmistati ette infomaterjale ning 2012. a jooksul viidi läbi 14 seminari seotud partneritele ning huvirühmadele.
- NCP võrgustiku koostamine osalemise – 2012. a osaleti viiel NCP võrgustikuga seotud koosolekul ning EQF-i rakendamise seotud üritustel, külastati kahte Euroopa NCP keskust (Soome 14.-15.06.2012, The Finnish National Board of Education, Amiedu; Portugal 23.-27.10.2012, National Agency for Qualification and Vocational Education).
- Rahvusvahelise konverentsi korraldamine – konverents „Kvalifikatsiooniraamistik elukestva õppe toeks“ toimus 22. oktoobril 2012 ning üritusel

osales 164 inimest tööandjatest, ameti-, kutse- ja erialaliitudest, koolidest, riigiasutustest ning muudest Eesti kvalifikatsioonisüsteemi huvirühmadest. Üritus keskendus kutsekvalifikatsioonide ning formaalhariduslike kvalifikatsioonide võrreldavusele. Konverentsi materjalidega saab tutvuda aadressil http://kutsekoda.ee/et/kutsekoda/teavitustejakooolitus/ncp_konverents/Ettekanded.

- Riiklike kvalifikatsioonide registre (EHIS ja kutseregister) ettevalmistamine EQF-i portaaliga ühineamiseks.

2012. a oktoobris esitas SA Euroopa Komisjonile lepingu projekti järgmiseks rahastamisperioodiks 01.11.2012 – 31.12.2013.

Europassi Keskus

Europass on Euroopa Komisjoni algatus, mille eesmärgiks on suurendada Euroopa Liidus kodanike liikuvust õppe ja töö eesmärkidel. Eesti Europassi Keskus tegeleb alates 2005. aasta maist Kutsekoja allüksusena. Keskuse peamisteks ülesanneteks on Europassi dokumentide tutvustamine erinevatele sihtrühmadele, sellekohase infosüsteemi haldamine ning koostöö info- ja nõustamisvõrgustikega.

Europass on nii Eestis kui ka Euroopas leidnud hulgaliselt kasutajaid. Seitsme tegutsemisaasta jooksul on Europassi Euroopa portaali külastatud üle 59 miljoni korra. Iga aastaga on Europassi CV ja keelepassi kasutajate arv suurenenud. Need arvud kinnitavad Europassi olulist rolli nii õppurite kui ka tööealise elanikkonna seas kogu Euroopas.

	Europassi portaali külastajaid	Koostatud Europassi CV	Koostatud Europassi keelepass
2005	1 210 586	116 259	7003
2006	2 768 666	717 733	27 164
2007	4 158 137	1 416 889	35 607
2008	6 047 691	2 026 194	44 071
2009	7 487 763	2 691 193	51 405
2010	10 091 597	3 794 429	65 576
2011	12 993 978	5 837 755	78 830
2012	14 812 624	8 194 491	114 733

Allikas: Cedefop

2012. aastal külastati Eesti Europassi Keskuse lehekülge 18 670 korral. Kutsetunnistuse lisasid koostati 34 koos tõlgetega. 2012. aastal oli Kutsekoja kodulehel kättesaadavad 190 kutsetunnistuse lisa nii eesti kui ka inglise keeles. Öpirände tunnistusi väljastati 686.

Europassi Keskus tegi tihedat koostööd EURES töövahenduse võrgustikuga, karjäärinõustamiskeskuste ja teiste väliskogemust toetavate organisatsioonidega, osaledes erinevatel messidel, infopäevadel ja korraldades Europassi tutvustavaid seminare ja töögrupe. 2012. aastal korraldas Europassi Keskus koos öpirändevõrgustiku organisatsioonidega noortekonverentsi „Sinu võimalused“, millest võttis osa 450 inimest. Konverents sai ka positiivse meediatähelepanu osaliseks.

Ilmus teine Europassi ajakiri (7 000 eksemplari), mille eesmärgiks oli tutvustada Europassi dokumente läbi lugude ja praktiliste artiklite, kuid lisaks anda ka laiem pilt väliskogemuse saamise erinevatest võimalustest ja sellest saadavast kasust. Enamik ajakirju saadeti kohe raamatukogudesse ning koolidesse, ülejäänud jagati erinevatel üritustel ja messidel.

Europassi Keskus oli aktiivne ka rahvusvahelisel tasandil, osaledes kokku seitsmel välislähetusel, mille hulka kuulusid töögruppide kohtumised, õppelähetused ja korralised koosolekud. Europassi keskus kuulus 2012. aastal kommunikatsiooni töögruppi, mille eesmärk oli ühise kommunikatsioonistrateegia väljatöötamine ja täitmine.

Välisprojektides osalemine

Kutsekoda osales 2012. aastal järgmistes rahvusvahelistes projektides:

UNILLO projekt (Promoting the EQF Learning Outcomes Approach within European Universities)

Projekti juhib Granada Ülikool ja koordineerib Scierter España. Kaasatud on partnerid Eestist, Hispaaniast, Itaaliast, Poolast, Suurbritanniast ja Ungarist. Projekti kestus: 03.2010 – 04.2012

Projekti eesmärgiks on:

- analüüsida õpiväljundite rakendamise olukorda Euroopa kõrgharidusruumis, määratledes kriitilised punktid ja „pudelikaelad“;
- määratleda õpiväljundite rakendamise eelised (kvalifikatsioonide vastastikune tunnustamine, VÕTA rakendamine, kvaliteedi tagamine, juurdepääsu ja võrdväärsuse võimaluste tagamine);
- praktikakogukonna loomine;

- huvi suurendamine kõrgkoolide, kõrghariduse sektori ja riigi tasemel;
- metodoloogiliste vahendite loomine;
- projekti tulemuste levitamine kõrgkoolides ja EQF-i rakendamise struktuurides.

2012. aastal toimus projekti raames partnerite kokkusaamine Granadas.

Projekti kodulehekülg: <http://www.unilo.eu>

PROPOUND projekt (Developing A Key Competences Model for Universities Postgraduate Programmes)

Erasmus progammi projekti PROPOUND koordinaatoriks on Granada Ülikooli Sihtasutus (Hispaania) ja partneriteks: Scierter Cid Spain (Hispaania), Inholland'i ülikool (Holland), Fondazione Politecnico di Milano (Itaalia), Scierter Cid Italy (Itaalia), Cambridge Professional Development (Suurbritannia), Edinburgh'i ülikool (Suurbritannia) ja Sihtasutus Kutsekoda. Projekti kestus: 10.2011 – 09.2013

Projekt keskendub magistritaseme õppe efektiivsuse ja tulemuslikkuse probleemidele, sest ka selle taseme lõpetajate hulgas on Euroopa Liidus tööpuuduse tase silmapaistvalt kõrge. Selle üheks põhjuseks võib olla võtmekompetentside ebapiisav tase. Projekti tulemusena töötatakse välja mudel võtmekompetentside määramiseks, omandamiseks, hindamiseks ja tunnustamiseks Euroopa ülikoolide magistritaseme õppes.

2012. aastal osaleti kahes projekti kohtumises Granadas. Projekti kodulehekül: <http://www.propound.eu/>

WELLNESS projekt (Starting up with Wellness Training)

Projekti koordineerib Kuressaare Ametikool ning partneriteks on The Joint Authority of Education in Espoo Region (Soome), Vocational College for Catering and Tourism Bled (Sloveenia), Tartu Kutsehariduskeskus, AS Kuressaare Sanatoorium; Eesti Spaaliit ning Sihtasutus Kutsekoda.

Projekti kestus: 10.2011 – 09.2013

Projekti eesmärgid on:

- tõsta Eesti spaateenindajate konkurentsivõimet tööturul ja pakutavate spaateenuste kvaliteeti;
- selgitada välja ja kokku leppida spaateenindaja kompetentsusnõuetes;
- analüüsida spaateenindajate koolitusvajadust;
- töötada välja spaateenindaja koolitusprogramm ja õppekava lähtuvalt analüüsi tulemustest;
- õppida teiste kogemustest, kus vastavad koolitusprogrammid juba olemas ja rakendunud - Soomes ja Sloveenias.

2012. aastal toimus projekti raames 4 partnerite kohtumist: Kuressaares, Võrus, Tartus ning Bledis (Sloveenia). Projekti kodulehekül: <http://wellnesstraining.wordpress.com/>

HETA-ECVET - Comparability and transparency of qualifications in Finland and Estonia

Euroopa regionaalse arengufondi projekt HETA-ECVET oli Eesti ja Soome vaheline kutse kvalifikatsioonide võrdlemise ja ECVET-i põhimõtete katsetamise projekt. Projekti kestus: 01.09.2011 – 31.08.2012.

Projekti eesmärgiks oli kutse kvalifikatsioonide võrdlemise, läbipaistvuse ja ühise tunnustamise lihtsustamine Eestis ja Soomes ning tööjõu vaba liikumise soodustamine nendes riikides. SA Kutsekoda osales projekti vaikiva partneri ja juhtrühma liikmena.

2012. aastal osaleti ühel projekti kohtumisel Soomes.

ESCO - European Classification of Skills, Competences, Qualifications and Occupations

ESCO on Euroopa Komisjoni arendatav ja koordineeritav oskuste, kompetentside, kvalifikatsioonide ja ametite klassifikaator; mida on kavas siduda EURES portaaliga. Projekti eesmärgiks on arendada mitmekeelne, hästi struktureeritud ja lihtsalt kasutatav oskuste, kompetentside, kvalifikatsioonide ja ametite taksonoomia, mis vastaks praktilistele vajadustele ning oleks ajakohane. ESCO kolm sammast on ametid, oskused/kompetentsid ja kvalifikatsioonid. ESCO oskuste/kompetentside samba jaoks vajaliku kompetentside liigituse väljatöötamisega tegelevad sektoraalsed tööühmad ja üks sektoriteülene tööühm.

SA Kutsekoda osaleb kahes tööühmas: „Põllumajandus, metsandus ja kalandus“ ning sektoriteülene tööühm (ülekantavad kompetentsid).

2012. aastal osales kaks SA Kutsekoja esindajat kokku viiel ESCO tööühma kohtumisel Brüsselis.

ECVET Eesti

Mais 2012 käivitus Euroopa Komisjoni 2-aastane tsentraliseeritud projekt Euroopa kutsehariduse arvestuspunktide süsteemi (European Credit (Transfer) System for Vocational Education and Training (ECVET)) tutvustamiseks ja kasutuselevõtuks Eestis.

Projekti peamisteks eesmärkideks on tõsta laiema avalikkuse teadlikkust ECVET-i kasutamise põhimõtetest ja

pakkuda otsestele sihtgruppidele (kutseõppeasutused jt. koolitusega tegelejad, kutseõukogud, tööandjad) tuge ECVET-i kasutuselevõtuks. Eesmärk on luua ECVET-i toimimise praktilised hoovad, kaasa arvatud Eesti jaoks kohaldatud meetoodilised juhendmaterjalid ja asjatundlike ekspertide/konsultantide võrgustik, kes protsessi toetada ja suunata suudaks.

Projekt viiakse ellu SA Archimedes, SA Innove ja SA Kutsekoja koostöös.

Väliskogemusest õppimine

16.02.2012 Europassi Keskuste kohtumine ja kommunikatsiooni ja teavituse töögrupis osalemine Kreekas Thessalonikis

Korraldaja: Cedefop
Kutsutud olid: Põhja- ja Baltimaade Europassi Keskuste esindajad
Osales: Mari-Ann Rebane

Välislähetuse eesmärk oli tutvuda Cedefopi (Euroopa Kutsehariduse Arenduskeskus) tööga. Saada ülevaade Europassi dokumentide tehniliste arenduste hetkest.

Päevakavas olid järgmised teemad:

- Cedefopi tutvustamine – peamised tegevus- ja vastutusosalad

Cedefop on kutsehariduse nõ „think-thank“ Euroopa tasandil – viib läbi statistilisi analüüse ja võrdlusi ning töötab välja kutsehariduse poliitikat. Nõustab poliitikuid, annab komisjonile otsuste tegemiseks sisendi ja töötab välja kontseptuaalseid aluseid – nt. EQF, ECVET ja Europass. Väga oluliseks tegevusalaks on tuleviku oskuste ning ebakõlade välja selgitamine Euroopa tööturul. Komisjoni nimel tegeleb Cedefop erinevate riikide poliitikate ra-

kendamise analüüsimisega ning nõustab riike otsuste vastuvõtmisel.

Cedefop haldab mitut tehnilist platvormi – k.a. Europassi kodulehekül, EQFi lehekül jne.

- ECVETi viimased arengud. 2014. aastal peaks valmis saama seniste ECVETi arengute analüüs ja muudatustettepanekud ECVETi soovitusse.
- Ülevaade viimastest arengutest: Europassi veebileht, oskuste pass, sotsiaalne meedia.
- Cedefopi raamatukogu ja dokumentide teenuste tutvustus.
- Euroopa ja rahvuslikud kvalifikatsiooniraamistikud.

04.-09.03.2012 Korstnapühkijate koolitus Mülbachis Baierimaal

Korraldaja: Korstnapühkijate kutsekomisjon
Kutsutud olid:

1. Viljandi Tuletõrjeühing
2. Eesti Korstnapühkijate Koda
3. MTÜ Eesti Pottsepad
4. Päästeamet
5. Kütte- ja Ventilatsioonisüsteemide Teabekeskus

6. Kutsekoda
Osales: Ingrid Lepik

Välislähetuse eesmärk oli tutvuda:

- korstnapühkijate kutsesüsteemi ja kutseksamitega Saksamaal (Baierimaal)
- korstnapühkijate koolitusprogrammidega
- korstnapühkijate tööga, uute tehnoloogiate ja tehniliste vahenditega
- praktika korraldusega, kuidas on tagatud koostöö koolitajate ja praktikute vahel.

Külastati Saksamaa ühte suuremat korstnapühkijate koolituskeskust Mühlbach Kaminkehrerschule (www.kaminkehrerschule.de)

Kooli ülesandeks on koolitada korstnapühkijaid ja korraldada täiendusõpet Lõuna- Saksamaa meister-korstnapühkijatele. Kogu õpetamise protsess toimub riikliku õppekava alusel. Tavaliselt lõpetatakse kool sellieksamiga, kuid see ei anna sellile veel õigust iseseisvalt tööd teha. Lõpetamise aastal toimuvad ka kutseksamid, kus tuleb sellidest korstnapühkijatel tõendada oma kompetentsust ja positiivselt kutseksami sooritanud saavad kutsetunnistuse, mis annab õiguse iseseisvalt tööd teha.

Korstnapühkija-meistri kutsetunnistus on Baierimaal tähtjatu, kuid meistrid peavad läbima täiendkoolitused, vähemalt 5 päeva aastas.

Korstnapühkija-meister on Saksamaal EQF 6 taseme kutse ja neil on õigus sisse astuda rakenduskõrgkooli Korstnapühkijal on Baierimaal oma kindlaks määratud piirkond, kus ta tohib tööd teha ning ta vastutab oma piirkonna küttesüsteemide korrasoleku ja tuleohutuse eest. Saksamaal vastutab tuleohutuse eest korstnapühkija, mitte maja omanik. Seaduse järgi peavad korstnapühkijad neli korda aastas oma vastutusalas olevaid küttesüsteemide toimimist ja tuleohutust kontrollima. Korstnapühkija on ka gaasiseadmete kontrollija ja puhas-taja. Korstnapühkija kutse on Saksamaal kutse kogu eluks

Korstnapühkija-meistril on võimalik saada ka lisakvalifikatsioon, milleks on energiatõhusus (annab õiguse teha energiatõhususe mõõtmisi ja kontrolli), tuleohutus (annab õiguse kontrollida ja määrata väljapääsuteed majas) ning majandus ja ettevõtlus.

Eesti Tuletoorjeliidu korstnapühkijate kutsekomisjon sai õppereisilt palju ideid, kuidas koolitusi Eestis paremini üles ehitada, milliseid uusi tehnoloogiaid ja töövahendeid kasutada ning millised kompetentsid ja täiendkoolitused on olulised korstnapühkija-meistrile. Sõlmiti kokkulepped Eesti korstnapühkija-meistrite tulevaste koolitusteks Baierimaal.

15.-16.03.2012; 27.-28.06.2012 ja 19.-20.11.2012 ESCO Projekti „Põllumajandus, kalandus, metsandus“ alagrupi töös osalemine Belgias Brüsselis

Korraldaja: ESCO Sekretariaat
Kutsutud olid: ESCO Projekti „Põllumajandus, kalandus, metsandus“ alagrupi töös osalevad riigid
Osales: Eve Kitt

Eesmärk
Põllumajanduse, kalanduse ja metsanduse ametite ja oskuste/kompetentside kaardistamine.

Käsitletud teemad ja kokkulepped

1. Terminoloogia kooskõlastamine
2. põllumajanduse, kalanduse ja metsanduse ametite kaardistamine kahes eraldi alagrupis – „kalandus ja vesiviljelus“ ning „põllumajandus ja metsandus“
3. kutsepetsiifiliste ja läbivate oskuste/kompetentside eristamise vajaduse väljaselgitamine
4. ESCO tööühmade tööks, materjalide vahetamiseks ja suhtlemiseks loodud Synapse andmebaasi kasutamine
5. tööühmade töömeetodika täiustamine

klassifikaatorite ISCO, NACE jt kasutamine ja kasutamise ulatuse analüüsimine.

27.-29.03.2012 „WELLNESS - Starting up with Wellness Training“ Sloveenias Bladis

Korraldaja: Kuressaare Ametikool
Kutsutud olid:

1. The Joint Authority of Education in Espoo Regio
 2. Vocational College for Catering and Tourism Bled
 3. Tartu Kutsehariduskeskus
 4. AS Kuressaare sanatoorium
 5. SA Kutsekoda
 6. Eesti Spaaliit
- Osales: Ingrid Lepik

Välislähetuse eesmärk oli:

- tõsta Eesti spaa-teenindajate konkurentsivõimet tööturul ja pakutavate spaa teenuste kvaliteeti
- selgitada välja ja kokku leppida spaa teenindaja kompetentsusnõuetes
- analüüsida spaa teenindajate koolitusvajadust
- välja töötada spaa teenindaja koolitusprogramm ja õppekava lähtuvalt analüüsi tulemustest
- õppida Soome ja Sloveenia kogemustest, kus vastavad koolitusprogrammid juba olemas ja rakendunud.

Sloveenias toimus projekti kolmas kohtumine, mille eesmärk oli tutvuda Bledi turismikooli heaoluteenuste õppekavaga, praktikaettevõtetega, Sloveenia SPA Assotsiatsiooni tegevustega ning koolide ja ettevõtete koostöoga.

Kohtumisel arutati järgmisi teemasid:

- Spaa-teenindaja profiil Sloveenias, Soomes ja Eestis. Spaa-teenindaja kompetentsuse profiili sarnasused ja erisused.
- Projekti tegevuste ja tulemuste kohta tehtav teavitustöö
- Spaa-teenindaja õppekava koostamine ja ECVETiga sidumine

- Pilootkoolituste korraldamine

Eesti Spaaliit esitas Kutsekojale spaa-teenindaja kutsesstandardi koostamise ettepaneku ja 2013. aasta jaanuaris alustakse spaa-teenindaja kutsesstandardi koostamisega. Töörühm sai väga head näited spaa-teenindaja kompetentsuse profiilide näol Sloveeniast ja Soomest.

15.-19.04.2012 UNILO Projekti konverents Granada Ülikoolis ja projekti koosolek Hispaanias Granadas

Korraldaja: Garanda Ülikool
Kutsutud olid: Unilo projekti partnerid ja Granada Ülikooli esindajad
Osales: Olav Aarna, Eve Kitt

Toimus „UNILO Projekti „Promoting the EQF Learning Outcome approach within European universities UNILO“ kolmas koosolek.

Projekti eesmärgiks on Euroopa ühtse elukestva õppe kvalifikatsiooniraamistiku (EQF) rolli ja sellega seonduvalt õpiväljundite põhise lähenemisviisi selgem ning praktilisem teadvustamine Euroopa kõrgkoolides - eelkõige karjääri- ja VÕTA-nõustamisega tegelevate inimeste ning õppekavade arendajate, aga ka tudengite seas. Bologna protsessi suuniste kohaselt peaksid protsessiga liitunud riigid ja kõrgkoolid läbivalt rakendama väljundi-põhist ideoloogiat.

Projekti lõpukonverentsil oli neli peamist esinejat:

1. Claudio Dondi, ScienTer Hispaania ja Itaalia president
2. Agustín Pérez García, Valencia Polütehnilise ülikooli arhitektuuri osakonna asedirektor
3. Domingo Galiana, Miguel Hernández-e ülikooli karjääriteenistuse juht
4. Roberto Revuelta, Cantabria ülikooli karjääriteenistuse juht.

Esitlused olid suunatud väljundipõhise lähenemise juurutamisele, rakendamisele ja arendamisele Euroopa kõrgkoolides.

Esitluste järel toimus kaks paralleelset arutelugruppi, mille teemadeks oli:

- tudengite tööhõive võimaluste parandamise eesmärgil õpiväljundipõhise lähenemise juurutamine Euroopa kõrgkoolides, et vastata Bologna protsessi tulenevatele nõuetele;
- kuidas jätkusuutlikult kasutada Unilo projekti käigus väljatöötatud materjale ning neid võimalikult hästi sihtgruppidele kättesaadavaks teha.

Arutelugruppide kokkuvõtted on leitavad Unilo veebist: <http://communityunilo.eu/>

Partnerite lõpukoosoleku raames arutati järgmisi teemasid:

- kuidas jätkusuutlikult kasutada Unilo projekti käigus väljatöötatud materjale ning neid võimalikult hästi sihtgruppidele kättesaadavaks teha;
- trükitud materjalide edastamine erinevatele partnerriikidele;
- projekti viimase infolehe sisu kokkuleppimine;
- projekti lõpetamisega seotud tegevuste arutelu ja erinevate partnerite ülesannete kordamine;
- lõppraporti esitamine, mille tähtaeg on 31. mai.

03.-04.05.2012 Põhja- ja Läänemere- maade Europassi Keskuste kohtumine Saksamaal Mayschossis

Korraldaja: Saksamaa Europassi Keskus
Kutsutud olid: Põhja- ja Läänemere- maade Europassi Keskuste esindajad
Osales: Mari-Ann Rebane

07.-08.06.2012 Iga-aastane Europassi Keskuste kohtumine Belgias Brüsselis

Korraldaja: Hariduse ja Kultuuri Direktooraat
Kutsutud olid: kõikide Europassi Keskuste esindajad
Osales: Mari-Ann Rebane

Kohtumiste läbivaks teemaks oli kvaliteet ehk kuidas muuta Europassi keskuste tegevust ja dokumentide kasutamist kvaliteetsemaks.

Dr. Dagmar Pietz tutvustas "kvaliteedi tsükli", kasutades selleks kvaliteedi juhtimises tihti kasutatavat 4 osalist tsükli: planeeri, tee, kontrolli, tegutse.

- P:** planeeri – eesmärkide paika panemine
- D:** tee – planeeritud tegevuste elluviimine
- C:** kontrolli – tulemuste analüüsimine
- A:** tegutse – analüüsi põhjal tegevuste korrigeerimine

Järgnes töö gruppides. Iga grupp võttis ühe teema, mille raames mõeldi läbi tegevused iga kvaliteedi tsükli raames.

Töögrupid olid järgmised:

1. Europassi Keskuste ühiskohtumised
2. Sotsiaalne meedia
3. Klientide rahulolu
4. Dokumentide sisu

Karin Küssner andis ülevaate ECVETi kvaliteedi tsüklist. Europassi õpirände tunnistust saaks hästi kasutada ka ECVETi protsessis, kuna see annab infot selle kohta, millised õpiväljundid on õpilane välisriigis omandanud hõlmates nii formaalset kui ka informaalset õpet. Kõige nõrgemaks kohaks on dokumendi sisu, mis on tihti väga erineval tasemel täidetud. Kvaliteedi seisukohalt vaadatud on oluline, et see dokument annaks võimalikult täpselt informatsiooni selle kohta, milliseid teadmisi ja oskusi õpilane välismaal omandas. Siinjuures võiks kasu-

tada näiteks kutsestandardites toodud kompetentside lahti kirjutusi. Lisaks puudub õpirände tunnistusel õpiväljundite hindamise osa. Seal ei ole informatsiooni selle kohta, kes neid hindas ja kuidas hindamine läbiti. Varsti peaks ilmuma brošüür "ECVET ja Europassi õpirände tunnistus", kus on ära toodud juhtröörid õpiväljundite kirjeldamiseks.

UK esindajad tutvustasid Inglismaal nende diplomilisaga paralleelselt toimivat süsteemi õpitulemuste kirjeldamiseks kõrghariduses – HEAR. Seal on kirjas inimese nii akadeemilise haridusega seotud kui ka muud saavutused. HEARi eesmärgiks on aidata kõrghariduse omandanutel siirduda tööturule ja aidata õppeasutustel, õpilastel ja ettevõtjatel luua omavahel paremaid kontakte. HEAR on vormi poolest väga sarnane diplomilisaga, kuid seal on lisaks informatsiooni ka mitteformaalsel ja informaalset teel saadud kogemuste kohta. Nii saab sinna kirja panna ka mitteakadeemilised saavutused nagu õpirände, praktika, keeleoskus, vabatahtlik töö – enamikku asju saab kool kinnitada, kui ei saa, siis see läheb informatsiooni alla, mida õpilane ise enda kohta kirjutab. See aitab õpilastel oma profiili luua ja ennast tööle suundumisel konkurent-sivõimelisemana tunda. Samale platvormile omavad ligipääsu ka ettevõtjad, kes saavad endale töötajaid värvata.

14.-15.06.2012 Tutvumine Soome kutse-süsteemiga ning kutseksamite korraldamisega Soomes Helsingis

Korraldaja: SA Kutsekoda
Osalesid: Mari-Ann Rebane, Maris Vaht, Sirje Murre, Margit Salmar, Kersti Rodes, Katrin Kerem, Eve Kitt, Irma Estra, Mare Johandi, Ingrid Lepik

Välislahetuse eesmärgiks oli tutvuda Soome kutsesüsteemiga, külastada mõnda kooli, kus toimuvad kutseksamid, kuulda praktilisi näiteid kutsekomisjonide tööst ning kuidas on korraldatud kutseeksamiteks ettevalmistavate koolituste läbiviimine ja milliseid infomaterjale neil nende kohta on.

- **ALVARi külastus**
ALVAR peamiseks tegevusalaks on kutseksamite materjalide välja töötamine (mitte kõikides valdkondades) ning hindajate koolitamine. ALVARis töötab 18 koordinaatorit, kuid kõik ei ole täistööajaga töötajad. Spetsialiste-hindajaid on u. 300. Nendes valdkondades, kus vähegi võimalik, tehakse praktiline eksam. Kuna enamus eksami-le tulijaid töötavad antud erialal, toimub eksam tihtipeale nende töökohal. Nendel erialadel, kus ohutuse tagamine on oluline, kontrollitakse põhiteadmisi eelnevalt läbi teste (nt. elektrik).

Üleriigilised kutsekomisjonid töötavad Soome Haridusameti all. Üldjuhul on need 6-9 liikmelised, kus on võrd-sel arvul tööandjate, töötajate ja koolitajate esindajaid. Kutsekomisjonide liikmetele üldjuhul töötasu ei maksta. Tasu makstakse neile, kes töötavad välja hindamisaluseid – 522 eurot ühe aineisto eest.

Kutseksami sooritajale maksab eksam alati 58 Eurot. Üldine põhimõte on, et kutseksamile pääsemine ei sõltu sellest, kus ja kuidas oskused omandatud on. Valdavas enamuses osalevad taotlejad siiski ka ettevalmistaval koolitusel. Koolituse pikkus oleneb sellest, millised oskused taotlejal juba olemas on ja kui palju tuleb juurde õppida. Ettevalmistavale koolitusele ja selle käigus tehtavatele kutseeksamitele eelneb põhjalik nõustamine ja planeerimine, mille jooksul pannakse paika taotleja individuaalne koolitus- ja kutseksamite sooritamise kava. Kui kutseksamit kahe korraga ei läbita, tuleb kolmandal korral ise rahastaja leida. Samas saab ta tõendi selle kohta, millised kompetentsid tal tõendatud said ja neid uuesti tõendama ei pea.

ALVAR on välja töötanud juhendid kutseksamite korraldajatele, sooritajatele ning hindajatele.

Nägime, et kogu süsteem on Soomes väga hästi riigi poolt toetatud ning kõigil osapooltel on oma huvi süsteemi panustamiseks.

- **Soome Haridusameti külastus**

Soome Haridusameti võttis meid vastu ekspert Kati Lounema. Ta tutvustas kompetentsusnõuete (õpiväljundite) väljatöötamise protsessi, töörühmade moodustamise ja töö korraldamise põhimõtteid. Ta selgitas Soome Haridusameti vastavate ekspertide rolli koostöös töörühmadega ning lõplike kutseksamite aluseks olevate materjalide valmimist. Ta pidas oluliseks Haridusameti eksperdi ja töörühma koostööd kogu protsessi vältel.

- **Täiskasvanute koolituskeskuse Amiedu külastus**

Tutvustime Täiskasvanute koolituskeskusega Amiedu ning nägime praktilist kutseksami sooritamist (kanalisatsioon- ja torutööd). Lähemalt tutvustati meile kinnisvaravaldkonna õppeklasse, kus oli loodud väga head võimalused praktiliste oskuste saamiseks. Nii koolitused, praktika kui ka eksamid toimuvad samas kohas ja õpilane saab kõike enne praktiliselt samadel seadmetel läbi teha. Kutseksamit võib teha siis kui inimene selleks valmis on. Kuigi hindamiskomisjonis on tavaliselt vähemalt 3 liiget, võib ühte osa hinnata ka 1 inimene (juhul kui hinnatavaid on vähe).

Koolis on nõustamise kabinetid, kuhu kõik õpilased alguses suunatakse. Kasutatakse individuaalse lähenemise meetodid, mille järgi selgitatakse iga inimese osas välja see, kuhu suunas ta soovib liikuda, missugused on tema oskused ja millised koolitused on vajalikud just sellele inimesele. Igale inimesele koostatakse individuaalne tegevuskava (koolitus, kutseksam jm).

Aastas käib nende koolituskeskusest läbi 24 000 õpilast. Silma jäi ka personali suhtumine koolitatavatesse kui klientidesse, kellele just temale sobivat teenust pakutakse. Klientideks on ka suuremad koolituste tellijad (tööturuamet, ministriumid, ettevõtted) – kõigile proovitakse pakkuda nende vajadustest lähtuvat koolitust. Näiteks kui mõni ettevõtte peab koondama suure hulga inimesi, pöörduvad nende poole ja koos pannakse paika plaan, keda tuleks ümber õpetada – mis on kõige otstarbekam (nt. kui on IT oskused, siis vaadatakse, kas nende oskustega saaks ka mujal tööd). Koolitust rahastab riik

ning koostöös nendega leiavad need inimesed tulevikus uue töö.

- **Kohtumine kinnisvarateenuste kutsekomisjoniga**

Kinnisvarateenuste kutsekomisjoni koosolek toimus sel korral erakorraliselt Helsingist väljas – ühe kutsekomisjoni liikme – Kyösti Virrankari juhitud Karjaa koolituskeskuses. Meil oli võimalus selles maalilises paigas kutsekomisjoni koosoleku alguses ja lõpus osaleda. Kinnisvarateenuste kutsekomisjon on nii nagu enamuse Soome kutsekomisjone, 6-liikmeline: 2 tööandjate esindajat, 2 töötajate esindajat ja 2 koolitajat, lisaks üks komisjoni-väline sekretär, kes on ALVARis töötav koordinaator. Selle kutsekomisjoni hallata on kinnisvarateenuste ja keskkonnatehnika baaskutsed, kinnisvarahooldaja kutse ning kinnisvarahooldaja spetsialistikutse. Kutsekomisjon on sõlminud kutseksamite ja koolituse korraldamise lepingud 39 koolituskeskusega. 2011. aastal otsustas kutsekomisjon 497 kutsetunnistuse väljastamise. Lisaks lepingute sõlmimisele koolituskeskustega ja kutse andmise otsuste langetamisele on kutsekomisjoni oluliseks ülesandeks ka hindajate kinnitamine. Hindajate valikul on olulisim kriteerium kutseala tundmine, eelkõige töökogemuse olemasolu. Teiseks kriteeriumiks on kutseksamite süsteemi tundmine. Kõik hindamiskomisjonid on kolmeliikmelised ja koosnevad tööandjast, töötajast ning koolitajast. Siiski ei viibi kõikide hindamiste juures tingimata kõik liikmed. Üht osa võib hinnata üks, teist osa teine hindaja. Oluline on, et kogu protsessi peale kokku oleks hindajatena osalenud kõik kolm osapoolt.

- **Mõtted ja ideed, mida saaks Eestis ära kasutada:**

- Kutsekomisjoni liikmete arv võiks olla ka meil 6-9, meil on osas valdkondades väga suured kutsekomisjonid ja tihti on liialdatud kõrge positsiooniga liikmete kaasamisega
- Riigilt/ Haridus- ja Teadusministeeriumilt küsida pikaajalist plaani süsteemse täiskasvanuõppe osas (ka rahastamine).
- Ka meil võiks olla kompaktsed trükised kutsete kohta, mis sisaldaksid endas nii kutsestandardit kui hindamise aluseid. Peaks olema eraldi juhendid nii

hindajatele kui ka taotlejatele.

- Ka meil võiks olla ühtsed, väga täpsed kutseeksami läbiviimise alused, mille kehtestab üleriigiline kutsekomisjon, kutse andjateks oleksid peamiselt koolid või toimuks hindamine töökohal.
- Peaks jätkuma hindamiskoolitused. Vajalik oleks ka enese koolitamine selles osas.
- Tuleks käivitada kutse taotleja kompetentsuse eelhindamine, mille eesmärgiks on puuduolevate kompetentside välja selgitamine. Nende kompetentside kohta, mis on hinnatud, tuleks anda tõend – neid uuesti hinnata lasta ei ole vaja.

23.-27.10.2012 Tutvumine Portugali kutsesüsteemiga ning kutseksamite korraldamisega Portugalis Lissabonis

Korraldaja: Kutsekoda
Osales: Maris Vaht, Sirje Murre, Kersti Rodes, Irma Estra, Mare Johandi, Ingrid Lepik, Agne Lepikson, Anu Mälgand, Pille Tämme, Maarja All, Ebe Soosaar

Välislahetuse eesmärgiks oli tutvuda Portugali kutsesüsteemiga ning saada praktilisi näiteid kutseksamite korraldamisest. Samuti saada informatsiooni Portugali kohta üldisemas plaanis: majanduslik olukord, tööjõuga seotud probleemid, haridussüsteem, elanike olukord ja meelsus majanduskriisi tingimustes jne.

24.10.2012 võttis meid vastu Eesti Vabariigi suursaadik Portugalis Marin Mõttus.

Ta rääkis Portugali majanduslikust olukorrast ning riigi poolsetest abinõudest olukorra parandamiseks, õigemini küll antud olukorras toime tulemiseks. Erinevalt teistest Lõuna-Euroopa riikidest (nt Itaalia ja Kreeka) ei toimu Lissabonis ulatuslikke meelevaeldusi ega demonstratsioone. Marin Mõttuse sõnul hääletavad portugallased „jalgadega“, mis tähendab, et lahkuvad Portugalist esmajoones Brasiiliasse ja Angoolasse, riikidesse, mille majan-

dus on tõusuteel. Mujale tööle minejatest moodustavad suurema osa spetsialistid, insenerid ja teised hea hariduse ja oskustega töötajad.

Meie andsime Marin Mõttusele ülevaate ka Eesti kutsesüsteemist.

25.10.2012 külastasime Lissabonis Portugali riikliku kvalifikatsioonide ja kutsehariduse ning koolituse agentuuri (edaspidi Agentuur), inglise keelse nimetusega National Agency for Qualifications and Vocational Education and Training.

Agentuur tegutseb Portugali Töö ja Sotsiaalse Solidaarsuse Ministeeriumi ning Haridusministeeriumi haldusalas. Agentuuri põhilised ülesanded on kutsehariduse ja täiskasvanute koolituse koordineerimine, varasemate õpingute ja töökogemusest õpitu arvestamise (VÕTA) rakendamine ning isikute sertifitseerimine.

Edasi keskenduti Portugali kvalifikatsioonisüsteemi ning riikliku kvalifikatsioonide kataloogi tutvustamisele.

Portugali riikliku kvalifikatsioonisüsteemi loomist alustati aastal 2007. Eesmärgiks seati hariduse ja koolituse lähendamine töömaailmale ning sertifitseerimissüsteemi väljatöötamine (kutse)koolide lõpetajatele ning inimestele, kelle teadmised ja oskused on omandatud mitte- ja informaalsetel teel (sisuliselt VÕTA rakendamine).

Kvalifikatsioonide kataloog on strateegiline instrument riiklike kvalifikatsioonide jaoks (välja arvatud kõrghariduse kvalifikatsioonid).

- Kataloogis olevad kvalifikatsioonid on kooskõlas majandusega, katavad kõiki majandusvaldkondi, on üles ehitatud moodulitena (osadena).
- Topelt/kahekordne sertifitseerimine (double certification) tähendab seda, et on olemas koolides väljastatavad haridust tõendavad sertifikaadid ning töömaailma jaoks tehnoloogilisi oskusi (kutseoskusi) tõendavad sertifikaadid.

- Sertifitseerimine toimub vastavate kompetentsis-tandardite alusel.
- Arendustegevuse vaatenurgast on positiivne see, et kataloogi kohta on võimalik esitada ettepanekuid on-line vormis. Selline tagasiside kogumine on idee, mida võikime rakendada oma süsteemis.

Kvalifikatsiooniraamistiku tasemed:

Portugali kvalifikatsioonisüsteem on sarnaselt Eestile 8-tasemeline.

Kuna EQF-i 5. tase ja sellele kvalifikatsioonide paigutamine on tekitanud üle Euroopa suurt segadust, siis uurisime, kuidas on lood Portugalis.

5.taseme kvalifikatsioonid Portugalis: Post-secondary non-higher level qualification with credits to pursue higher level studies.

3. tasemele on paigutatud keskhariduse kvalifikatsioonid ning 4. tasemele keskharidust ja kutset sisaldavad kvalifikatsioonid.

Kokkuvõtteks: kvalifikatsioonisüsteemid on kõigis riikides pidevas arengus ning kvalifikatsioonide paigutamine EQF tasemetele vajab veel ühtlustamist.

08.-15.10.2012 õppelähetus projekti "Hunest ceramics" raames Ungaris

Osalesid: Mare Johandi ja Ebe Soosaar

SA Archimedese Elukestva õppe programmi Leonardo da Vinci toel, projekti "Hunest ceramics" raames, käisid 8-15. oktoobril 6 kutse andmisega seotud inimest (2 kutsesüsteemi arendajat, 2 õpetajat kutsekoolidest, 2 kutsete ja keraamikaga seotud tegevkeramikut/ õppejõudu) nädalasel lähetusel Ungaris. Tutvuti keraamikala õpetusega, kutseksamite ja praktika korraldamisega kutsekoolides, praktikakohtade/ ateljeede toimimisega.

Külastati järgmiseid koole:

- Székesfehérvár'is Tóparti Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola - Herendi portselanivabrik ja kool
- Budapesti Jaschik Álmos Művészeti Szakközépiskola - Kunstikool ja Kujutava ja tarbekunsti kutsekool)
- Training School for Hungarian University of Fine Arts/ Vocational Secondary School of Arts and Crafts - Ungaris kõrge prestiižiga kunstikool, Foti rahvakunsti ja kujutava tarbekunsti kutsekool.

Külastati ka Noorte Tarbekunstnike Liitu FISE, Ungari Kutsekoda NIVE, erinevaid näitusi ja kultuurilisi kohti. Kõik osalejad said Europassi õpirände tunnistuse.

Projekti jooksul toimunud kohtumised aitasid ühtlustada kahe maa keraamika ala õppega seotud teadmisi kutsealase kompetentsuse omandamisest, hindamisest ja tunnustamisest. Täienesid teadmised teise riigi õppetööst, tööelust ning majandusvaldkondades toimuvast. Paranes arusaam kutsete süsteemi toimimisest ja kutsestandardite sisu tähtsusest.

Tulemuseks koguti värsked mõtted, kuidas parendada Eesti kutsesüsteemi keraamika õpetust ja tösta valdkonna kutse- ja täiendõppe taset, loodi tihedamad sidemed Ungari ja Eesti keraamika valdkonna institutsioonide vahel, saadi uut teavet õpilasvahetuse ja praktika võimaluste ning kutseeksami hindamisprotseduuride kohta.

Saadi uusi mõtteid kasutamiseks nii õppe- kui keraamikutöös; ideid ülesannete koostamiseks ja läbiviimiseks, töö- ja õppevahendite ning tehnikate ja vormide kasutamiseks, ajaloo, rahvusliku identiteedi ja materjaliõpetuse sidumiseks omavahel. Täienesid teadmised kuidas täiendada kutsestandardeid ja õppekava.

Praktikavõimaluste laienemiseks sai alguse uus projekt Kuressaare Ametikooli ja Ungari 3 kooli vahel.

25.11.-28.11.2012 ECVET-i rakendamise põhimõtetega tutvumine Soomes Helsingis

Korraldaja: SA Arcimedes, ECVET Eesti projekt
Kutsutud olid: ECVET Eesti projekti meeskond
Osales: Heli Oruaas, Maaja-Katrin Kerem

Visiidi eesmärk oli tutvuda ECVET-i rakendamisel silma paistnud Soome kogemusega ning koguda ideid, kuidas võiks ECVET-i rakendada ja milles see võiks avalduda Eestis.

26.11.2012

Kohtumine Soome ECVET ekspertide Lõuna-Soome piirkonna võrgustikuga CIMO-s. Soome poolse ülevaate andis CIMO programmijuht Leena-Maija Talikka. Soome peamiseks teavituskanaliks on varasemate projektidega kujunenud ECVET-ekspertide tugivõrgustik, kelle ülesandeks on oma piirkonnas või asutuses informatsiooni levitada ja rakendamise osas nõustada.

Eesti senistest arengutest andis ülevaate Maaja-Katrin Kerem. Soome ekspertide huvi äratas kõige enam oktoobris läbi viidud küsitlus.

Arutelu käigus jõuti tõdemusele, et küsimused, mis kummaski riigis ECVET-i rakendamise puhul kerkivad, on suuresti samad, kuid detailsuse aste erinev – Soomes on (endiselt) samad küsimused, kuid neile oodatakse spetsiifilisemaid lahendusi.

Kohtumine ECVET-i rakendajatega puhastusteeninduse kutsealal SOL Services koolitusjuhi Merja Oljakka ja kütte- ja ventilatsiooni kutseala tööandjate esindaja Juha-Ville Mäkineniga. Merja Oljakka andis ülevaate Soome tööturule suunatud koolituspoliitikast, mille nii sisendiks kui väljundiks on ECVET-i mõistes õpiväljundid. Juha-Ville Mäkinen tutvustas ECVET projekti raames Eesti ja Soome vahel saavutatud koostöölepet, millega Soomes tunnustatakse Eestis kutsetunnistuse saanud

puhastusteenindajaid. ECVET-i suurim lisandväärtus on usalduse loomine.

27.11.2012

Kohtumine ECVET ekspertidega OMNIAs. . OMNIA projektijuht Sirje Hassinen andis ülevaate Eesti ja Soome vahel toimunud ECVET projektidest ning nende tulemuslikkusest – ükskõik kui detailne õpileping ja/või MoU (Memorandum of understanding) ei tunduks, jäävad ikkagi kultuuridevahelised erinevused ning erinevad ootused tegevuste suhtes, mida kirjeldatakse õppekavades samade sõnadega.

Tervishoiu kutseala õpetaja Maarit Saarenküla tutvustas OMNIAs toimuvate ECVET ekspertide võrgustiku seminaride struktuuri ja eesmärgi. Kõige olulisem on lasta inimestel oma kartusi jagada – igal seminaril kogutakse tagasisidet, kus lastakse kõik mured kirja panna ning nendest tehakse korduma kippuvate küsimuste koond, millega püütakse vastuseid või lahendusi anda.

Kohtumine tööandjatega, kes praktikante võttes pööravad tähelepanu ECVET-i rakendamise printsiipidele (hotell ja dementsia diagnoosiga vanurite hooldekodu): hotellis on kõige olulisem, et praktikant oskaks eelkõige kohalikku keelt, seejärel alles võõrkeelt. Tööandjale on praktikantide võtmise korral oluline, et paberitöö hulk ei kasvaks, kuid samas on valmis panustama järelevalve-, arengu- või hindamisvestlustesse.

Vanurite hooldamisel ei ole keeleoskus kuigi oluline (reeglina dementsia diagnoosiga inimesed ei mäleta, mida neile räägitakse), kuid olulised on suhtumine, suhtlusstiil ning mõningane elukogemus – asjad, mida õpiväljunditena on väga raske kirjeldada, kuid ka lühiajalise vaatluse käigus võimalik hinnata.

28.11.2012

Kohtumine Soome Haridusametiga. Soome haridus-süsteemist ja võimalike muudatuste esitamise protsessi põhimõtetest andis ülevaate Sirkka-Liisa Kärki. Haridus-nõunik Hanna Autere tutvustas Haridusameti tegemisi

ja seisukohti ECVET-i põhimõtete rakendamise osas. Kõige olulisem on välja töötatud materjalidest või saavutatud kokkulepetest võimalikult kiiresti nii veebis kui trükiste näol konkreetsete juhenditena informatsiooni jagada, kuid, eriti silmas pidades tööandjaid, peab kogu avalikustatav informatsioon olema ühemõtteline ja liht-

ne ning kokkulepped kindlad. Õpiväljundipõhise süsteemi puhul on väga oluline hindamine ning aja- ja ressursikokkuhoiu mõttes igale inimesele individuaalse kava koostamine (ja selle võimalikkus).

Koostöö teiste riikidega

23.oktoobril külastas Kutsekoda kõrgetasemeline delegatsioon Horvaatiast. Delegatsioon koosnes 12 liikmest Horvaatia Hariduse-, Teaduse- ja Spordiministeeriumist ning Hariduse- ja Õpetajate Ametist.

Külastuseks valiti Eesti paljude sarnasuste pärast Horvaatiaga ning kuna hoolimata lühikesest iseseisvusest on tehtud märkimisväärsed edusamme kvaliteetse hariduse arendamisel. Õppeviisi eesmärgiks oli uurida õpetajakoolituse süsteemi Eestis, vahetada kogemusi ning näha juba hästi töötavaid strateegiaid ja mudeleid õpetajate täiendkoolituse alal.

Delegatsioon viibis Eestis viis päeva, mille jooksul külastati erinevaid haridusasutusi- ja institutsioone. Kutsekojas tutvustati külalistele Eesti kutsesüsteemi ning õpetajate kutsestandardeid.

4. detsembril külastasid Kutsekoda European Qualifications Framework (EQF: Euroopa kvalifikatsiooniraamistik) portaali Euroopa Komisjoni poolsed arendajad Pikros Notis ja George Strousopoulos, kes tutvustasid üle-Euroopalist EQF portaali tööversiooni ning Ploteus programmi veebilehel arendatavat liikmesriikides õpivõi-

maluste ja kvalifikatsioonide tutvustamise ning võrdlemise andmebaasi ja liikmesriikidelt küsitava andmestiku mudelit.

Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) poolse tutvustuse esitas Haridus- ja Teadusministeeriumi analüüsiosakonna asejuhataja Margus Kärner. Arutelu käigus selgus, et EHIS-es puudub andmebaasi kirje ja ühendus mis kirjeldaks, millise kvalifikatsiooni saab õppekava läbides – see on olemas manusena lisatud õppekava failis.

Kutseregistri poolse tutvustuse esitasid kutseregistri juhataja Heli Oruaas ja Kutsekoja juhatuse liige Olav Aarna. Suurem osa vajalikust informatsioonist on olemas, kuid võimalikke asjakohaseid viiteid õppekavadele Kutsekoja infosüsteemis ei ole.

Lepiti kokku järgmises tööde ajakavas: Kutsekoda esitab EQF portaali esimesel võimalusel demofaili, mis kirjeldab Eesti kvalifikatsiooniraamistikku ja selle seoseid EQF-ga ning 2013. aasta esimese kvartali jooksul arendatakse välja ja edastatakse testimiseks esimene EQF portaali andmemudelile vastav .xml fail Eesti kvalifikatsioonide kirjeldustega.

Teavitustöö

6. veebruaril ilmus ajalehe Postimehe vahel Kutseleht, mille andis välja Kutsekoda ESF programmi “Kutsete süsteemi arendamine” toel.

Eesmärgiks oli tutvustada Eesti kvalifikatsiooniraamistiku toimimise põhimõtteid, kutsesüsteemi alustalasid ning tuua läbi erinevate valdkondade lugejateni kutsesüsteemi saadav kasu.

Lehes ilmusid järgmised artiklid:

- Kvalifikatsiooniraamistikud on Kutsekoja tegevuse keskmes – Maaja-Katin Kerem, SA Kutsekoda juhatuse liige
- Pottseppadel ja korstnapühkijatel peab olema kutsetunnistus – Raido Jalas ja Marko Rüü
- Suplushooaja alguseks on Eestis kutsetunnistusega vetelpäästjad
- Kaheksa põhjust, miks peaksid kasutama kutselise kinnisvaramaakleri teenuseid – Ingmar Saksing, LVM Kinnisvara, juhatuse liige, Eesti Kinnisvaramaaklerite Koda, juhatuse liige
- Kinnisvarahalduri kompetents on hinnatav kogemuste ja teadmistega – intervjuu kinnisvaramaakler III kutse taotleja Danil Bötkeriga
- Kas Eesti kutsesüsteem on ekspordikõlbulik? – Olav Aarna, SA Kutsekoda juhatuse liige
- Eesti Füsioterapeutide Liit on maailmas hinnatud partner – intervjuu füsioterapeut Hille Maasiga
- Kutseeksami sooritamise lisas enesekindlust! - intervjuu Politsei- ja Piirivalveameti pearaamatupidaja Erki Paul Ridaliga
- Kutsekoda on välja selgitanud kutsetunnistuse olemasolu eeldavad ametid
- Metsaga on kiire vaid siis, kui see põleb! – intervjuu metsanduse konsulent Elve Lepikuga
- Kutseeksami sooritamise hõlbustab koolilõpetajate tööellu suundumist – intervjuu Tallinna Polütehnikumi õppealadirektori Helen Pärkiga

- Paremaks psühhoterapeudiks saamine ongi eesmärk omaette! – intervjuu Psühhiaatria ja Psühhoteraapia Keskus Sensus juhatuse liikme Katri-Evelin Kalausega

1. novembril toimus Eesti Tööstajate Keskliidu initsiatiivil ja Kutsekoja eestvedamisel tööstajatele seminar

Arutleti järgmistel teemadel:

1. Kutsesüsteem – kellele ja milleks?
2. Ülevaade süsteemi hetkeseisust
3. Uute põhimõtete järgi kutsestandardite koostamise kogemus
4. Mida teha, et kutsesüsteemi sõnumid jõuaks ettevõtteni?

Jõuti järgmiste mõtteavaldusteni:

- Kutsestandard on tööturu osapoolte vaheline kokkulepe, milliste oskuste, teadmiste ja hoiakutega inimesi on tööturule vaja. See võimaldab luua õppe- ja koolituskavad, mis vastavad kõigi tööturu osapoolte ootustele.
- Kutsestandardid on abiks ettevõtetele uute töötajate värbamisel ning sisekoolituste tellimisel.
- Väljaminevad sõnumid peavad olema väga selged, arusaadavad ja kergesti haaratavad, tööstajaid ei tohi liigsete detailidega koormata, muidu huvi kaob
- Teha kogu kutsesüsteemi tutvustav „pildiraamat“, mis selgitab lihtsas keeles ja mudeldatult lahti, miks on kutsesüsteemi vaja ja kes sellest kasu saavad. Selle võiks anda kõigile, kes registreerivad uue ettevõtte. Sealt edasi võib teha juba valdkonnapõhised pildiraamatud, kus on info nii alustava ettevõtte kohta, mis seadustest tuleks lähtuda jne. ning info ka selle valdkonna kutsestandardite kohta.
- Tihedam koostöö Töötukassa ja EAS-ga, kes tellivad koolitusi ja nõustavad alustavaid ettevõtjaid.

- Kutsekoja kodulehekülj (eelkõige kutseregister) tuleb kasutajasõbralikumalt üles ehitada. Tuleb moodustada testgrupp (erineva taustaga inimesed, kes kutseregistrist infot otsivad), kes annavad tagasisidet, kui lihtne/raske oli koduleheküljelt informatsiooni leida ja kui palju see aega võttis.
- Panna kutsestandardite kasutusala tutvustavad bannerid üles töötamise portaalidesse (cv-keskus; cv-online).
- Jätkata kutsesüsteemi tutvustamist tööandjate liitude teabepäevadel, kuhu võiks kutsuda juurde ka Kutsekoja töötajaid, et vajadusel selgitusi jagada.
- Õppe mahtude ja kompetentsinõuete tõlkimine õppe keelde (sisu ja maht). Töömaailm peaks hakkama rohkem dikteerima, millised õppevormid oleks kõige mõistlikumad.
- Kutsenõukogud peavad saama endale tugevama otsustusõiguse, et tööandjad saaksid hariduse suunal oma ettepanekuid formuleerida ja et neid ka arvestataks.
- Laiendada tuleks töökohapõhist õpet. Seda on kergem planeerida kui kutsestandardid on all olemas.
- Järgmises programmide perioodis rohkem tähelepanu pöörata, millised tegevused millise programmi all teha plaanitakse, et nad omavahel kokku jookseksid ja teiste tegevuste pärast ootama ei peaks.
- Valdkondades, kus töölisel on venelased, tuleks nii kutsestandard kui ka eksamite materjalid vene keelde tõlkida.
- Riigi poolt rahastatavate täiendkoolituste puhul luua tihedam side kutsestandardite ja (osa)kutse taotlemise võimalusega.

Infopäevad ja konverentsid

2012. aastal toimus Kutsekojas või Kutsekoja eestvedamisel 7 teabe- ja koolituspäeva, kus tutvustati huvitatud osapooltele valminud kompetentsipõhiseid kutsestandardeid ning uue lähenemisega kaasnevaid muudatusi kutsesüsteemis.

- 10. veebruaril **kinnisvaramaakleritele**
- 10. veebruaril **noorsootöötajatele**
- 15. veebruaril **projektijuhtidele**
- 29. veebruaril **kinnisvara hindajatele**
- 28. veebruaril **täiskasvanute koolitaja kutse taotlejatele**
- 13. veebruaril **raamatupidajatele**
- 3. märtsil **kliinilistele psühholoogidele**

Konverents „Kvalifikatsiooniraamistik elukestva õppe toeks“

22.10.2012 Meriton Grand Conference & Spa hotell

22. oktoobril 2012 toimus Kutsekoja ning Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel rahvusvaheline kon-

verents „Kvalifikatsiooniraamistik elukestva õppe toeks“, mille eesmärgiks oli arutleda Eesti ja eeldatavasti ka mitmete teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kvalifikatsiooniraamistike rakendamise seotud probleemide ja kitsaskohtade üle.

Kutse- ja täiskasvanuhariduse asekanter Kalle Küttis avas konverentsi, andes ülevaate Eesti kvalifikatsiooniraamistiku kujunemise ajaloost ja hetkesisust ning tõstatades kaks olulist küsimust Eesti jaoks, milledele püüti erinevate huvigruppide vaatenurgast vastuseid leida:

1. Kas Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) 5. tasemel on lisaks kutse kvalifikatsioonidele võimalikud/vajalikud ka formaalhariduslikud kvalifikatsioonid?
2. Milliseid kutse kvalifikatsioone on sobilik paigutada Eesti kvalifikatsiooniraamistiku 8. tasemele?

Lisaks eeltoodud küsimustele keskenduti kõikides ettekannetes ning ka päeva lõpus toimunud paneeldiskussioonis keskele küsimusele: mis on riikliku kvalifikat-

siooniraamistiku roll ehk mis kasu me sellest saame ning millised on tuleviku arengusuunad, millega me peaksime oma edaspidiste tegevuste planeerimisel arvestama.

Kokkuvõte konverentsist:

1. Kas Eesti kvalifikatsiooniraamistiku 5. tasemel on lisaks kutse kvalifikatsioonidele võimalikud/vajalikud ka formaalhariduslikud kvalifikatsioonid?

Üldise arvamuse kohaselt see, et EKR 5. tasemel ei ole ühtegi formaalhariduslikku kvalifikatsiooni, ei ole iseeneest argument uute tasemeõppe õppekavade loomiseks. Argument on see, kui Eesti tööturul on EKR 5. tasemel kirjeldatud kompetentsusega inimestest puudus. Ettevõtjate sõnum oli, et tööstusettevõtetes on suur puudus kesktaseme spetsialistide (tehnikute) osas ning nemad võiksid oma kompetentsuse kirjeldusega just paigutada EKR 5. tasemele. Samuti arvasid nad, et õpe loodavate õppekavade alusel võiks toimuda kutsekoolide juurde, sest seal on traditsiooniliselt suurem rõhuasetus praktiliste oskuste arendamisel ja just seda on antud tasemel tööandjate arvates väga vaja.

Kõik välisesinejad tõid näiteid, milliseid kvalifikatsioone on nende riigis Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku 5. tasemele paigutanud. Magda Kirsch (Belgia) tegi kokkuvõtte Euroopa Rakenduskõrgkoolide Assotsiatsiooni EURASHE uuringu tulemustest. Sellest selgus, et paljud riigid on sinna paigutanud nn kõrghariduse lühikese tsükli õppekava lõpetamisel saadavad kvalifikatsioonid, teised jälle nõ kutsekõrghariduse ning osades riikides on 5. tasemel need mõlemad ja lisaks ka oskustöölise meistritaseme kutse kvalifikatsioonid. Brigitte Bouquet (Prantsusmaa) ettekandest selgus, et Prantsusmaa kuulub sellesse gruppi, kes on 5. tasemele paigutanud väga palju erinevaid kvalifikatsioone. Nemad on kvalifikatsiooniraamistikule lähenenud alt üles printsiibil ehk kvalifikatsioone luuakse vastavalt tööturu nõudlusele ja alles siis, kui kvaliteet on tagatud, paigutatakse see sobivale kvalifikatsiooniraamistiku tasemele.

Teemat kokku võttes selgitas Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja Külli All, et tegelikult jõustub kas 2012. aasta lõpus või 2013. aasta alguses uus kutseõppeasutuse seadus, kus on sätestatud võimalus pakkuda EKR 5. taseme kvalifikatsiooniga lõppevat kutseõpet kutsekoolides. Seega võib loota, et 2013. aasta sügisest võivad kutseõppeasutused hakata pakkuma nõ tehnika õpet või ka jätkuõpet neile, kes tahavad lisaks õppida ettevõtet, majandust või lisaks omandada mõne teise lisaspetsialiseerumise – oluline on, et need oleksid tööturule suunatud ja oodatav kompetentsuse profiil tööandjatega kokku lepitud.

2. Milliseid kutse kvalifikatsioone on sobilik paigutada Eesti kvalifikatsiooniraamistiku 8. tasemele?

Välisesinejate ettekannetest võis järeldada, et neid riike, kes on EQF-i 8. tasemega ka erinevaid kutse kvalifikatsioone sidunud, väga palju ei ole. Erandiks on aga näiteks Prantsusmaa, kus on ka 8. tasemele kutse kvalifikatsioone paigutanud – nende jaoks on sellel tasemel oluline rõhk juhtimise ja innovatsiooni aspektidel. Brigitte Bouquet lisas, et 8. tasemele ei pane nad aga näiteks peale magistrat toimuvat spetsialiseerumist (nt. insenerid), sest see on lihtsalt omal alal süvitsi minemine ja ei ole uus kutse. Tom Bain (Ühendkuningriik) selgitas Šotimaa kvalifikatsioonisüsteemi ning lisas, et neil ei ole riikliku kvalifikatsiooniraamistiku SQF 12. tasemele (EQF 8.tase) ühtegi kutse kvalifikatsiooni veel paigutatud. SQF 11. tasemele (EQF 7.tase) on neil aga paigutatud vaid 11 kutse kvalifikatsiooni.

Jõuti järeldusele, et oluline on kokku leppida konkreetsete kriteeriumid, millele 8. taseme kutse kvalifikatsioonid peavad vastama.

3. Kvalifikatsiooniraamistiku roll ehk sellest saadav kasu

Kvalifikatsiooniraamistikud on kindlasti olulised diplomite, tunnistuste ja kraadide rahvusvahelisel võrdlemisel ja tunnustamisel. Raamistik on sealjuures vahend täiendava

info saamiseks. Oluline on seejuures, et kvalifikatsiooniraamistiku tase ei tähenda kvalifikatsiooni automaatset tunnustamist, vaid annab pigem olulist teavet ja hõlbus- tab kvalifikatsioonidest arusaamist.

Kui kvalifikatsioon on paigutatud riiklikku kvalifikatsiooniraamistikku, annab see teatud kindlustunde, et kvalifikatsiooni kvaliteet on tagatud.

Tööandjatel aitab kvalifikatsiooniraamistik paremini aru saada, milleks ühe või teise kvalifikatsiooni omanik on ning kui laiad ja sügavad on tema oskused ja teadmised. Mida rohkem me oskame seda selgitada ja inimestele omaseks muuta, seda rohkem kasu hakkab sellest olema.

4. Meie praegused kitsaskohad ja arengusuunad

Eesti kvalifikatsiooniraamistik peaks olema kui 8 riigiliga raamaturiigil, kuhu erinevaid kvalifikatsioone paigutatakse. Joon formaalhariduslike ja kutsekvalifikatsioonide vahel ei tohiks olla nii jäik ja me peaksime rohkem mõtlema sellele, kuidas lõhet formaalharidusliku ja kutsete maailma vahel vähendada.

Euroopa Liidus rõhutatakse, et liikmesriigid peaksid pakuma inimestele mitmekesisemaid võimalusi mitteformaalse ja informaalne õppe tunnustamiseks, sh tervik- ja osakvalifikatsioonide saamiseks. Sellest lähtuvalt peaksime senisest selgemealt liikuma paindlikumate tegevus- mudelite poole.

Umbes 1/3 Eesti tööealisest elanikkonnast ei oma eri-, kutse- või ametialast ettevalmistust, kuna me loeme selleks vaid edukalt lõpetatud tasemeõpet. Kutseõppeasutustest väljalangevus on väga suur ja väljalangenud täiendavad ilma eri-, kutse- või ametialast ettevalmistuseta inimeste kogukonda. Kutseõppe paindlikuma korraldusega oleks võimalik luua olukord, kus õppe erinevad etapid (moodulid) lõpevad madalama taseme kutse või osakutse andmisega, millega saaks tööturule siseneda. Osakutsete on tööturul iseseisvat väärtust omav osa tervikkutsest. Võimalus saada kutseõppe lõppedes roh-

kem kui üks osakutse või kutse oleks suur samm paindlikuma süsteemi poole.

Ka õppekavad peaksid olema üles ehitatud osadest (moodulitest), millel oleks tööturul mingi praktiline väärtus. See tagaks ka neile, kes kogu õppekava läbida ei suuda, võimaluse leida sobiv töö ning võib-olla tulevikus oma kvalifikatsiooni tõsta.

Üldisemad murekohad, mis veel konverentsil kõlama jäid:

1. Kuidas muuta kutseharidust populaarsemaks?
2. Kutsekoolide praktikasüsteem vajaks uuesti läbi mõtlemist nii kooli kui ka tööandjate poole pealt.

Kasulikku lugemist:

5. septembril võttis Euroopa Komisjon vastu soovitus- te mitteformaalse ja informaalne õppe tulemuste tunnustamise kohta, mis on elukestva õppe formaliseerimise seiskohalt otsustava tähtsusega. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/informal/proposal2012_et.pdf

Rahvusvaheline konverents „European Integration of Higher Education of Ukraine in Context of Bologna Process“

25.-26.10.2012, Kiiev

Kutsekoja juhatuse liige prof. Olav Aarna osales 25.-26. oktoobril Kiievis toimunud rahvusvahelisel konverentsil „European Integration of Higher Education of Ukraine in Context of Bologna Process“, kus esines ettekandega „Implementation of the National Qualifications Framework. International context“ ja juhtis samateemalist töörühma.

Kutsekoja töötajate koolitamine

2012. aastal toimus Kutsekoja töötajatele 5 sisukat koolitust.

12.01.2012 toimus koolitus „**Kompetentsuspõhine hindamine kutse andmisel**“, kus koolitaja, Tallinna Ülikooli lektor Sirje Rekkor andis koordinaatoritele praktilisi juhiseid tema poolt koostatud kompetentsuse hindamise juhendi kasutamiseks. Eriline tähelepanu oli suunatud uuendusele kutsesüsteemis - kutsestandardi juurde kuuluva hindamisstandardi väljatöötamisele.

06.-07.02.2012 toimus koolitus „**Isiksuseomadused ja nende põimimine kutsestandarditesse**“. Teada-tuntud on ütlus, et inimene võetakse tööle tema oskuste järgi, lahti lastakse aga sobimatute isiksuseomaduste tõttu. Selleks, et inimene ja töö võimalikult hästi kokku sobiks ning ebakõla ei ilmneks kutseeksamil või juba tööl olles, tuleb oluliselt rohkem tähelepanu pöörata individuaalse- te erinevuste arvestamisele kutsetegevuses.

Tartu Ülikooli psühholoogia magistrant Madis Vodja selgitas isiksuse ja isiksuseomaduste mõistet, nende juuri ning võimalusi nende arendamiseks. Koolitus andis koordinaatoritele praktilise oskuse isiksuseomaduste põimimiseks kompetentsikirjeldustesse ning nende mõõtmiseks integreeritult sobivate hindamismeetodite- ga.

Koolitusel tõstati küsimus asjakohase juhendmaterjali koostamise vajadusest ning 20. septembril nägigi ilma- valgust MadisVodja käsiraamat kutsestandardite koosta- jatele „Isiksuseomadused ja nende kasutamine kutseso- bivuse määramisel“.

27.-28.02.2012 toimus koolitus „**Projektijuhtimine**“, mille viis läbi Algis Perens, TTÜ külalislektor, ärikoolituse ja konsultatsioonifirma Helvetia Balti Partnerid juhataja. Koolitus oli suunatud projektijuhtimise põhimetoodika tundmaõppimisele, projektijuhtimisega seotud tege-

vuste süstematiseerimisele ja projektijuhtimise käsitluse loomisele.

Koolitus andis Kutsekoja töötajatele praktilise oskuse erinevate töö- ja arendusgruppide juhatamist ja koordi- neerimist käsitleda kui projekte ning kokku panna tööd hõlpustava projektide portfellid.

19. 06.2012 toimus koolitus „**Enesearendamine ja meeskonnatöö**“, mille viis läbi Kangur Koolituse OÜ omanik ja koolitaja Jaanus Kangur. Koolitus andis Kutsekoja töötajatele võtme, kuidas enda ja teistega koos hästi toime tulla.

12.12.2012 toimus koolitus „**VÕTA rakendamine kutse andmisel**“, koolitaja IT Kolledži õppeosakonna juhataja Inga Vau.

VÕTA (varasemate õpingute ja töökogemuse arves- tamine) on viimastel aastatel kuum teema esmajoones haridusmaailmas. Kuigi kutse andmise ja VÕTA põhimõt- ted on sarnased – tunnustatakse elukestaval õpitud, ei ole need nagu kaks tilka vett.

Koolitusel selgitati VÕTA põhimõtteid ja kasutamise või- malusi, keskendudes VÕTA rakendamisele kutse andmi- sel. Suurt tähelepanu pöörati individuaalse lähenemise ja VÕTA seosele ning vajadusele kasutada VÕTA-põhiseid hindamismeetodeid kutse taotlejate hindamiseks kutse andmise protsessis.

Summary in English

This yearbook – the fifth in the series – provides an overview of the most significant events for the Estonian Qualifications Authority (Kutsekoda) in 2012, the work of the sector skills councils, development that has taken place and international experience gained over the year. Over the past 15 years, employers' and employees' associations and the state have cooperated to create a well-functioning occupational qualifications system that serves as an interface between the labour market and the lifelong learning system. Two complementary processes take place within this interface. On the one hand the system is used to determine the competences and performance levels expected from members of a profession on the labour market. These expectations are then formalised as occupational qualification standards. In turn, these standards are used to assess a person's suitability to work in a specific occupation, i.e. to evaluate their competence, including through self-assessment. Another important function of the occupational qualification standards is that they serve as the basis for the development of study programmes to train people in the competences required.

One great advantage of the Estonian occupational qualifications system is that it has been established on the initiative of employers, with input from other stakeholders on the labour market. This allows for the system to develop according to the needs of all stakeholders. Since its establishment in 2001, Kutsekoda has served as the support structure for the Estonian occupational qualifications system, coordinating the work of 16 sector skills councils in establishing occupational qualification standards and awarding occupational qualifications, and serving as the occupational qualifications system development centre. This primary role has been expanded over the years and now includes serving as registrar of the state register of occupational qualifications, as Estonia's Europass Centre and, most recently, as the national coordination point within the European Qualifications Framework for Lifelong Learning.

The most significant achievement for Kutsekoda in 2012 was that after many years of methodological development, work has begun on drafting the so-called third generation occupational qualification standards in all occupational areas using the new methodology. The key concepts in the new methodology include: mapping the occupations within each field, a competence based and module based approach throughout, and the drafting of evaluation standards in parallel with occupational standards. The evaluation standards determine the criteria for evaluating competences and more precisely define the activity indicators set out in the occupational qualification standards. The new occupational qualification standards are also unique in that one standard may describe several occupations or partial occupational qualifications.

In addition to its activities in Estonia, Kutsekoda has also continued to actively develop its international relations. This has been possible due to our experience in developing the occupational and broader qualifications systems in Estonia and also due to Kutsekoda's membership in a number of international networks.

Pleasant reading!

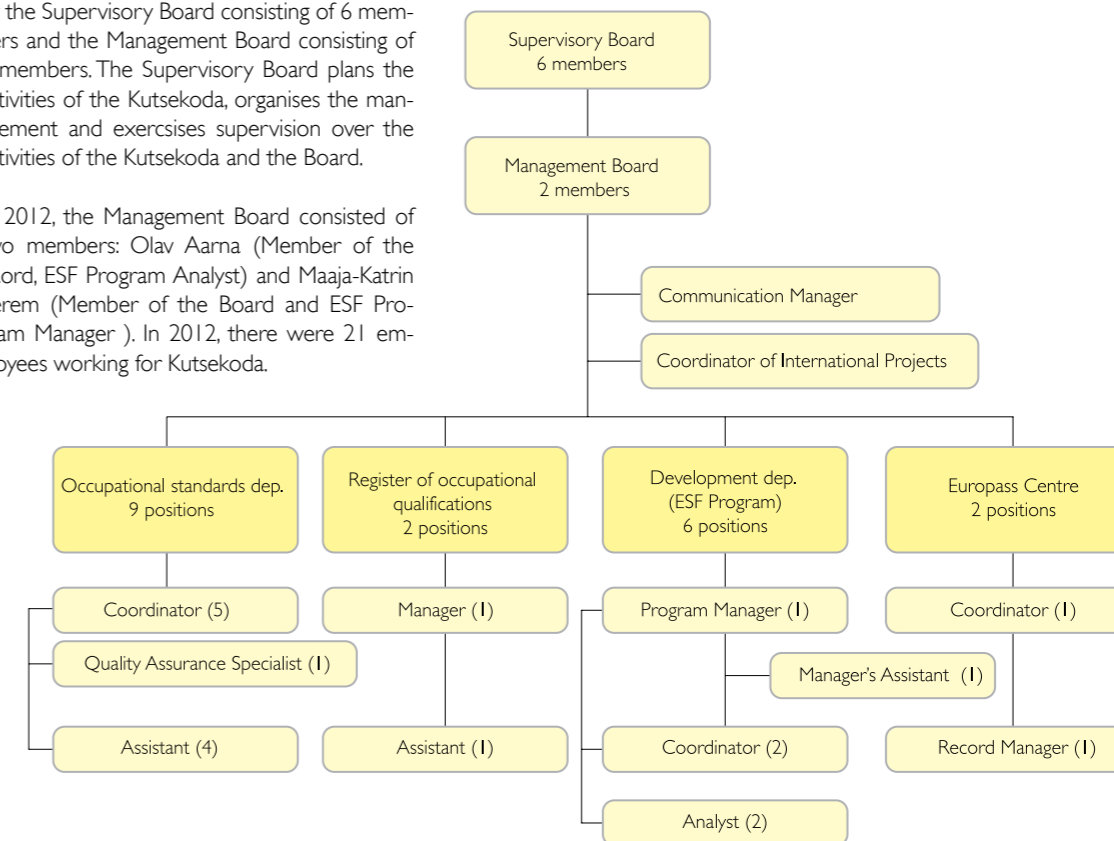
Olav Aarna
Member of the Management Board

Maaja-Katrin Kerem
Member of the Management Board

Structure

The activities of the Kutsekoda are managed by the Supervisory Board consisting of 6 members and the Management Board consisting of 2 members. The Supervisory Board plans the activities of the Kutsekoda, organises the management and exercises supervision over the activities of the Kutsekoda and the Board.

In 2012, the Management Board consisted of two members: Olav Aarna (Member of the Board, ESF Program Analyst) and Maaja-Katrin Kerem (Member of the Board and ESF Program Manager). In 2012, there were 21 employees working for Kutsekoda.

There were following members in the Supervisory Board during the year 2012:

Tarmo Kriis	Estonian Employers Confederation - Chairman
Siim Raie	Estonian Chamber of Commerce and Industry
Jüri-Sander Vaikma	Confederation of Estonian Trade Unions
Ago Tuuling	Estonian Employees' Unions' Association
Egle Käärats	Ministry of Social Affairs (until 04.04.2012)
Nele Gerberson	Ministry of Social Affairs (from 04.04.2012)
Andres Pung	Ministry of Education and Research

Overview of the EQA's activities in 2012

Work performed in the EQA

In 2012, a total of 16 sector skills councils (SSC) were operating within the EQA. There were 33 SSC meetings held, and in addition 12 written votes were carried out. The SSCs established 117 task forces for developing occupational qualification standards. 170 new competences based occupational qualification standards have been approved by the SSCs.

Through a public competition, a licence for awarding occupational qualifications has been granted to 11 awarding bodies including 6 new ones:

Through a public competition, a licence for awarding occupational qualifications has been granted to 11 awarding bodies including 6 new ones:

Awarding body	Awarding Occupations	Approving Sector Skills Council	Launching date	Due date
Estonian Landscape Architects' Union	Occupations of landscape architecture	Culture	20.11.2012	19.11.2017
Estonian Association of Electrical Enterprises	Electrical and automation occupational area	Energy, Mining and Chemical Industries	15.02.2012	14.02.2017
Tallinn University	Occupational area of teacher	Educations	16.05.2012	15.05.2017
Central Union of Estonian Farmers	Agriculture sector (excluding advisers)	Food Industry and Agriculture	03.12.2012	02.12.2017
Association of Estonian Professional beekeepers	Occupational area of beekeeper	Food Industry and Agriculture	03.12.2012	02.12.2017
Estonian Hotel and Restaurant Association	Catering and accommodation services sector	Services	24.05.2012	23.05.2017
Estonian Mining Society	Occupations of mining engineer	Engineers	19.04.2012	18.04.2017
Dental Hygienists Association of Estonia	Occupation of dental hygienists, level 6	Health Care and Social Work	06.12.2012	05.12.2017
Estonian Association of conciliators	Occupations of conciliator	Health Care and Social Work	06.12.2012	05.12.2017
Estonian Security Association	Occupation of lifeguard, level 3	Justice and Internal Security	17.04.2012	16.04.2017
Public Service Academy	Occupational area of rescue and border protection service	Justice and Internal Security	1.05.2012	30.04.2017

A total of 10 426 occupational qualification and 88 partial occupational qualification certificates were issued by awarding bodies in 2012.

In 2012, the following occupational qualification standards were approved:

Commercial Service and other Business Activities

- Archivist, level 6
- Archivist, level 7
- Area sales manager, level 7
- Area sales manager, level 6
- Secretary, level 5
- Assistant, level 6
- Bookkeeper, level 5
- Accounting technician, level 6
- Accountant, level 7
- Career Information Specialist, level 5
- Career Information Specialist, level 6
- Career Counsellor, level 6
- Career Counsellor, level 7
- School Career Coordinator, level 6
- Printing machine operator, level 4
- Printing machine operator, level 5
- Human resource manager, level 8
- Communication and interaction skills trainer, level 5
- Communication and interaction skills trainer, level 6
- Communication and interaction skills trainer, level 7
- Graphic Prepress Operator, level 4
- Graphic Prepress Operator, level 5

Construction, Real Estate and Geomatics

- Mason, level 4
- Mason, level 4 VET level
- Carpenter, level 4, VET level
- Technical facilities manager, level 6
- Technical facilities manager, level 5, VET level

Culture

- Applied Architect, level 6
- Diploma architect, level 7
- Diploma architect, level 7 high education qualification
- Chartered/Principal Architect, level 7
- Chartered/Principal Architect, level 8
- Spatial planner, level 7
- Landscape architect, level 7
- Landscape architect, level 7
- Landscape architect, level 8
- Interior Architect, level 6
- Interior Architect, level 7
- Interior Architect, level 7
- Interior Architect, level 8
- Conductor, level 5
- Conductor, level 6
- Conductor, level 7

Education

- Youth worker, level 4
- Youth worker, level 6

Energy, Mining and Chemical Industries

- Biogas plant operator, level 5
- Layer of Biogas Technology Technician, level 4
- Electrician, level 4
- Electrical network installer, level 4
- Electrician, level 5

Engineering, Metal and Machine Industries

- Sheet metal, CNC machine operator, level 4
- Sheet metal, CNC machine operator, level 5

Engineers

- Civil Engineer in Buildings and Structures, level 6
- Diploma Civil Engineer in Buildings and Structures, level 7
- Chartered Civil Engineer in Buildings and Structures, level 8
- Engineer in Hydro technical engineering, level 6
- Diploma Engineer in Hydro technical engineering, level 7
- Chartered Engineer in Hydro technical engineering, level 8
- HVAC (heating, ventilation, and air conditioning) Engineer, level 6
- HVAC (heating, ventilation, and air conditioning) Engineer, level 7
- HVAC (heating, ventilation, and air conditioning) Engineer, level 8
- Civil Engineer in road engineering, level 6
- Diploma Civil Engineer in road engineering, level 7
- Chartered Civil Engineer in road engineering, level 8

- Engineer in Water Supply and Sewerage, level 6
- Diploma Engineer in Water Supply and Sewerage, level 7
- Chartered Engineer in Water Supply and Sewerage, level 8
- Shift foreman, level 5

Folk Art and Handicraft

- Glass blower assistant, level 4
- Glass blower, level 5

Food Industry and Agriculture

- Gardener's assistant, level 3
- Gardener, level 4
- Senior Gardener, level 5
- Landscape gardener, level 3
- Landscape gardener, level 4
- Landscape gardener, level 5
- Florist, level 4
- Master florist, level 5

Forestry

- Machine operator, level 3
- CNC machine operator, level 4
- CNC machine operator, level 5
- Logger, level 3
- Forwarder operator, level 4
- Harvester operator, level 4
- Log house builder, level 3
- Log house builder, level 4

- Log house builder, level 5

- Upholsterer, level 4
- Upholsterer, level 5

- Cabinetmaker, level 3
- Cabinetmaker, level 4
- Cabinetmaker, level 5

Health Care and Social Work

- Speech and language therapist, speech pathologist, level 7
- Speech and language therapist, speech pathologist, level 8
- Physical Therapist, level 6
- Physical Therapist, level 7
- Asian (Chinese) Bodywork specialist, level 5
- Natural therapist, level 6

Occupational Therapist, level 6

- Care worker, level 3
- Medical laboratory specialist, level 7

Information Technology and Telecommunication

- Electronics assembly operator, level 2
- Electronics assembly operator, level 3
- Electronics assembly technician, level 4
- IT Manager, level 7
- Telecommunication junior specialist, level 4

Justice and Internal Security

- EOD technician, level 4
- EOD technician, level 5
- EOD technician, level 6

- Fire safety specialist, level 5
- Fire protection expert, level 6

- Expert in Forensic Psychiatry, level 7
- Expert in Forensic Psychiatry, level 8

Light Industry

- Dressmaker, level 4
- Textile machinery operator, level 4

Services

- Cook, level 3
- Cook, level 4
- Master Chef, level 5

- Hairdresser, level 4
- Hairdresser, level 5

- Cosmetician, level 4
- Cosmetician, level 5

- Pest Control Technician, level 4
- Pest Control Technician, level 5

- Chimney sweeper, level 5
- Chimney sweeper, level 4

- Cleaner assistant, level 2
- Cleaner, level 3
- Cleaner, level 4
- Cleaning manager, level 5

Transport and Logistics

- Car panel beater, level 3
- Car body technician, level 4
- Car paint technician, level 4
- Body and Paint Foreman, level 5
- Dockers, level 3
- Dockers, level 4
- Warehouse worker, level 4
- Warehouse manager, level 5
- Freight forwarder, level 6
- Transport organizer, level 4
- Transport organizer, level 5
- Transport Manager, level 7
- Boat builder, level 3
- Boat builder, level 4
- Boat builder, level 5

Register of occupational qualifications

The register of occupational qualifications is a state register, which contains information on sector skills councils, competence based occupational standards, occupational qualifications and their levels, occupational qualification certificates, the procedures for awarding occupational qualifications, and awarding bodies. All data referenced in the Occupational Qualifications Act are presented on the homepage of the EQA www.kutsekoda.ee.

Daily activities of the register of occupational qualifications as a unit of the EQA encompass: entering decisions of sector skills council and documents approved on the basis thereof into the register; assessment of the conformity of the data submitted by the awarding bodies to the requirements of the occupational standard and of the procedure for awarding occupational qualifications, entering occupational qualifications awarded in the register; and printing of occupational qualification certificates.

The technological solutions of the information system were enhanced and a register of competences was created under the leadership of the State Chancellery. This allows for individual competences to be searched, sort-

ed and combined as needed, based on all of the parameters of the current occupational qualifications system. Statistical models were developed to display and download, from a common database, the fees charged for the approval of occupational qualification standards and the award of occupational qualifications including proof of qualifications, partial occupational qualifications, the recognition of prior learning and graduation from an occupational educational facility.

The Estonian Qualifications Authority as national coordination point for the EQF implementation

In order to coordinate the development of the national qualifications frameworks and to ensure the implementation of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning (hereinafter EQF) it is recommended that European Union Member States create a national coordination point (hereinafter NCP). NCP is responsible for supporting and coordinating the connection between national qualifications system and EQF and to ensure that quality assurance mechanisms and transparent procedures are used.

The monitoring/control group of each country NCP is required to submit regular reports to the European Commission about the referencing process of national qualifications framework to the EQF. The NCP is also the first contact for European Commission and other relevant bodies for topics related to the EQF.

According to an ordinance of the Secretary General of the Ministry of Education and Research of 26 February 2010, this role is performed in Estonia by Kutsekoda. The NCP is tasked with:

- organising the process of referencing the Estonian qualifications to the EQF levels, ensuring the involvement of stakeholders and the transparency of the process;
- Implementing principles ensuring quality of the referencing process agreed upon in Europe;
- informing all stakeholders and the public about the results of the process of referencing Estonian qualifications to the EQF levels and developments involving the Estonian qualifications framework;
- participating in the activities of the NCPs network.

To carry out the activities of NCP, Kutsekoda signed an agreement with the European Commission. According to the agreement the commission supported Estonian NCP activities in the time period of 01.05.2011 – 30.10.2012 with a grant of sixty thousand Euros.

In the year 2012, five main activities were carried out:
Correcting and updating the referencing report

In September 2011 Estonian referencing report was presented to the EQF Advisory Group, receiving positive feedback but also comments for further improvements. The amendments were applied to the referencing report during the first half of 2012. After that the Estonian referencing report was uploaded to the EQF portal at http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm.

Dissemination of the EstQF

Leaflets and brochures and different promotional materials were prepared to promote the EQF and the EstQF in Estonia. During 2012 14 information seminars were held, to inform stakeholders about the Estonian NCP activities, developments in the EstQF and the referencing process, and to discuss other issues of common interest.

Participation in the NCP network meetings and other European events

In 2012 EQA took part in five NCP network meetings and events related to the EQF implementation, visited two NCPs in Europe (Colo Center; Finland 14.-15.06.2012, Alvar; The Finnish National Board of Education, Amiedu; Portugal 23.-27.10.2012, National Agency for Qualification and Vocational Education) to share experience in developing NQF and implementation of the EQF.

Organising the EstQF international launching conference

On 22nd of October 2012, an international conference „Qualifications framework for supporting lifelong learning“ was held in Tallinn, Estonia, focusing on the question of comparability of occupational qualifications and formal education qualifications. There were 164 participants from Estonia and other EU countries from employers, professional and trades- unions, schools and governmental organizations and other peer groups related to the EstQF.

Europass Centre

Europass is an initiative of the European Commission, the objective of which is to help increase the mobility of citizens for the purposes of learning and work. Estonia's Europass Centre has been operating since May 2005 as a unit of the EQA. The Centre's main tasks include introducing Europass documents to various target groups, administering the relevant information system, and cooperating with the information and consultation network.

Updating national qualifications database and preparing the connection to the EQF portal

National qualifications database was kept updated in accordance with the recent developments of the EstQF and the EQF.

In October 2012 Kutsekoda submitted an application to the European Commission for refunding of NCP activities for the time period 01.11.2012 – 31.12.2013.

Since launch Europass has gained a great number of users. Following figures show the overall statistics of Europass.

In 2012 the Estonian Europass portal was visited 18 670 times. 34 Europass Certificate Supplements were prepared along with English translations, and 190 Europass Certificate Supplements were available on the EQA's homepage in Estonian as well as in English. Mobility Documents were issued for 686 persons.

	Visits for Europass portal	Europass CVs completed online	Language passports completed online
2005	1 210 586	116 259	7003
2006	2 768 666	717 733	27 164
2007	4 158 137	1 416 889	35 607
2008	6 047 691	2 026 194	44 071
2009	7 487 763	2 691 193	51 405
2010	10 091 597	3 794 429	65 576
2011	12 993 978	5 837 755	78 830
2012	14 812 624	8 194 491	114 733

Source: Cedefop

As in previous years, Europass Centre had a close cooperation with the European Job Mobility Portal (EURES), career counselling centres and other organisations supporting experience abroad. Along with mobility network Europass was a co-organizer of successful youth conference "Your opportunities". Europass Centre organized several workshops of CV writing and participated in educational and employment fairs.

Europass magazine (7000 copies) was published for the second time, the objective of which was to provide an introduction to Europass documents through stories and practical articles.

Europass Centre was also active at the international level, participating in total of seven meetings, study visits and working groups.

Participation in foreign projects

In 2012, the EQA participated in the following international projects:

- Promoting the EQF Learning Outcomes Approach within European Universities (UNILO) – duration 03.2010 – 04.2012
- Developing A Key Competences Model for Universities Postgraduate Programmes (PROPOUND) – duration 10.2011 – 09.2013
- Starting up with Wellness Training (WELLNESS) – duration 10.2011 – 09.2013
- Comparability and transparency of qualifications in Finland and Estonia (HETA – ECVET) – duration 01.09.2011 – 31.08.2012
- European Classification of Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO) – duration 07.12.2011-31.12.2013

Cooperation with other states

On **23 October**, Kutsekoda received a high level delegation from Croatia. The delegation included 12 representatives from the Ministry of Science, Education and Sports and the Education and Teacher Training Agency of Croatia.

Estonia was chosen as the site of the visit because of its many similarities with Croatia, and because notable progress has been made in the development of quality education despite the short period of independence. The purpose of the visit was to learn about the system of teacher education and training in Estonia, to exchange experiences and observe well-functioning strategies and models for in-service training for teachers.

The delegation spent five days in Estonia during which they visited a number of educational authorities and institutions. In Kutsekoda the delegation was given a presentation on Estonia's occupational qualifications system and the occupational qualification standards for teachers.

On **4 December** Kutsekoda received Mr Pikros Notis and Mr George Strousopoulos, developers of the European Qualifications Framework portal from the European Commission, who demonstrated the European EQF portal test version and a comparative database on learning opportunities and qualifications that is being developed on the website of the Ploteus project, as well as the data model to be used by the Member States.

Mr Margus Kärner, Deputy Head of the Analysis Department of the Ministry of Education and Research, gave a presentation on the Estonian Education Information System (EHIS). Subsequent discussions revealed that EHIS does not contain database records that would indicate the qualification obtained upon completion of a particular study programme. This information is included as an attachment in the study programme file.

Ms Heli Oruaas, Manager of the Register of Occupational Qualifications and Prof Olav Aarna, Member of the Management Board of Kutsekoda gave a presentation on the Register of Occupational Qualifications. The register contains most of the necessary information but possible relevant references to the study programmes are not included in the Kutsekoda information system.

The following schedule of activities was agreed: Kutsekoda will provide the EQF portal with a demo file as soon as possible with a description of the Estonian qualifications framework and its interrelationships with the EQF. During the first quarter of 2013, the first .xml file that complies with the EQF portal data model containing a description of the Estonian qualification standards will be developed and forwarded for testing.

Info days and conferences

In 2012, Kutsekoda hosted or organised 7 information and training days to introduce the new competence based standards to all interested stakeholders and provide information on the changes that this new approach will bring to the occupational qualifications system.

- 10 February – **for real estate brokers**
- 10 February – **for youth workers**
- 15 February – **for project managers**
- 29 February – **for property valuers**
- 28 February – **for applicants for the qualification of adult educator**
- 13 February – **for accountants**
- 3 March – **for clinical psychologists**

Conference "Qualifications framework for supporting lifelong learning"

22.10.2012 Meriton Grand Conference & Spa Hotel

On 22 October 2012, Kutsekoda and the Ministry of Education and Research organised an international conference "Qualifications framework for supporting lifelong learning" to discuss a number of challenges and shortcomings faced by Estonia and presumably by other EU Member States in applying the qualifications framework.

Mr Kalle Küttis, Deputy Secretary General for General and Vocational Education, gave the opening address at the conference and provided an overview of the history and current status of the development of the Estonian qualifications framework and raised two important issues for Estonia, for which answers were sought from the viewpoint of various stakeholders:

1. On Level 5 of the Estonian qualifications framework (EstQF), are formal educational qualifications possible/necessary in addition to occupational qualifications?
2. Which occupational qualifications should be included on Level 8 of the Estonian qualifications framework?

In addition to these two issues, the presentations and the panel discussions held at the end of the day focused on one central question: what is the role of the national qualifications framework, i.e. what benefit do we derive from it and what are the developmental trends that we should bear in mind when planning our future activities?

International conference "European Integration of Higher Education of Ukraine in Context of Bologna Process"

25-26.10.2012, Kiev

Professor Olav Aarna, Member of the Management Board of Kutsekoda, participated in the international conference "European Integration of Higher Education of Ukraine in Context of Bologna Process" held in Kiev on 25-26 October where he made a presentation "Implementation of the National Qualifications Framework. International context" and moderated a working group on this topic.

Pilte toimunud sündmustest aastal 2012

Kutsekoja töötajate õppevisiit
Soome kutsesüsteemiga
tutvumiseks juunis

Välispaigalduse elektrike
hindamine Eesti energia
katsepolügoonil septembris

22. oktoobril toimus Kutsekoja ning Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel rahvusvaheline konverents „Kvalifikatsiooniraamistik elukestva õppe toeks“ Tallinnas Meriton Hotellis.

Haridus- ja Teadusministeeriumi üld-, kutse- ja täiskasvanuhariduse asekantsler Kalle Küttis

Olav Aarna, SA Kutsekoda

Tarmo Kriis, Eesti Töandjate Kesklit

Magda Kirsch, Educonsult, Belgia

Brigitte Bouquet, French Agency for certification CNCP, Prantsusmaa

Gunnar Vaht, Eesti ENIC/NARIC keskus

Tom Bain, Independent
Education Management
Professional, Suurbritannia

Valdas Dienys, Qualifications
and Vocational Education
and Training Development
Centre, Leedu

Kutsesüsteemi kajastavad artiklid:

Artikkel: Arhitekti kutsest

Ilmar Heinsoo, Arhitekti- ja Inseneribüroo ARX OÜ - peaarhitekt, juhatuse liige, Volitatud arhitekt V Sirp, 21. jaanuar 2012.

Eks me kõik soovime, et keskkond, mis meid ümbritseb, oleks nauditavalt kaunis, seejuures turvaline ja vastaks igati meie vajadustele. Jah, kaunist puutumata loodust võime nautida ehk kusagil kõrgel mägedes või reservaaadis, kuhu inimese jalg harva satub, tavaliselt ümbritseb meid aga ikka keskkond, mis on suuremal või vähemal määral inimkäte kujundatud. Enamasti ikka suuremal määral.

Otstarbekohase, toimiva, turvalise, püsiva ja esteetiliselt nauditava ehitatud keskkonna kavandamiseks läheb vaja rikkalikult teadmisi, oskusi ning kogemusi. Selleks koolitatakse arhitekte, kelle ülesanne on koostöös teiste planeerimis-, projekteerimis- ja ehitusvaldkonna spetsialistidega luua meid rahuldav ruum.

Arhitektide kompetentsust peetakse sedavõrd oluliseks, et nõuded nende kvalifikatsioonile on kirjeldatud Euroopa Liidu kvalifikatsioonidirektiivis (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2005/36/EÜ kutse kvalifikatsioonide tunnustamise kohta) samal tasemel nõuetega arstidele, ämmaemandatele, proviisoritele ja teiste selliste erialade esindajatele, kellest otseselt sõltub inimese elu. Seal on öeldud: „Arhitektuurne projekteerimine, ehituste kvaliteet, nende harmooniline sulandumine ümbuskonda, austus loodus- ja linnamaastiku ning riikliku ja eraõigusliku pärandi vastu on avaliku huvi objekt. Seetõttu peab kvalifikatsiooni vastastikune tunnustamine tuginema kvalitatiivsetele ja kvantitatiivsetele kriteeriumidele, mis tagavad selle, et tunnustatud kvalifikatsiooniga isi-

kud on võimelised mõistma ja üle kandma üksikisikute, ühiskondlike gruppide ja ametiasutuste vajadusi seoses ruumilise planeerimise, projekteerimise, struktuuride korralduse ja ehitamise, arhitektuuripärandi säilitamise ja väärtustamise ning loodusliku tasakaalu hoidmisega.” Kvalifikatsioonidirektiiviga kehtestatakse siiski vaid miinimumnõuded arhitektide ettevalmistusele. Siseriiklikult täpsustab nõudeid arhitekti kvalifikatsioonile ühelt poolt ehitusseadus, teiselt poolt arhitektide kutsesüsteem.

Tegelikult ei ole aga arhitektina tegutsemine Eestis piisavalt reguleeritud. Ehitusseadus reguleerib projekteerija õigust tegutseda iseseisvalt ja omal vastutusel (õigus allkirjastada ehitusprojekte koos sellega kaasneva vastutusega, mida aga mitte kõik projekteerimisprotsessis osalejad ei taha võtta ega pea ka võtma). Praegu kehtiva seaduse kohaselt on vastutaval spetsialistil kohustus registreerida end majandustegevuse registris (MTR). Kehtivas ehitusseaduses pole paraku täpsustatud vastutavale spetsialistile esitatavaid nõudeid. Seadus (§ 47) lubab registreerida vastutava spetsialistina lihtsalt erialase kõrghariduse ja erialase kolmeaastase töökogemusega inimesed, määramata seejuures, millistele nõuetele peab läbitud õpe vastama ning millised peaksid olema need teadmised ja oskused, mis noor spetsialist kolme aasta jooksul on tööelus omandanud.

Tõsi, hariduse osas oleks probleemi pidanud lahendama valitsuse 25. oktoobril 2004. aastal vastuvõetud määrus nr 312 (redaktsioon 12. VI 2010), mille kohaselt peab arhitekti läbitud õppekava vastama arhitektiõppe raam-nõuetele (sama kehtib ka arsti-, loomaarsti-, proviisori-, hambaarsti-, ämmaemanda-, õe- ja ehitusinseneriõppe puhul), kus muu hulgas on öeldud, et arhitektiõppe nominaalkestus on viis aastat ja et arhitektiõppe toimub ülikoolis. Kuid ikkagi ei saa MTR keelduda registreerimast

vastutavaks spetsialistiks näiteks nelja-aastase õppekava läbinud (rakenduskõrgharidusega) projekteerijaid, sest see oleks vastuolus ehitusseadusega.

Kutsekoda

Kutsesüsteemis hinnatakse arhitekti tegelikku kompetentsust, s.o suutlikkust oma valdkonnas edukalt tegutseda ning edukaks tegutsemiseks vajalike teadmiste, oskuste, kogemuste, aga ka hoiakute ja väärtushinnangute olemasolu ning nende vastavust ühiskonna ootustele ja tööturu vajadustele. Kutse eeldab arhitekti ametliku hindamise tulemusena tunnustatud kutsealast kompetentsust, see määrab valdkonnas tegutsejate iseseisvuse ja vastutuse ulatuse.

Kutsesüsteem on osa Eesti kvalifikatsioonisüsteemist, see seob haridussüsteemi tööturuga ja aitab kaasa elukestvate õppele ning tööalase kompetentsuse arendamisele, hindamisele, tunnustamisele ja võrdlemisele. Kutsesüsteemi arendamist ja koordineerimist korraldab sihtasutus Kutsekoda.

Kompetentsusnõuded erineva kutsetasemega arhitektidele on kirjas kutsestandardis. Seaduse järgi peab kutsestandard (selle olemasolul) omakorda olema aluseks vastavale õppekavale. Nii kajastuvadki kutsestandardis ja selle kaudu ELi kvalifikatsioonidirektiivis kirjeldatud nõuded arhitektiõppe raamnõuete viimases redaktsioonis.

Erinevalt õppeasutuse diplomist ei kehti täisvolitust garanteeriv kutsetunnistus kogu elu, oma kompetentsust peab teatud aja järel taas tõestama. See tähendabki sisuliselt elukestvat õpet, ilma milleta ei ole projekteerimise valdkonnas võimalik edukalt tegutseda.

Lõpule on jõudmas üleminek seniselt viie tasemega kutsesüsteemilt, kus arhitektidele anti IV ja V kutsetase, uuele kaheksa tasemega kutsesüsteemile. Lisaks süsteemi viimisele vastavusse 2008. aastast kehtiva uue kutseadusega on kaks olulist põhjust, mis tingisid ülemineku uuele kutsesüsteemile. Esiteks, Eesti kutse kvalifikatsioon muutmine rahvusvaheliselt võrreldavaks ja pikemas

perspektiivis rahvusvaheliselt tunnustatavaks. Euroopa Liit on arendamas ühtset elukestva õppe ruumi, mille keskmes on kompetentsipõhine lähenemisviis. Euroopa kvalifikatsiooniraamistik (European Qualifications Framework – EQF) on kaheksa tasemega võrdlusraamistik, kus omavahel on seostatud Euroopa Liidu riikide kvalifikatsioonisüsteemid. Seeläbi on maade kvalifikatsioonitasemed vastastikku arusaadavad ja võrreldavad (hoolimata eri riikides kasutusel erinevatest astmestikest). Seega vastab ühes riigis omandatud diplom või tunnistus samaväärsele dokumendile teistes liikmesriikides. Juba sellest aastast peaks diplomite ja kutsetunnistuste lisadel olema märges EQF taseme kohta. Teiseks, kutsesüsteemi tasemed seotakse haridussüsteemiga. Kutsetaseme nimetuses peab edaspidi kajastuma haridustase. Näiteks: VI kutsetase vastab formaalhariduses rakenduskõrgharidusele või bakalaureusetasemele, VII tase magistritasemele jne. Siiski annab kutse andmise kord nii praegu kui ka edaspidi võimaluse taotleda kõrgema taseme kutset täiendavat formaalõpet läbimata tingimusel, et taotleja on omandanud kutsealase kompetentsuse arhitektina töötades saadud teadmiste, oskuste, kogemuste kaudu ning suudab seda ka tõendada kutsekomisjonile.

Kaheksa tasemega kutsesüsteemi rakendumisel on projekteerimisvaldkonnas neli kutsetaset (alates madalast): rakendusarhitekt (või -insener) ehk VI kutsetase, diplomeeritud arhitekt (või -insener) ehk VII kutsetase, volitatud arhitekt (või -insener) ehk VII kutsetase, volitatud arhitekt-ekspert (või insener-ekspert) ehk VIII kutsetase. Tasemenimetusi täpsustatakse ja ühtlustatakse veel.

Rakendusarhitekt (ehitusarhitekt) ei ole arhitekt ELi kvalifikatsioonidirektiivi tähenduses, kuid võib tegutseda projekteerimisvaldkonnas vastutava arhitekti juhendamisel. Rakendusarhitekt ei tohi projekteerimisvaldkonnas tegutseda iseseisvalt ja omal vastutusel, rakendusarhitekti kutse ei ole reguleeritud ja tema õppele ei laiene ka reguleeritud erialade õppele valitsuse määrusega kehtestatud raamnõuded. Rakendusarhitektil on aga võimalus töökogemuse toel tõusta diplomeeritud (ja edaspidi ka volitatud) arhitekti tasemele ka lisaformaalõpet läbi-

mata. Diplomeeritud arhitekti kutse taotlemise eelduseks on tal kas magistriõppe läbimine ülikoolis või sellega võrreldavas õppeasutuses. Nelja-aastase erialase koolituse läbinuil on nõutav õppele järgnenud kolmeaastane planeerimise ja/või arhitektuurse projekteerimise alane töökogemus viimase kuue aasta jooksul. Kolmeaastase erialase koolituse läbinutelt nõutakse õppele järgnenud viieaastast planeerimise ja/või arhitektuurse projekteerimise alast töökogemust viimase kümne aasta jooksul. Erialast töökogemust hakatakse arvestama pärast eriala omandamist, s.t diplomi väljastamise kuupäevast.

Volitatud arhitekti VII kutsetaset on eelkirjeldatud arhitektidel võimalik taotleda teiste diplomeeritud arhitektidega samadel tingimustel. Siiski ei ole rakendusarhitektil magistriõpet läbimata võimalik tõusta arhitekti-eksperti VIII tasemele.

Diplomeeritud arhitekt on vastavalt kutsestandardile ülikooli või sellega võrreldava õppeasutuse arhitektiõppe läbinud isik. Ja loomulikult peab kooli õppekava vastama eespool mainitud arhitektiõppe raamnõuetele. Siin ei oma tähtsust õppeasutuse nimi, vaid see, kas läbitud õpe vastab nimetatud raamnõuetele või mitte.

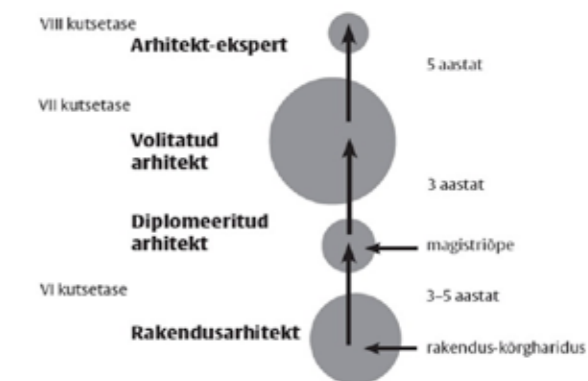
Diplomeeritud arhitekt võib iseseisvalt ja omal vastutusel koostada lihtsamaid planeeringuid ja kuni kahekorpuseliste avalikkusele suletud hoonete ehitusprojekte. Diplomeeritud arhitekti pädevusse ei kuulu erialaste eksperthinnangute andmine ja osalemine arhitektuurivõistluste žüriides.

Diplomeeritud arhitekt võib taotleda volitatud arhitekti VII taseme kutset pärast kolmeaastast planeerimise ja/või arhitektuurse projekteerimise alast töökogemust viimase kuue aasta jooksul. Volitatud arhitekti iseseisva vastutuse ulatusele piiranguid ei seata. VII kutsetasemega volitatud arhitekt on pädev andma tavapäraseid erialaseid eksperthinnanguid ja osalema kohalike arhitektuurivõistluste žüriides.

Volitatud arhitekt võib taotleda volitatud arhitekti-eks-

perdi VIII taseme kutset pärast viieaastast planeerimise ja/või arhitektuurse projekteerimise alast töökogemust viimase kümne aasta jooksul. Eelduseks on vähemalt magistritaseme (aga ka rida muid eeltingimusi, mis kehtestatakse kutsestandardiga).

VIII kutsetasemega volitatud arhitekt-ekspert on rahvusvaheliselt tunnustatud tippspetsialist, kes on pädev andma kõige keerulisemaid erialaseid eksperthinnanguid ja osalema rahvusvaheliste arhitektuurivõistluste žüriides. Seega näeb arhitekti võimalik karjääririte välja selline, vt joonist.

Kõik iseseisvalt ja omal vastutusel töötada soovivad arhitektid peavad oma pädevust iga viie aasta järel tõendama. Samuti peavad seda tegema kõik, kes taotlevad neile antud tasemest kõrgemat kutsetaset. Seoses ülemineku kaheksa tasemega kutsesüsteemile muutub mõnevõrra ka taotlejate kutsealase kompetentsuse hindamise meetoodika.

Kutsekomisjon

Taotlejaid hindab kutse andja juurde moodustatud kutsekomisjon. Kutse andja on juriidiline isik või tema asutus või riigi- või valitsusasutus, kellele on avaliku konkursi tulemusena antud kutse andmise õigus. Kutse andja valitakse viieks aastaks. Kutsekoja juures tegutsev kultuuri kutsenõukogu on andnud vastutava arhitekti eri taseme kutsete andmise õiguse Eesti Arhitektide Liidule (EAL).

EALi juurde moodustatud laiapõhjalisse kutsekomisjoni kuuluvad lisaks liidu poolt määratud liikmetele huvigruppide esindajad (spetsialistid, tööandjad, töötajad, koolitajad, kutseja erialaliitude esindajad). Ministeriumidest on esindatud majandus- ja kommunikatsiooniministerium ning kultuuriministerium, koolitajaid esindavad Eesti Kunstiakadeemia ja Tallinna Tehnikakõrgkool. Tööandjate poolt on komisjonis Eesti Projektbüroode Liidu esindaja ja kohalike omavalitsuste poolt Eesti Linnade Liidu esindaja ning siduserialasid esindab Eesti Planeerijate Ühingu esindaja. Lisaks on vaatleja SA Kutsekoda poolt.

Hariduse, töökogemuse ja teadmiste ning oskuste nõuded, millele kutsevalifikatsiooni taotleja peab vastama, määratakse kutsestandardiga. Kutsestandardid, kutse andmise korra ja tasu suuruse kinnitab Kutsekoja kultuuri kutsenõukogu, kes teostab selles kutsetegevuse valdkonnas ka järelevalvet. Seni hinnati taotlejat eelkõige viimase kümne aasta jooksul tehtud tööde põhjal, mis aga ei võimaldanud alati absoluutselt objektiivselt hinnata taotleja teadmiste, oskuste ja kogemuse vastavust kutsestandardis kirjeldatud kompetentsusnõuetele. Seda enam, et konkreetseid hindamiskriteeriume seni polnud.

Üleminekul kaheksa tasemega kutsesüsteemile viiakse hindamine läbi kahes etapis. Esimeses etapis analüüsivad hindajad taotleja portfoolios esitatud dokumente. Portfoolio sisaldab ka illustratiivset materjali (joonised, fotod) valitud töödega (vähemalt viis, kuid mitte üle kümne), mis annavad ülevaate taotleja tegevusest arhitektina.

Portfoolio alusel valmistavad hindajad ette küsimused vestluseks hinnatavaga. Hindajatel on kasutada hindamisstandard seal kirjeldatud hindamiskriteeriumidega. Hindaja võib kasutada ka väljatöötatud portfoolio analüüsi vormi.

Teine etapp on vestlus. Esimene ja teine etapp toimuvad eri ajal. Kõik hindamiskomisjoni liikmed hindavad sõltumatult taotleja teadmiste, oskuste ja kogemuse vastavust kutsestandardile hinnangutega „jah“ või „ei“. Koondhinnang moodustub eksamikomisjoni liikmete enamushinnangu alusel.

Kutsesüsteemi arendamisega seotud Eesti Arhitektide Liidu töörühmade liikmed on veendunud, et kaheksa tasemega kutsesüsteemile ja sellega seotud hindamismetoodikale üleminek aitab kaasa arhitektide erialase kompetentsuse kasvule, millel omakorda on otsene mõju meid ümbritseva ehitatud keskkonna kvaliteedile. Edasi jääb vaid loota, et arhitekti ja ehitusinseneri kutse saavad iseseisvalt ja omal vastutusel töötamise aluseks ka uues ehitusseaduses.

Intervjuu: Eesti kutsetunnistusega personalijuht juhhib vägesid põhjamaades

Agne Narusk
Eesti Päevaleht, Töö & Koolitus 07.02.2012

Intervjuu
Tööst rahvusvahelises organisatsioonis, kutseksamist, kutsetunnistusest ja personalijuhtimisest rääkis Tiina Käsi.

Kuus aastat tagasi läks Tiina Käsi Nordea panka personalijuhiks. Nüüd ohjab ta seda valdkonda Nordea Grupi keskfunktsioonides Põhjamaades, tema kabinetaknast paistab vahelduva eduga Tallinna, Stockholmi ja Kopenhaageni panoraam. Tiina on näide inimesest, kes oma kindlas valdkonnas teinud edukat ja suurejoonelist karjääri. Ta ütleb, et tal on vedanud: Eesti personalitöö arendamise ühingu PARE tegevjuhina astus ta omal ajal sellesse maailma täpselt õigel ajal – personalijuhtimise parim praktika ja uusimad teooriad tulid koju kätte. Tal on ette näidata personalijuhi V taseme kutsetunnistus. See on kõrgeim, mida Eestis on võimalik saavutada.

Kas ühe Eesti organisatsiooni personalijuhtimine erineb palju tööst rahvusvahelise seltskonnaga?

Suures rahvusvahelises meeskonnas tuleb loomulikult arvestada kultuuride ja kohalike turgude eripäraga, maatriksjuhtimise võlu ja valu ning organisatsiooni suurusel tuleneva keerukusega.

CV

Tiina Käsi (44)

- Lõpetanud Tallinna 7. keskkooli,
- Tartu ülikooli ja professionaalse psühholoogia erakooli.
- Viimane hinnatuim koolitusoli INSEAD-i Advanced Management Program (2010)
- Töötanud PARE tegevjuhina 2004–2006, Eesti Nordea panga personalijuhina 2006–2008, alates 2008. aastast personalijuhi eri positsioonidel Nordea Grupis. Praegu on Nordea Grupi keskfunktsioonide personalijuht.
- Personalijuht V kutse omanik
- Tütar Grete ema

Maatriksjuhtimise võlu ja valu?

Toetan personalijuhtimise valdkonnas kolme juhti ja viit juhtkonda, minu enda tiimis on üheksa inimest neljast rahvusest, kes omakorda toetavad keskastmejuhte neljal maal. Arvestada tuleb paljude erinevate inimeste ja kultuuridega ning pidevalt tuleb valmis olla selleks, et üksteisest saadakse väga erinevalt aru – teatud teemade lahendamine võib võtta rohkem aega.

Olete personalijuhi kutse V taseme omanik. On kutseksamite tegemine ja taseme taotlemine teid kuidagi igapäevatoos aidanud?

Ilmselt ei tee ükski tunnistus ega dokument tööd kellegi eest ära ning iseenesest uksi ei ava. Pigem on kutseksami tegemine iseenda proovile panek ja kindlustunde saamine, et oled professionaalina tasemel. Samas pean ütlema, et teavitasin uhkusega oma uut taanlast ülemust kutsetunnistuse olemasolust ning selgitasin talle, milliseid oskusi ja teadmisi see tõendab.

Kuidas ta reageeris?

See valmistas talle silmanähtavalt rõõmu, sest kutsetunnistus tähendas tema jaoks hinnangut ja tunnustust mu professionaalsusele.

Kuivõrd levinud on kutse taotlemine Eesti personalitöötajate seas? On see „taskus” pea kõigil või pigem on tegemist erandiga? Mida see personalitöötajale annab, mida kogu meie ärikultuurile?

Kutsetunnistus on täna enam kui 300 personalitöötajal Eestis. Huvilisi on aastate jooksul jätkunud pidevalt, kuigi selles valdkonnas pole kutsetunnistus kohustuslik. Personalitöötajale tähendab see tunnustust tehtu eest, kindlust tööturul ning teistele eeskujuks olemist. Ettevõttele annab kutsetunnistus kindluse, et värvati pädev oma ala ekspert, kes arendab organisatsiooni inimeste juhtimise valdkonnas. Kindlasti pole kutsestandardite osa vähem oluline meie kõrgkoolides õppekavade loomisel.

Kas tööandjad tõesti tunnevad kutsetunnistuse vastu huvi? Räägitakse, et paljud neist isegi ei tea, mitu taset kutsel on.

Tegelikult on juba Eestis organisatsioone, kus tunnustus on kohustuslik ja kutsetase seotud palgasüsteemiga. Nüüd on tulemas ka esimene näide, kus hindamiskomisjon läheb lausa ettevõttesse kohale, et eksam vastu võtta. Näeme, et paljud juhid toetavad oma personalitöötajate õpinguid kutsetunnistuse saamiseks. Kuid kindlasti on näiteid kasellest, kus tunnistuse taotlemine on töötaja enda initsiatiiv.

Kui tähtis on/võiks olla kutsetunnistus värbamisel? Kuidas viia tööandjateni, et nad rohkem kutsetunnistust arvestaksid?

On valdkondi, kus ei saagi ilma kutsetunnistusega tegutseda – näiteks treenerid või andragoogid. Kuna elukes-tev õpe ja kvalifitseeritud tööjõud on järjest rohkem hinnas, siis eeldan, et ettevõtted väärtustavad üha rohkem ka kutsetunnistust. Seda enam, et nüüd on olemas ka rahvusvaheline võrdlus Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku kaudu. Ikkagi on selgelt vaja ka pidevat teavitustööd kutsekoja eestvedamisel.

Kas te ise nõuate värbamisel kutsetunnistust?

Kui veel Eestis töötasin, siis otseselt värbamisel kutsetunnistust ma ei nõudnud, kuid selle olemasolu hakkas alati positiivselt silma. Siiski, kui värbasime minu järeltulijat Nordea Eesti personalijuhi kohale, tõime selgelt soovitusliku eeldusena välja IV või V taseme kutsetunnistuse olemasolu. Ja tõepoolest, vastav kutsetunnistus on nii praegusel personalijuhil kui ka eelmisel, kes täna on lapsega kodus. Oleme innustanud ja toetanud ka oma teisi personalimeeskonna liikmeid seda taotlema.

Eesti kutsesüsteem – kas midagi vajaks seal teie arvates muutmist?

Kindlasti tuleks kasuks terviklikum sidumine õppekavade, ameti- ja kõrgkoolilõpetajad saaksid koos diplomiga ka teatud tasemel kutsetunnistuse. Nii mõneski kutseühingus, näiteks PARE-s on koolitusprogrammid seotud kutsestandardiga, nende läbijad peaksid saama kutseeksami tegemiseks piisava ettevalmistuse.

Kohati tundub, et kutse taotlemine ja kutseksamid on neile, kel pole vastavat erialast haridust.

„Ettevõttele annab kutsetunnistus kindluse, et värvati pädev oma ala ekspert.” „Kutseksam annab kindluse, et oled professionaalina tasemel.” Kutsesüsteem annab tõesti võimaluse ka neile, kel pole erialast haridust. Neilt oodatakse siis enamasti pikaajalisemat kogemust ja rohkem täienduskoolitust. Oluline ongi rõhutada, et erinevalt kooli lõputunnistusest väljastatakse kutsetunnistus just eelkõige oskuste, kogemuste ja kompetentsuse eest, millega saab tõendatud reaalses töömaailmas hakkama saamine. Pelgalt haridusest ju selleks ei piisa.

Milline on Eesti personalitöötajate tase?

Julgen arvata, et päris hea. Kui võrrelda Põhjamaade kolleegidega, siis näen, et personalitöötaja Eestis on õpimulise ja kiirem rakendama uusi ideid ning parimaid praktikaid. Küllap räägib heast tasemest seegi, et mitmed Eesti personalitöötajad on teinud edukat rahvusvahelist karjääri.

On aastatepikkune värbamiskogemus ning pidev erialane enesetäiendus aidanud ka teil endal karjääril edasi jõuda?

Jah, võib ka nii öelda. Kindlasti on oma panuse andnud pikaajaline juhina töötamise kogemus, õppimine parimatelt enda ümber ning avatus kultuuride ja inimeste mitmekesisusele.

Artikkel: Kolm kutsetunnistusega meisterkokka, Kivisalu kaasa arvatud

Agne Narusk

Eesti Päevaleht, Töö & Koolitus 07.02.2012

Arvukalt I taseme kokki

- Praegu kehtib Eestis kuus koka kutsestandardit: abikokk, tase 3 (uus kutsestandard); kokk I, kokk II, kokk III ehk meisterkokk; kokk, tase 3 ning kokk, tase 4 (kaks viimast on uuendatud kutsestandardid). Kuna uuendatud kutsestandardite alusel ei ole veel õppekavasid koostatud, saab eksameid praegu anda vastavalt kokk I, II ja III standardite alusel.
- Eestis on kutseregistri andmetel 1739 I taseme kokka, 97 II taseme kokka ja kolm meisterkokka.
- Praegu kutseksamid käivad ja lähiajal saavad kutsetunnistuse veel u sada kokka.
- Kui kutseksam tehakse koos koolilõpueksamiga, ei tule eksaminandil selle eest tasuda, tema eest maksab riik. Muidu maksab kokk I kutseksam 159,78 eurot, kokk II ja III 178,95 eurot.
- Eksameid saab teha eksamikeskustes. Täpsem info aadressil www.ehrl.ee.

Kogemus

Kui toksida kutsetunnistuste registrisse mõne meedias sageli figureeriva koka nimi, kipub vastuseks tulema „ei leidnud ühtegi kutsetunnistust”. Kauaaegse presidendi koka ning Food Studio omaniku ja koolitaja Indrek Kivisalu nime peale teatab register aga, et tal on „kokk III” ehk meisterkoka kutsetunnistus. Hiljuti kinnitas teenin-

Loe: Eesti kutsesüsteemist, kutsestandarditest, -tasemetest ja eksamitest www.kutsekoda.ee Eriküljed valmisid Kutsekoja tellimusel ja ESF programmi „Kutsete süsteemi arendamine” toel.

Kokakutse

Arvukalt I taseme kokki

- Praegu kehtib Eestis kuus koka kutsestandardit: abikokk,
- tase 3 (uus kutsestandard); kokk I, kokk II, kokk III ehk meisterkokk; kokk, tase 3 ning kokk, tase 4 (kaks viimast on uuendatud kutsestandardid). Kuna uuendatud kutses-tandardite alusel ei ole veel õppekavasid koostatud, saab eksameid praegu anda vastavalt kokk I, II ja III standardite alusel.
- Eestis on kutseregistri andmetel 1739 I taseme kokka, 97 II taseme kokka ja kolm meisterkokka.
- Praegu kutseksamid käivad
- ja lähiajal saavad kutsetunnis-tuse veel u sada kokka.
- Kui kutseksam tehakse koos koolilõpueksamiga, ei tule eksaminandil selle eest tasuda, tema eest maksab riik. Muidu maksab kokk I kutseksam 159,78 eurot, kokk II ja III 178,95 eurot.
- Eksameid saab teha eksamikeskustes.
 - Täpsem info aadressil www.ehrl.ee.

Indrek Kivisalu on meisterkoka ehk kokk III kutsetunnistus.

duse kutsenõukogu abikelneri, kelneri ja vanemkelneri kutsestandardi, vastavalt tasemed 3, 4 ja 5. Abikelneri kutsestandardi järgi saavad edaspidi kutset taotlema ka erivajadusega inimesed. Ehkki mees oli endale ammu gi nime ja tuntuks kogunud, pidas ta siiski 2009. aastal vajalikuks teha kutseksami ning on nüüd üks kolmest kutsetunnistusega meisterkokast Eestis. Kivisalu sõnul ei kehtunud teda kutsetunnistust taotlema otsene vajadus. „See oli võib-olla pigem endale tõestamise küsimus,” täheldab ta ja lisab, et meisterkoka tunnistust on ju alati hea ka kliendile näidata – peagi ongi plaanis see Food Studio seinale riputada. Laiemalt võttes peab Kivisalu koka kutsetunnistust väga oluliseks, sest see annab tööandjale täpselt teada, millised oskused vastava taseme kokal on. „Üks osa taustauuringust on juba tehtud,”

viitab ta, et uut kokka värvates ei pea kutsetunnistusega kandideerija puhul hakkama endisi tööandjaid läbi helistama. Meisterkokk osutab, et koka kutsetunnistusega on nagu autojuhiloaga, mille puhul aeg-ajalt tavatsetakse väita, et “ega load ei sõida”. Ometi on juhiluba ainuke tõendus selle kohta, et sa tõepoolest oskad autot juhtida. Meisterkoka sõnul ei küsi Eesti ettevõtjad praegu veel kutsetunnistust näha, küll aga mängib see suurt rolli piiri taga töötades. „Näiteks Norras töökäijad on tulnud kriminal siia tagasi kutseeksami tegema, sest sealne palgasüsteem nõuab kutsetunnistuse olemasolu,” selgitab ta.

Tunnistus loeb

Ka Eesti hotellide ja restoranide liidu (EHRL) kutsekomisjoni liige ning koka kutsestandardi väljatöötamise töörühma liige Sirje Rekkor tõdeb, et Euroopa Liidu tööturul on kutsetunnistus vägagi hinnatud: „Paljudel minu endistel õpilastel, kes on välismaal tööl, on aidanud kutsetunnistus läbi lüüa.” Aga ka paljud Eesti peakokad peavad kutsetunnistuse olemasolu vajalikuks ja neid võib sageli näha kutseeksamitel „maad kuulamas”.

Aastas teeb koka kutseksami keskmiselt 200 inimest, läbi saab neist tavaliselt kaks kolmandikku. Rekkori sõnul sooritab enamik koolilõpetajaist koos koolilõpueksamiga ka kutseksami – need on ühitatud. Rekkor märgib, et II taseme kokaeksami tullaakse väga palju tegema avalikust sektorist, näiteks kaitseväest, vanglast, ka lasteaedadest ja koolidest. Koka kutseksameid saab teha 2003. aastast ja mitmed kokad, kes esimestel aastatel tunnistuse said, töötavad praegu vastutavatel ametikohtadel. I taseme koka kutseksam on üpris pikk protsess, kestes kokku kolm kuud. Kui kutseandja EHRL-i eksami välja kuulutab, alustavad kutsetaotlejad aruande koostamist ja esitavad määratud tähtjaks kirjaliku töö koos vajalike dokumentidega.

Mahukas eksam

Tööülesanneteks on planeerida kolmekäiguline menüü, koostada tehnoloogilised kaardid, arvutada toitude hinnad, loetleda toorained, panna kirja seadmed, mida roogade valmistamiseks vaja läheb, koostada tööplaan, joonistada lauakatmise skeem jms. Lisaks tuleb välja arvutada

ühe roa toitainete sisaldus. Kui kutsetaotlejal õnnestub kirjaliku aruandega koguda rohkem kui 65 punkti sajab, pääseb ta teise vooru. Järgmised kaks vooru toimuvad ühel päeval. Esmalt tuleb hindamiskomisjoni ees tõendada oma teooriateadmisi, sh lisaks toidule ka toiduhügieenist jms. Kui teooriaosa on edukalt läbitud, pääseb kutsetaotleja kööki, kus tal on aega kolm ja pool tundi, et valmistada toit, katta laud ja teenindada ühte klienti. Hindamiskomisjon maitseb ka rooga ja kui kõik on tipp-topp, võibki kutsetunnistuse üle rõõmu tunda. „Kutseksam on kokkade professionaalsusele oluliselt kaa-

sa aidanud ning ka koolide taset ühtlustanud,” kinnitab Rekkor. „Eksam annab professionaalse enesekindluse ka noorele inimesele endale.”

Loe: Eesti kutsesüsteemist, kutsestandarditest, -tasemetest ja eksamitest www.kutsekoda.ee Eriküljed valmisid Kutsekoja tellimusel ja ESF programmi „Kutsete süsteemi arendamine” toel.

Artikkel: Kutsetunnistus kui pagun maakleri õlal

Kaise Thalfeld
Äripäev, 5. märts 2012.

Kui maakler tahab olla omal alal tegijate ringis tunnustatud, siis üks eeldus selleks on taskus olev kutsetunnistus ning mainekas ettevõtte. Kliendi vaatenurgast tagab kutsetunnistus aga professionaalsema teeninduse.

“See kutsetunnistus on jah kvaliteedimärk, mis on veel lapsekingades. Võtab aega, et seda rohkem jälgima hakatakse. Kuigi seda on meil oma kümme aastat välja antud,” kommenteeris maaklerite kutsetunnistuse teematikat Uus Maa juhatuse liige Jaanus Laugus.

Praegu on Eestis kinnisvaramaaklereid kokku hinnanguliselt 2000 (vastav register puudub), kehtivaid kutsetunnistusi on välja antud 148.

“Tore oleks, kui kutsetunnistusega maaklerite osakaal kasvaks, aga sel on ikkagi teatud eeldused. Number üks on ametis oldud aeg – kas selles ametis on kaks aastat vastu peetud. Siis teatud teadmised, mida eksamil kontrollitakse. Ja eksam pole mitte lihtne, vaid ikka suhteliselt raske,” seletas Laugus.

Põhjuseid, miks nii paljudel pole kutsetunnistust, on tema sõnul mitmeid. “Kas maakleril pole töökogemusena nõutud kahte aastat täis või ta pole pidanud eksamit oluliseks või tal pole piisavalt teadmisi. Mõned tegutsevad lihtsalt nii, et nad ignoreerivad sellist asutust nagu maaklerite koda.

Nad tegutsevad omal viisil,” lausus Laugus ja lisas, et need, kel kutsetunnistust pole, ei ole kohe automaatselt rumalad.

“Elu on näidanud, et pooled, kes eksamile lähevad, saavad selle tunnistuse ja pooled ei saa. See ei tähenda, et see on rumal, kes eksamile ei lähe, vaid mõned seadused ongi keerulised,” lisas kinnisvaraettevõtja.

Pindi Kinnisvara juhatuse liikme Peep Soomani hinnangul oli buumi ajal maaklereid ikka tunduvalt rohkem, kuid masu murdis paljud ning maaklerite arv langes vahepeal tuhande peale. “Kui vaatame kinnisvarapakkumiste arvu, mis on väga ümmarguselt 40 000, siis kui meil on 2000 maaklerit, teeks see 20 objekti maakleri kohta. Kõik oleb inimesest, mõnel kasvab töö üle pea ja teisel pole nii palju tööd,” tõi Sooman näiteid.

Teenuse kvaliteet teeb muret. Soomani sõnul teeb praegu muret pigem teenuse kvaliteet kui teenuse osutajate arv. “Teenuse osutajate arv ei tõuseks, kui poleks nõudlust. Nõudlus on olemas ja küll pakkumine järele tuleb. Oluline on teenuse kvaliteet, turu tunnetuse küsimus, ju-

riidika tundmine ja eetika ning kõrge moraali tase – nagu igal elualal, seda kõigil inimestel pole. Kinnisvaraturul tulevad moraalinõuded eriti tugevalt välja,” rääkis Sooman.

Tema arvates ei tähenda kutsetunnistus lihtsalt eksami läbimist, vaid see näitab inimese pühendumist ametile. “See on kliendile ka mingis mõttes garantii, et sel inimesel on teadmised olemas,” märkis Sooman, kelle sõnul osa kliente eelistabki vaid kutsetunnistusega maaklereid. “Selliseid kliente, kes ei tea kutsetunnistusest midagi, on väga palju. Kuid on ka kliente, kes selgelt eelistavad.

Teadliku kliendi jaoks on kaks kriteeriumi – ettevõtte, kes on Eesti kinnisvarafirmade liidus, ja maaklerid, kel on kutsetunnistus. Kas nad tahavad täismängu või nad rahuldavad ühega neist, see on iga kliendi sisemine teadmine ja soov,” seletas kinnisvaraettevõtja. Maakleri kutsetunnistus loeb eelkõige just keskmise või väikese firma puhul palju, sest turuliidrite puhul mängib juba nimigi oma usaldusväärset rolli, lisas Sooman.

Eksam pole kergete killast. Uus Maa maakler Hardi Alliksaar sai oma kutsetunnistuse kätte 2010. aasta lõpus ja on nüüdseks n-ö pagunitega staaži nautinud aastakese. “Eks see eksam oli ikka raske, ega see ei saagi lihtne olla. Kui see oleks lihtne, siis poleks sel mingit mõtet,” meenutas ta.

“Ühest küljest on see tunnistus enda jaoks. Teisest küljest annab see töös ka palju juurde. Eksam, mida seal tehakse, on paras proovikivi,” rääkis Alliksaar ja lisas, et kindlasti annab see ka tööle olulise laengu. “Kliendid on hakanud kutsetunnistust järjest rohkem teadvustama, kuid see on ka enda töö kvaliteeti parandanud ja mõnes mõttes ka tööd juurde toonud,” seletas Alliksaar.

Tema sõnul on mõned sellised kliendid, kes eelistavadki vaid kutselist maaklerit, kuid see on siiski veel pigem erand kui reegel. Kutsetunnistus annab Alliksaare hinnangul lisaks teadmistele ka võimaluse kinnisvara koja liikmetega tihedamini kokku saada ja suhelda.

Tulemas uued standardid

Eesti kinnisvaramaaklerite koja juhatuse liikme Ingmar Saksingu sõnul on tulemas murrang kinnisvaramaaklerite standardis.

“Kinnisvaramaaklerite koda on alla kirjutanud standardikeskuses kokkuleppe, mis puudutab kinnisvaramaaklerite teenuse standardi tõlkimist, mis on jõustunud 2010. aastal. Inglise

Ta lisas, et nad on ka tarbijakaitsega läbirääkimisi pidanud, kuidas pärast tõlkimist kogu infot tarbijatega jagada. “See muudab oluliselt teenuste poolt, seda, mida maakler on kohustatud välja pakkuma, kui ta küsib oma tegevuse eest raha,” lausus Saksing.

“See muudab teenuse kliendi jaoks läbinähtavaks. Kui praegu küsitakse maakleritasuna 3% või 5%, siis praegu klient ei oska võrrelda ja vaadata. Siis saab ta aga vaadata, kes mida mille eest pakub ja milliseid teenuseid ta maaklerit oodata võib,” seletas Saksing. Kui siiani on olnud iga maakleri vaba valik, mida teenusena pakkuda, siis koos uue teenusestandardiga tekib ilmselt ka vajadus kutse omandada, märkis ta. Lähinaabritest näiteks rootslased aga juba kasutavadki seda teenusestandardit.

Eeltingimused kinnisvaramaakleri kutse taotlemisel ESMAKORDNE TAOTLEMINE

Haridustase – keskharidust tõendava dokumendi koopia. Tööalane kompetentsus – vähemalt kaheaastast kinnisvaravahenduse valdkonna töökogemust tõendavad dokumendid ja vormikohane tööalase tegevuse analüüs, täiendavalt võidakse nõuda tööandjate hinnangulehti.

TAASTÕENDAMINE

Tööalane kompetentsus – vormikohane tööalase tegevuse analüüs, täiendavalt võidakse nõuda tööandjate hinnangulehti.

Artikkel: Uus abikelneri kutse on jõukohane ka erivajadusega inimesele.

Agne Narusk
Eesti Päevaleht, Töö & Koolitus 07.02.2012

Selle ettepaneku tegi Eesti kelnerite ja ettekandjate liit, mida esindasid abikelneri kutsestandardi tööühma liikmed Allan Vainu ja Reelika Eerik. „Erivajadusega õpilane on väga lai mõiste. Tean neist mitmeid, kes saaks abikelneri tööülesannetega suurepäraselt hakkama või siis oleksid võimelised osakutsena selle eriala omandama,” selgitas Eesti hotelli- ja turismikõrgkooli ning Kehtna majandusja tehnoloogiakooli kutseõpetaja Reelika Eerik, miks erialaliit vastava kutsestandardi väljatöötamist vajalikuks pidas. Kutsestandard kirjeldab abikelneri tööülesandeid järgmiselt: „Abikelner abistab kelnerit teenindusprotsessi ettevalmistamisel, seades valmis serveerimiseks vajalikud vahendid; abistab kelnerit teenindusprotsessi läbiviimisel, toitute ja jookide serveerimisel ning puhastus- ja koristustöödel. Abikelner suhtleb klientidega sõbralikult ja lähtuvalt heast tavast. Vajalik on tahe ja oskus töötada meeskonnas ja juhendamisel.” Eerik tõdes, et erivajadusega töötajaid rakendatakse meie ettevõtetes üha enam. „Miks ei võiks kutset saada tubli, suhtlemisaldis ja tore töötaja kohvikus, bistroo väljastusliinis või hotelli hommikusöögibuffeet's töötades,” osutas ta. „Nad leiavad sageli rakendust näiteks toiduainetööstuses, miks siis ei võiks neid ka mujale kui liinitööle võtta.”

Vaja on õppekava

Uute kutsestandardite järgi ei saa aga eksameid teha enne, kui on olemas vastav riiklik õppekava, misjärel saavad ametikoolid töötada välja oma õppekavad. „Kas ja kuidas uusi kelneri õppekavasid looma hakatakse, on praegu alles arutlusel,” ütles Eerik. Seni kehtivad kelner I ja kelner II kutsestandard ja kelner I õppekava ning ka kutseeksamit saab teha vastavalt eelnimetatud standardile. Tase I vastab põhimõtteliselt uute standardite 3. ja 4. tasemele. Uued kelneri kutsestandardid tehtigi mõttega, et need vastaksid nii Euroopa kui ka Eesti kvalifikatsiooniraamistikule, selgitas Reelika Eerik. Praeguste kutsetun-

nistuste omanikud saavad edaspidi oma kvalifikatsiooni lihahindamisega tösta ega pea ilmingimata uut eksamit sooritama.

Kutsekoja kommunikatsioonijuhi Mari-Ann Rebase sõnul on abikelneri 3. taseme kutsestandardi väljatöötamine positiivne näide sellest, et aina rohkem valdkondi mõtleb võimalusele kaasata ka erivajadusega inimesi. Ta märkis, et kõik uues raamistikus koostatud kutsestandardid on üles ehitatud osade kaupa: „Iga tööosa täitmiseks on kirjeldatud vajalikud kompetentsid. Seega on erivajadusega inimestel võimalik omandada kas üks või mitu kompetentsi, saada selle (nende) omandamise kohta kompetentsustunnistus ning neid oskusi edukalt töökohal rakendada.”

Loe: Eesti kutsesüsteemist, kutsestandarditest, -tasemetest ja eksamitest www.kutsekoda.ee Eriküljed valmisid Kutsekoja tellimusel ja ESF programmi „Kutsete süsteemi arendamine” toel.

Artikkel: Kutsestandardid ja kutsetunnistused – kellele ja miks

Kersti Rodes, SA Kutsekoda, Kutsekoja juhtivkoordinaator
Ajakiri Sotsiaaltöö nr 3

Paljud sotsiaalvaldkonna töötajad – sotsiaaltöötajad, hoolekandeametite juhid ja hooldustöötajad on pidanud vajalikuks kutset taotleda, ka tööandjad hindavad järjest rohkem kutsetunnistuse olemasolu. Artikkel tutvustab kutsesüsteemi olemust ning viimastel aastatel toimunud muudatusi kutsestandardite koostamise põhimõtetes.

Igal kutsealal töötamiseks on vajalik teatud kompetentsus. Oskusi ja teadmisi selleks saab omandada kas koolis, töökohal või isikliku kogemuse kaudu. Oluline on kokku leppida ja aru saada, milline kompetentsus peab ühel riiklikult tunnustatud spetsialistil olema, et tema tööd väärtustataks, tema pakutav teenus oleks kvaliteetne ja sellega oleksid rahul nii tööandja kui kliendid. Olulised

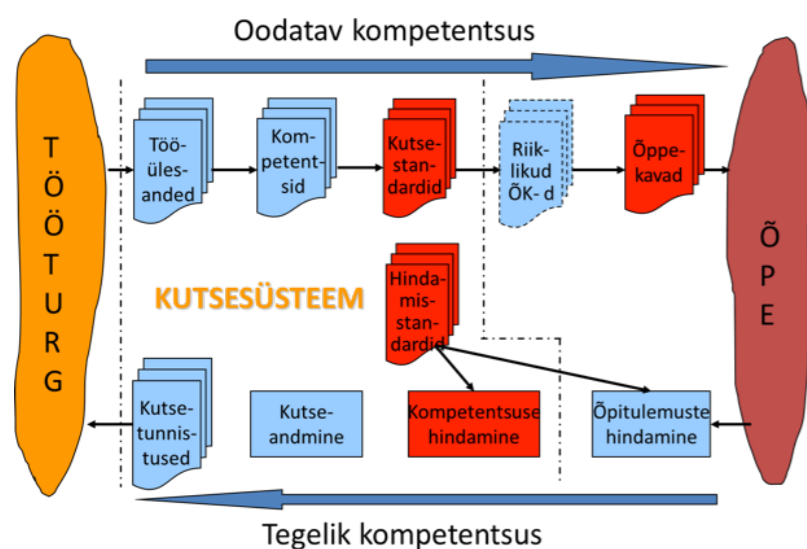
on ka väärtushinnangud, st suhtumine oma töösse, isikuomadused, vastutuse ja iseseisvuse ulatus.

Kutsesüsteemi olemus

Kutsesüsteemi eesmärk on toetada Eesti töötajate konkurentsivõimet, sh luua eeldused, et kutsealasele tegevusele suunatud õppe sisu ja kvaliteet vastaks tööturu nõuetele. Kutsesüsteem on sillaks tööturu ja elukestva õppe vahel. Siin toimub kaks teineteist täiendavat protsessi. Ühest küljest selgitatakse välja kutsealal edukaks töötamiseks vajalikud eeldused inimeste tööalasele kompetentsusele ja pannakse need kirja kutsestandardis. Teiselt poolt hinnatakse inimeste tegeliku tööalase kompetentsuse vastavust kutsestandardis esitatud nõuetele. Kutsesüsteemi kahepoolset rolli on kujutatud joonisel 1. Kutsesüsteemi kesksed mõisted on kompetentsus, kvalifikatsioon ja kutse ning läbivaks põhimõtteks tööturu eri osapoolte kaasatus – tööandjad, töötajad, riik ja koolitajad. Kokkulepped sünnivad osapoolte koostöös.

Kutsesüsteemis osalejad

Eesti kutsesüsteemis on otsustav roll kutsenõukogudel. Hetkel tegutseb 16 kutsenõukogu. Kutsenõukogu on Kutsekoja juures tegutsev koostöökogu, milles on võrdsel alusel esindatud kutsetegevuse valdkonna töötajad, tööandjad, kutse- ja erialaühendused ning riigi esindajad. Kutsenõukogu arendab kutsesüsteemi oma valdkonnas: teeb ettepanekuid kutsestandardite väljatöötamiseks ja kinnitab need, annab kutse andjatele õiguse seda teha ja teostab nende üle järelevalvet, kinnitab kutse andmise korra ja kutse andmise tasu. Sotsiaalvaldkonna kutse süsteemi koordineerib tervishoiu ja sotsiaaltöö kutsenõukogu. Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonnas on kutsete andmise õigus praegu

Joonis 1. Kompetentsuse ring

14 organisatsioonil, kelle ülesanne ja kohustus on hea seista kvaliteetse teenuse osutamise eest, korraldada kompetentsuse hindamist ning väljastada kutsetunnistusi, samuti olla toeks töötajate kompetentsuse arendamisel ja nende koolitamisel. Kutsete andmist reguleerib kutsenõukogu poolt kinnitatud kord, milles on toodud kompetentsuse hindamise vormid ja kutse taotlemise eeltingimused. Kutse andja vastutab hindamisjuhendite, eksamiküsimuste ja ülesannete väljatöötamise ning kutse andmise protseduuride täitmise eest.

Hooldustöötaja (nagu ka sotsiaaltöötaja ja hoolekandeametite juhi) kutse annab Tallinna Sotsiaaltöö Keskus. Kutse andmise erapooletuse tagamiseks on Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse juurde moodustatud kutsekomisjon, kuhu kuuluvad selles valdkonnas kutse andmisest huvitatud osapooled. Kutsekomisjoni ülesanne on koostöös kutse andjaga välja töötada kompetentsuse hindamise ja kutse andmisega seotud protseduurid ning dokumendid. Kutsekomisjon nimetab vajadusel taotleja kompetentsuse hindamiseks hindamiskomisjoni, mis vahetult hindab ja/või võtab vastu kutseeksami ning koostab selle korraldamise ja tulemuste kohta protokollid, mille esitab kutsekomisjonile. Kutsekomisjon otsustab, kas anda kutset taotlevale isikule kutse või jätta see andmata. Positiivse otsuse korral väljastatakse isikule kutsetunnistus, mis kantakse riiklikku kutseregistrisse ja mille volitatud töötajad on SA Kutsekoda.

Kutsestandard

Kutsesüsteemi üks olulisemaid väljundeid on kutsestandard, mis kirjeldab kutsealal tehtavat tööd ja selle tegemiseks vajalikke teadmisi, oskusi, hoiakuid ning iseseisvuse ja vastutuse ulatust, teisisõnu töötaja eeldatavat kompetentsust. Kutsestandardil on väga oluline roll õppe- ja koolituskavade koostamisel. Enamik tänaseid kutsehariduse õppekavu toetub kutsestandardile, järjest enam liigub selle poole ka kõrgharidus. Kutsestandardis on kompetentsid sõnastatud sellisel kujul, et neid saab vaadelda ja hinnata, ning nende alusel määratakse kindlaks konkreetse kutse kvalifikatsioonitase Eesti kvalifikatsiooniraamistikus.

Kutsestandardi töötab välja oma ala spetsialistidest ja koolitajatest koosnev töörühm. Kutsestandardi koostamine algab analüüsiga, kus esmalt lepitakse kokku, millistest osades kirjeldatava kutse puhul töö koosneb ja mis on töötaja ülesanded. Iga kutsestandardis kirjeldatud töö osa ehk kompetentsi puhul vaadeldakse mitut tegevusnäitajat. Tegevusnäitajad on tuletatud tööülesannetest ning neile on lisatud hindamise kriteeriumid ehk vastus küsimusele, kui hästi töötaja üht või teist tööülesannet sooritab. Selline kutseoskusnõuete kirjeldamine on oluliselt erinev varasemast, kus kompetentside hindamise asemel loetleti üles tööks vajalikud oskused, teadmised ja isikuomadused ning hinnati nende üldist taset. Uudsenäht võib nimetada ka läbivat kompetentsi, kuhu on koondatud tegevused, mida töötaja sooritab enamiku tööülesannete täitmisel, ning kriteeriumid, millest tuleb lähtuda tööülesannete täitmisel.

Enne kinnitamist läbib dokument laiaulatusliku arvamusküsitluse selle valdkonna tööandjate, töötajate ja koolitajate hulgas. Kutsestandardi koostajad arutavad arvamusküsitluse tulemusel läbi ja vajadusel parendavad dokumenti. Seega tasub kõigil, kes on huvitatud oma valdkonna töötajate kvalifikatsiooni tõstmisest ja õppesisu parandamisest, kutsestandardite koostamises kaasa lüüa.

Kui varem oli kutsestandardil viis taset (I – madalaim ja V – kõrgeim tase), siis alates 2008. a sügisest, mil jõustus uus kutseseadus, on kutsesüsteem 8-tasemelise Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) osa, kus I. tase on madalaim ja 8. tase kõrgeim. Kvalifikatsiooni tasemete kirjeldused on identsed Euroopa Kvalifikatsiooniraamistiku (EQF) tasemete kirjeldustega, mis muudab kutse rahvusvaheliselt võrreldavaks. Osa kehtivaid standardeid on tehtud veel viietasemelise süsteemi järgi, kuid kõik uued standardid, sh uus hooldustöötaja kutsestandard, on koostatud kaheksatasemelises süsteemis.

Uus hooldustöötaja kutsestandard

Maiu Kauber, Tallinna Pedagoogilise Seminari sotsiaaltöö ja täiendusõppe osakonna juhataja, töörühma liige
Ajakiri Sotsiaaltöö nr 3

Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna esmatasandi töötajate kutsestandardite väljatöötamine sai alguse juba 1999. aastal, kui kinnitati kutsestandardid sotsiaalhooldaja II ja hooldusõde II. Mõlemad sisaldasid kutsekirjeldust ning töötajate pädevust, mis jagunes üld-, põhi- ja erioskusteks. Varem kehtinud 5-tasemelises kutsesüsteemis oli võimalik kirjeldada nii madalama kui ka veidi kõrgema taseme oskusi, ja 2007. aastaks valmisid parandatud ja täiendatud standardid sotsiaalhooldaja I, II, III ja hooldusõde I, II, III, mis kehtisid siamaani.

Aastatel 2005–2006 riiklike õppekavade loomise käigus ESF projektis „Kutseõppeasutuste õppekavade arendus“ aga leiti, et oluline on ühendada sarnaste kompetentside õpetamine üheks õppekavaks ning töörühmade töö tulemusena koostati hooldustöötaja eriala riiklik õppekava, mis kinnitati haridus- ja teadusministri määrusega nr 6 05.02.2008. See õppekava on olnud aluseks hooldustöötaja eriala kutseõppekavade koostamisel 8-le hooldustöötajaid koolitavale õppeasutusele. 2010. aastal, kui esimesed hooldustöötaja erialal õppijad hakkasid õpinguid lõpetama, otsustati välja töötada kahes valdkonnas – hoolekandes ja tervishoius – töötavatele hooldustöötajatele ühine kutsestandard, mis vastaks kehtivale 8-tasemelisele kutsesüsteemile.

Töörühm hooldustöötaja kutsestandardi koostamiseks, kuhu kuulusid nii töötajate, tööandjate kui koolitajate esindajad, alustas tööd Kutsekojas 2011. aastal. Alguses oli plaanis võtta standardisse ka tegevusjuhendaja ja tugisiku kompetentsid, aga töö käigus selgus, et otstarbekam on koostada eraldi standardid. Töörühm lõpetas töö aprillis 2012 ja standard saadeti arvamusküsitlusele. Uus hooldustöötaja kutsestandard vastab kaasaegse kutsestandardi eesmärkidele, see on aluseks tööturu nõudmistele vastavate õppekavade ja koolitusprogram-

mide koostamisel ja võimaldab hinnata töötaja pädevust kutse andmisel. Samuti annab kompetentsipõhine kutsestandard töötajale parema võimaluse hinnata enda kutsesobivust, tööandjal esitada nõudeid töötajatele ning koolitajatel arvestada tööturu nõuetega koolituskavade väljatöötamisel ja õppe korraldamisel.

Standardist saab lähtuda ametijuhendite koostamisel ja töötajate värbamisel, kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemisel.

Kutsestandardi üldosas kirjeldatakse hooldustöötaja tööd, töökeskkonda ja selle eripära, töövahendeid, tööks vajalikke omadusi ja kutsealase ettevalmistuse võimalusi. Hooldustöötaja on kas hoolekande- või tervishoiutöötaja, kelle töö eesmärk on toetada ja abistada inimest oma elu korraldamisel, et ta saavutaks võimalikult kõrge elukvaliteedi. Hooldustöötaja hoolitseb abivajaja füüsiliste, sotsiaalsete ja psüühiliste vajaduste rahuldamise eest, juhendab ja toetab teda. Hooldustöötaja abistab abivajajat funktsionaalsete häirete või rehabilitatsioonis osalemise korral, aidates tervist taastada, saavutada ja säilitada ning toetab teda ka surma lähenedes.

Hooldustöötaja võib töötada nii avahoolduses kui ka hoolekande- või tervishoiuasutustes. Töö võib toimuda graafiku alusel, sh puhkepäevadel ja öösi. Töö on sageli emotsionaalselt pingeline ning füüsiliselt raske, see sisaldab nii individuaalset kui ka meeskonnatööd. Hooldustöötaja tööks vajalikud isikuomadused on empaatia- ja vastutusvõime, hoolivus, usaldusväärsus ja ausus. Oluline on kohusetundlikkus, head suhtlemisoskused ja valmisolek koostööks. Hooldustöötaja töö eeldab kõrget kõlbelist hoiakut, pingetaluvust, inimkeskseid väärtushoiakuid ja tolerantsust. Samuti on tähtsad kehtestamisoskus, analüüsivõime, sihikindlus ja järjepidevus. Hooldustöötajaks on võimalik õppida kutsehariduse tasemel vastavalt hooldustöötaja eriala riiklikule õppekavale või erialastel kursustel. Hooldustöötaja kutsestandardis nimetatud kohustuslikeks kompetentsideks ehk töö osadeks, mida ta peab valdama, on inimese abistamine elamistoimingutes, majapidamistöodel ja eluaseme korrastamisel, samuti hooldustegevused. Läbivateks kompetentsideks

on abivajaja ja tema võrgustikuga kontakti loomine, säilitamine ja suhtlemine; abivajaja tervist ja toimetulekut mõjutavate tegurite hindamine ning teenuste korraldamine; esmaabi andmine, suhtlemine ja arvuti kasutamine. Valitavad kompetentsid annavad töötajale võimaluse spetsialiseeruda konkreetsele tööloigule või siis tõendada, milles ta tänu õpingutele või töökogemusele tugev on. Hooldustöötajal on valitavateks kompetentsideks

Artikkel: Siinsed kvalifikatsioonid on rahvusvaheliselt võrreldavad

Mari-Ann Rebane, Kutsekoja kommunikatsioonijuht
Õpetajate Leht, 9. märts 2012.

Tänases Euroopas, kus on tagatud inimeste vaba liikumine ja võimalus asuda tööle ja õppima erinevates riikides, on tekkinud vajadus omandatud kvalifikatsioonide võrdlemiseks. Kvalifikatsioonide võrdlemise vajadus tuleneb lisaks ka sellest, et aina rohkem püütakse kvalifikatsioonidena tunnustada ka seda, mida me mitteformaalselt ja informaalset õppinud oleme. Kvalifikatsiooni all mõtleme me siinjuures ametlikult tunnustatud kompetentsust, st asjatundlikkust mingil alal.

Igas riigis on oma haridussüsteemid erinevate haridustasemetega ja liikidega. Eestis kutsekoolis, rakendusõrgkoolis või ülikoolis õppides võib ju arvata, et selle sisu ja hariduse tase on hästi mõistetav ka teistes Euroopa riikides – tegelikult ei pruugi see nii olla. Juba kutsehariduses on eri maades nii palju erinevaid liike, et nendes orienteerumine on muutunud väga keeruliseks. Euroopa elukestva õppe ruumis orienteerumise teeb veelgi keerulisemaks see, et lisaks formaalhariduslikele kvalifikatsioonidele eksisteerivad paljudes riikides ka kutse kvalifikatsioonid ehk kutsed, mis antakse töömaailmas tegutsevatele või tegutsemist alustavatele inimestele, kelle kompetentsus on tõendatud. Nii formaalhariduslike kui ka kutse kvalifikatsioonide ühendab ühtne lähenemisviis - õppe tulemuste tunnustamisel keskendutakse õpiväljunditele. See tähendab, et tähtis on, mida kvalifikatsioonitunnitust omav ini-

meeskonnatöö korraldamine ja juhendamine, töö lastega, eakatega või erivajadustega inimestega.

Hooldustöötaja kutsestandard vastab 8-tasemelises kutsesüsteemis 4. tasemele. Kutsestandard kinnitati Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogus mais 2012 ning see kehtib 5 aastat.

mene on võimeline tegema, mitte see, kui kaua või kus ta on täpselt õppinud või oma kogemused omandanud.

Selleks, et eri maade kvalifikatsioonid saaksid kõigile paremini mõistetavaks, on loodud Euroopa Kvalifikatsiooniraamistik (European Qualifications Framework – EQF) – raamistik, mis muudab eri riikide kvalifikatsioonid arusaadavamaks ja võrreldavaks.

EQF on 8-tasemeline võrdlusraamistik, millega kõik riigid oma kvalifikatsioonid ära suhestavad ja nii saame teada, mis tasemel on eri riikide koolilõpetajad ja kvalifitseeritud töötajad. See on võrreldav näiteks sellega, et paljudes Euroopa riikides on oma rahaühik, millel on oma väärtus. Valuutakursi abil saame me päris kergesti aru, kui palju üks teise riigi rahaühik väärt on. EQF on seega mõnes mõttes nagu valuutakurs, mis muudab teiste riikide kvalifikatsioonid meie jaoks paremini mõistetavaks.

EQFi kirjeldamise aluseks on kvalifikatsiooni saavutamiseks vajalikud teadmised, oskused ja iseseisvus-vastutus. Raamistik hõlmab kõiki kvalifikatsioone - formaalhariduse, täiendusõppe ja kutse kvalifikatsioone, alustades algkooli lõputunnistusest ja lihttöötajate kvalifikatsioonidest, lõpetades ülikoolis omandatavate akadeemiliste kraadide ja tipp-spetsialistide kutse kvalifikatsioonidega.

Kõrghariduse kvalifikatsioonid on seotud kõrgeimate tasemetega (6-8). Samas võivad nendele tasemetele paigutada ka kõrgeima taseme spetsialistide kutse kvalifikatsioonid, millest tulenebki, et omandatud kvalifikatsiooni kõrval on ülimalt olulised ka reaalsed oskused ja kogemused. Seega, iga kvalifikatsioonitaseme saavutami-

seks peaks olema mitmeid hariduslikke või karjääriteid. Kõigile Euroopas välja antud kvalifikatsioonitunnistustele lisatakse tulevikus ka EQF tase.

Loodud võrdlusraamistik saab toimida aga ainult siis, kui riigid on oma kvalifikatsioonid EQFiga suhestanud. Seetõttu on peaaegu kõigis Euroopa riikides loodud või loomisel oma kvalifikatsiooniraamistikud.

Oma riikliku kvalifikatsiooniraamistiku suhestamisel EQFiga peab iga riik põhjalikult selgitama, kuidas suhestamine on läbi viidud, kas selles protsessis on järgitud asjakohast metoodikat ja kokkulepitud kvaliteedinõudeid. Üle-Euroopalise rakendumise eelduseks on riikidevaheline usaldus, mistõttu peab riiklikele kvalifikatsioonide EQF-i tasemetele paigutamine toimuma arusaadavalt ja usaldusväärselt.

Täna on kõik Euroopa riigid määranud raamistiku rakendamise riikliku koordineerimiskeskuse ehk National Coordination Pointi (NCP). Eestis on selleks Kutsekoda.

Eesti kvalifikatsiooniraamistik

Nagu paljudes Euroopa riikides, on ka Eestis loodud riiklik kvalifikatsiooniraamistik ehk EKR. Samaselt Euroopa omaga on ka sinne raamistik 8-tasemeline. Seejuures on EKR üldised tasemekirjeldused Euroopa raamistiku tasemekirjeldustega identsed. Eri kvalifikatsioonitüüpide nagu näiteks üldhariduse, kutsehariduse, kõrghariduse ja kutsekvalifikatsioonide jaoks on tasemekirjeldusi täpsustatud.

Kuna Euroopa kvalifikatsiooniraamistik ja EKRI tasemekirjeldused on põhiolemuselt samad, on eriti oluline, kuidas me oma kvalifikatsioonidele EKR taseme määrame. Sobiva taseme määramisel on aluseks õpiväljundipõhised tasemekirjeldused. Samas tuleb silmas pidada ka Euroopa tasandil sõlmitud üldiseid kokkuleppeid. Näiteks seda, et kõrghariduse kvalifikatsioonid on seotud kuuenda kuni kaheksanda tasemega ja kvalifikatsioonid, mis annavad õiguse edasiõppimiseks kõrghariduses, ta-

valiselt üldkeskharidus ning kutsekeskharidus, paigutuvad neljandale.

Kutsekvalifikatsioonid paigutuvad EKRI tasemetele üldjoontes vastavalt positsioonile tööl. Teise kuni viienda taseme moodustavad oskustöötajad, käsitöölised, seadme- ja masinoperaatorid. Viienda ja kuuenda taseme saavutavad keskastme juhid ja spetsialistid. Kolm kõrgeimat taset kuuluvad juhtidele, tippjuhtidele ja tippspetsialistidele. Iga kutsekvalifikatsiooni EKR tase määratakse kutsestandardi koostamise käigus, võrreldes nõutud teadmiste, oskuste ja iseseisvuse-vastutuse taset üldiste tasemekirjeldustega.

2012. aasta 1. märtsiks on Eestis väljastatud kutsetunnistuste arv 66 039, millest suur osa kannab ka Eesti kvalifikatsiooniraamistiku tasemenumbrit. Hea meel on seejuures tõdeda, et üha enam Eesti töödajaid on hakanud väärtustama kutsetunnistusega töötajat.

Uue raamistiku loogika saab kiiresti nii meie kui välismaa töödajatele ja töötajatele omaseks. Eesti ja Euroopa kutsetaseme number koolilõpu- ning kutsetunnistustel hakkab peagi iseenda eest rääkima, andes selge signaali, millise keerukusega töödega tunnistuse omanik hakkama saab. Nii liigutakse lähemale ka EQFi loomise eesmärgile, muuta erinevad kvalifikatsioonid arusaadavamaks ja selle kaudu ka võrreldavaks.

Formaalhariduslikud kvalifikatsioonid	EQF/EKR tasemed	Kutsekvalifikatsioonid
Toimetuleku õppekava lõputunnistus	1	
Lihtsustatud õppekava lõputunnistus Põhihariduse nõudeta kutseõppe tunnistus Põhikooli lõputunnistus	2	Nt. abikokk, puidupingitööline
Põhihariduse baasil kutseõppe tunnistus	3	Nt. hotelliteenindaja, krohvija, noorem tarkvaraarendaja
Gümnaasiumi lõputunnistus Kutsekeskhariduse lõputunnistus Keskkhariduse baasil kutseõppe tunnistus	4	Nt. hobuhooldaja, kelder, lapsehoidja
	5	Nt. mesinik, tisler, täiskasvanute koolitaja
Bakalaureusekraad Rakenduskõrghariduse diplom	6	Nt. ostujuht, suuhügienist, vara hindaja
Magistrikraad Integreeritud kõrgharidusõppe diplom	7	Nt. tarneahelajuht, õigusnõunik, diplomeeritud ehitusinsener
Doktorikraad	8	Nt. volitatud mehaanikainsener, täiskasvanute koolitaja

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Haridus ja kultuur